

## **Pahāti sabab jūd sinulat we' si Lukas**

*Si Lukas inin duma'in Yahudi, bangsa Girik iye. Kēmon manulat me' jūd dem kitabin, si Lukas hadja duma'in Yahudihin. Langkew pangadji' si Lukasin duk dambuwa' iye doktol. Sandel iye pu si Isa Almasi sakali' takalene me' usihat si Paulin. Magbagay te'ed si Lukas duk si Paul. Palumengngan si Paul kaminduwenen hap pī si me' kalahatan magusihat, sampay ngeregse' pamapatey iyehin la'i si lahat Roma, ga' pasape' si Lukas amban iye. Dangan iye manuhut-nuhutan si Paulin si me' paglengnganannen.*

*Jūd inin sinulat we' si Lukas duk pinabo'ohan we' ne pu si Teopilus, dambuwa' a'a bangsa Girik bangsahan.*

*Inaka we' si Lukas tu'u dem sulat inin we' Anak Tuhanin pitu si dunya magbaran manusiya'. Kabaya'an si Lukasin we' kēmon a'ahin ngata'u we' si Isa asal Anak Tuhanin duk makajari siye timbulne amban me' duseden. Pinahātihan we' ne we' duma'in hadja me' Yahudihin tinabangan si Isahin saguwa' kēmon kabangsa-bangsahan si dunyahin tabanganne. Magaka iye bang sa'ingge panabangne me' a'a masakihin, me' a'a magtiksa 'in, duk pasōng te'ed me' a'a dusehanin. Inaka we' si Lukas me' talabey si Isahin kemuwe panganak si iyehin sampay kamateynen duk ka'ellumne mabalikin.*

## **Inin aka-aka hāp sabab Isa Almasi**

### **Jūd inin sinulat we' si Lukas**

**1**

#### **Sulat amban si Lukas para pu si Teopilus**

<sup>1</sup> Ekka ne bakas nulat sabab me' bakas malumabey diyalem kamihin, sabab Almasihin. <sup>2</sup> Sinulat we' de me' bakas inaka si kamihin we' me' bakas mangite hininangne kemuwe tagna'in, duk siye inin me' a'a magmahalayak lapal Tuhanin. <sup>3</sup> Na, aku isab kuwe'itu, pegge' bakas tapaliksa'ku ne te'ed kēmon malumabey miya'an kemuwe tagna', tapikilku isab manulat inin pinagturul-turul para si ka'u, Tuwan Teopilus, <sup>4</sup> supaya kata'uhannu we' kēmon bakas sinalsila si ka'uhin asal bennal te'ed.

#### **Pina'al panganak pu si Yahiyahin**

<sup>5</sup> Kuwe' inin tagna'nen: Matu'uhin, masa si Herod pe sultan si lahat Yahudiyahin, niya' imam ēnnen Jakariya. Dambuwa' iye me' imam si grupu Imam Abiya ley. Andanen si

Elisabet pangkatan me' imam isab. <sup>6</sup> Kaduwangan siye bentel si pagmatahan Tuhan. Tinuhut te'ed we' de kēmon sara' duk panganda'akan Tuhanin. Ga' niya' panalla'an siye. <sup>7</sup> Saguwa' ga' niya' anakde pegge' ga'i anakan Elisabet duk masa miya'an bahi' ne te'ed siye sali'-sali'.

<sup>8</sup> Manjari dambuwa' ellew, paganti' ne magimam Jakariya duk grupunen si langgal mahadjehin. <sup>9</sup> Sa addat me' imamin magpuwa'an siye, duk Jakariya kapasuku'an manugtug kamanyanin dem bilik sutsi dem langgalin. Hangkan padiyalem iye pī si luma' Tuhanin. <sup>10</sup> Me' a'a mabanesin la'i si bukut ngampun-ngampun sasang panugtug kamanyanin. <sup>11</sup> Manjari pabagala si iye dambuwa' mala'ikat Tuhanin nengge la'i si kanawanan antag panugtug-nugtugan kamanyanin. <sup>12</sup> Pagkite Jakariya mala'ikatin, takeddut iye duk pa'asekan talew iye. <sup>13</sup> Saguwa' pa'in mala'ikatin si iye, “Da'a kew tinalew, Jakariya. Pinakale ne we' Tuhanin pangampunnun. Andanun Elisabet nganak du we' nu dambuwa' lella duk ēnanun iye Yahiya. <sup>14</sup> Asal sinna kew te'ed iyan duk kēgan kew duk ekka isab a'a kēgan paginanakan ne iye, <sup>15</sup> pegge' bangsahan du iye iyan si pagmatahan Tuhan. Ga'i iye subey ngingum ine-ine makalango. Kemuwe inanakan iye, andang ne iye pa'asekan Niyawa Sutsihin. <sup>16</sup> Duk ekka me' a'a Isra'il tabo'one balik si Tuhan Panuhutanden. <sup>17</sup> Si Yahiya anaknu inin, iye mapadehellu amban Panuhutanin. Pagbaya'an iye we' Niyawa Sutsihin kuwe' Nabi Eliyas masaley, duk balakatan iye kuwe' balakat Nabi Eliyasin masaley. Sabab panolo'nen, maghāp balik me' samahin duk me' anakden. Duk me' a'a mangga'i manuhut panganda'akan Tuhanin, sabab me' panolo'nen, pindahande du pikilanden duk bentel ne pamikilden. Ubus niya' ne me' a'a memes bang tekka Panuhutanin.”

<sup>18</sup> Pa'in Jakariya si mala'ikatin, “Sa'ingge pakabugtu'ku inin? Bahi' ne ku duk andakun bahi' ne du isab.” <sup>19</sup> Nambung mala'ikatin, pa'inne, “Jibra'il ku inin. Aku inin luwal ku nengge si pana'anan Tuhanin. Dina'ak ku we' Tuhanin pitu missā si ka'u ngakahan ka'u aka-aka mahāp inin. <sup>20</sup> Payamanun be, pegge' ga' kahagadnu inakakun, nga'umew kew iyan duk ga'i kew makabissā samanta'an ga'i tuman pina'inku si ka'u inin. Saguwa' kēmon bakas inakaku si ka'uhin asal tuman du bang ta'abut ne waktunen.”

<sup>21</sup> Sābu miya'an, me' a'ahin magagad pu si Jakariya duk ulali' siye bang we'ey iye managhā' tiggel la'i diyalem langgal. <sup>22</sup> Pagpaguwa'ne, ga'i iye ta'u missā si siye hangkan kata'uhande we' niya' bakas takitene pabagala si iye la'i dem langgal. Ninyas-ninyas hadja iye si siye pegge' umew ne iye.

<sup>23</sup> Manjari pagjukup ne ellew pagimammen la'i si langgal mahadjehin, balik ne iye hap lahatne. <sup>24</sup> Ga' du tiggel, betteng ne si Elisabet, andanen, duk dem limem bulan ga' Elisabet paguwa'-guwa'. <sup>25</sup> Pa'inne, “Asal hāp Tuhanin si aku. Inānan ne we' ne ka'iya

'anku si me' a'ahin pegge' tiya' ne ku sōng anakan.”

### **Pina'al panganak pu si Isahin**

<sup>26</sup> Pagennem bulan ne betteng Elisabetin, dina'ak we' Tuhanin mala'ikat Jibra'il hap pī si dambuwa' puweblo la'i si lahat Jalil inēnan Nasaret. <sup>27</sup> Dina'ak iye pī si dambuwa' budjang ēnnen si Mariyam. Si Mariyam inin magtunang duk dambuwa' lella ēnnen si Yusup, tubu' Sultan Da'ud ley. <sup>28</sup> Pagtekka mala'ikatin la'i si pala'ihan Mariyamin, pa'inne si dendehin, “Assalamu alaikum. Tapene' kew we' Tuhanin, Mariyam. Lu'u si ka'u Tuhanin.”

<sup>29</sup> Pagkale Mariyam pina'in mala'ikatin, sasew te'ed dem pikilannen duk pinikil-pikil we' ne bang ine hāti pina'inne si iye miya'an. <sup>30</sup> Manjari pa'in mala'ikatin si iye, “Da'a kew tinalew, Mariyam, pegge' kasulitan te'ed Tuhanin si ka'u. <sup>31</sup> Sōng betteng kew iyan duk nganak kew lella. Ēnanun iye si Isa. <sup>32</sup> Bangsahan te'ed iye iyan duk inēnan du iye Anak Tuhan Tamanan Malangkewin. Duk pamanjari Tuhanin du iye sultan kuwe' papu'ne Sultan Da'ud ley. <sup>33</sup> Duk magsultan du iye si me' bangsa Isra'ilin salama-lama. Ga' niya' tamanan pagsultannen.”

<sup>34</sup> Pa'in Mariyam si mala'ikatin, “Sa'ingge kajarine inin bu ga' pe niya' ellaku?” <sup>35</sup> Nambung mala'ikatin, pa'inne, “Patekka du piyu si ka'u Niyawa Sutsihin duk kalandungan du kew we' balakat Tuhanin. Hangkan hep nakanak inakannun sutsi duk inēnan iye Anak Tuhan. <sup>36</sup> Payamanun be isab usbanun Elisabet. Betteng iye kuwe'itu bisan ne iye bahi'. Dende pina'inde ga'i manganakin, kuwe'itu ennem bulan ne bettengnen. <sup>37</sup> Pegge' bang si Tuhan ga' niya' hunit.” <sup>38</sup> Manjari pa'in Mariyam, “Dara'akan Tuhanin ku inin. Maglilla' ku si pina'innun.” Ubus tahala' ne amban iye mala'ikatin.

### **Tinindew we' Mariyam si Elisabet**

<sup>39</sup> Ga' tiggel puwas miya'an, magmemes Mariyam duk magdayi'-dayi' iye hap pī si dambuwa' lahat diyata' la'i si Yahudiya. <sup>40</sup> Pagtekkane la'i, hap pī iye si luma' Jakariya duk pa'inne pu si Elisabet, “Assalamu alaikum.” <sup>41</sup> Pagtakale Elisabet suwala Mariyamin, magtawus usa' nakanakin dem bettengne duk pagbaya'an iye we' Niyawa Sutsihin, <sup>42</sup> duk missā iye papales pu si Mariyam, pa'inne, “Ga' niya' dende tu'u si dunya kuwe' ka'uhin ka'urungan kahāpan maglabi-labi we' Tuhanin. Damikkiyan nakanak sōng inakannun maglabi-labi isab kahāpan pangurung si iyehin. <sup>43</sup> We'ey te' ku pinahadje we' sa'i Panuhutankun, tiya' pitu nindew aku. <sup>44</sup> Pegge' pagtakaleku suwalanun, magtawus nakanak dem bettengkun usa' manamal hawal kēgnen. <sup>45</sup> Asal kēgan kew pa'in manamal pegge' kinahagad we' nu we' tumanan Tuhanin du pina'inne si ka'uhin.”

### **Kalangan Mariyam pamudjine Tuhanin**

<sup>46</sup> Manjari pa'in Mariyam, “Asal pahadjeku te'ed Tuhanin amban dem ateyku.  
<sup>47</sup> Pinakēg ku te'ed we' Tuhan manimbul akuhin, <sup>48</sup> pegge' inasip ku we' ne, dara'akanne madiyahawa'in. Pegge' amban kuwe'itu inin, kēmon a'a magpangkat-mamangkat in ēnande du ku dende asal makēganin. <sup>49</sup> Pegge' Tuhan Mabalakatanin, hinangan maka'ulali' hininangne si akuhin. Asal sutsi iye. <sup>50</sup> Ma'ase' te'ed iye si me' magpangkat-pangkatan mahadje iyehin. <sup>51</sup> Pakitehanne basagnen si me' hinangannen, pagkanat-kanatne me' malangkew ateynen. <sup>52</sup> Ānanne me' sultanin amban pagsultananden duk palangkewne me' madiyahawa' ateynen. <sup>53</sup> Duhulanne duk mahāpin me' kasukalanin duk patahala'ne me' madayahanin ga' niya' tabo'ode. <sup>54</sup> Tinabangan du we' Tuhanin dara'akannen, bangsaten bi Isra'il. Ga' du takayipatne janji'nen we' ka'ase'anne kite bi. <sup>55</sup> Pegge' bakas nanggup iye si me' kapapu'anten bi, pu si Ibrahim duk me' tubu'nen, we' ka'ase'anne du kite bi salama-lama.”

<sup>56</sup> Patenna' Mariyam tellum bulan la'i pu si Elisabet, ubus hap luma' ne iye balik.

### **Panganak pu si Yahiyahin**

<sup>57</sup> Manjari, ta'abut ne ellew panganak Elisabetin duk nganak iye lella. <sup>58</sup> Pagkale me' sawe'ne magtapit luma'in duk me' ka'usbahannen we' hāp te'ed hinangan Tuhanin si iye, magkēg isab siye matuk si iye.

<sup>59</sup> Pagta'abut ne nakanakin walum bahangi diyata' kāpan, patipun siye pangislam nakanakin duk arak ēnande nakanakin Jakariya, sa ēn saman. <sup>60</sup> Saguwa' pa'in sa'in, “Da'a. Subey iye inēnan Yahiya.”

<sup>61</sup> “We'ey?” pa'inde. “Ga' hati' niya' bisan dambuwa' me' ka'usbahannun magēn iyan.”  
<sup>62</sup> Manjari magsinyas siye si sama nakanakin bang ine kabaya'anne pangēn nakanakin.

<sup>63</sup> Ninyas isab Jakariya māku panulatan duk sinulatnen inin: “Ēnnen Yahiya.” Ulali' te'ed siye kēmon. <sup>64</sup> Manjari magtawus ne Jakariya makabissā duk pinudji we' ne Tuhanin. <sup>65</sup> Pa'asekan talew kēmon sawe'de magtapit luma'in duk bawag ma'umantag inin si me' kalahat-lahatan diyata' la'i si Yahudiya. <sup>66</sup> Duk kēmon makakale inin, luwal pikil-pikilde duk pa'inde, “Ine ente' pangaganta' Tuhan nakanak miya'an?” Pegge' pasti' we' balakat Tuhanin la'i si nakanak miya'an.

### **Missā Jakariya sabab ma'umantag si pasōnganin**

<sup>67</sup> Manjari Jakariya, sama nakanakin, pinagbaya'an we' Niyawa Sutsihin duk pasampayne lapal Tuhanin, pa'inne, <sup>68</sup> “Pudjite bi Tuhanin, iye Tuhan sinambahayang bangsate bi Isra'ilin, pegge' ta'essebne du kite bi me' a'anen duk pinaluwas kite bi we'

ne. <sup>69</sup> Papitune si kite bi dambuwa' manimbulin, balakatan du iye duk tubu' dara'akannen Sultan Da'ud ley. <sup>70</sup> Asal nanggup Tuhanin awwalley duk pinalata' inin we' me' nabine masutsihin. <sup>71</sup> Nanggup Tuhanin we' asal paluwasne kite bi amban me' bantaten bi duk amban antanan me' mabunsi si kitehin bi. <sup>72</sup> Pa'inne we' ka'ase'anne me' kapapu'ante bi ley duk tumananne du janji'ne masutsihin, <sup>73</sup> iye janji' sinapahanne si papu'ten bi Ibrahim. <sup>74</sup> Ngajani' hep iye we' kite bi me' tubu' Ibrahimin, paluwasne du amban antanan me' bantaten bi duk kite bi kapaghinang si Tuhan, ga' niya' makatalew kite bi, <sup>75</sup> supaya tiggelante bi ma'ellumin kapaghinang kite bi si Tuhan, sutsi pagateyten, duk bentel hinanganten.”

<sup>76</sup> Manjari missā Jakariya si anaknen, pa'inne, “Ka'u Toto', inēnan du kew nabi Tuhan Tamanan Malangewin. Pegge' padehellu du kew amban Panuhutanin manyap lān palabeyannen. <sup>77</sup> Ka'u iye mangakahan me' a'anen supaya kata'uhande we' bang inampun ne duseden, timbul du siye. <sup>78</sup> Pegge' Tuhanin ma'ase' te'ed duk hāp. Papitune si kite bi danta' amban surga'in. <sup>79</sup> Sinag danta' inin si kēmon mapatenna' dem lindemin, si me' a'a matalew mamateyin, duk pandu'anne kite bi pī si lān tudju kasanyanganin.”

<sup>80</sup> Manjari anak Jakariyahin nulig ne pa'in duk magkasōng isab pamikilnen. Duk la'i iye patenna' dem lahat makagindew-gindew samanta'an ga' pe iye paguwa' patampak si me' a'a Isra'ilin.

## 2

### **Panganak pu si Isa Almasihin**

*(Mateo 1.18-25)*

<sup>1</sup> Masa ī', si Agustus Sultan Nakura' si bangsa Romahin. Manjari ngurung uldin iye we' subey magpalista kēmon a'a dem me' kalahat-lahatan si antanannen. <sup>2</sup> Iye inin tagna' pangalista me' a'ahin, duk masa si Kirinu gubnul si lahat Siriyahin paglista inin.

<sup>3</sup> Hangkan kēmon a'ahin balik pī si lahat kapapu'anden magpalista.

<sup>4</sup> Si Yusup lumengngan amban puweblo Nasaret la'i si lahat Jalil pataked hap pī si lahat Yahudiya, si puweblo Betlehem, iye lahat panganakan Sultan Da'ud ley. Pī iye magpalista la'i pegge' tubu' si Da'ud iye. <sup>5</sup> Magtuhut iye duk Mariyam tunangnen pī magpalista. Si Mariyam betteng. <sup>6</sup> Manjari, baytude la'i si Betlehem, ta'abut nganak Mariyam. <sup>7</sup> Inanakan we' ne anakne panganayenin, lella. Pinutus we' ne nakanakin dem olos duk pinabāk we' ne dem kahun pagpakanan hayep dem kamalig pegge' ga' niya' lānde dem luma' paghegpa'-hegpa'anin.

**Me' pastul bili-bilihin duk me' mala'ikatin**

<sup>8</sup> Na, sangem miya'an, niya' me' pastul bili-bili si lahat miya'an magjaga manteyan me' panenan bili-biliden dem kabalilihan si kahayangan. <sup>9</sup> Bessuwang niya' dambuwa' mala'ikat Tuhanin pabagala si siye duk sahaya Tuhanin ninag paliput si siye hangkan kadahitan te'ed siye. <sup>10</sup> Saguwa' pa'in mala'ikatin, “Da'a ka'am tinalew, pegge' pitu ku ngakahan ka'am aka-aka hāp makakēg me' a'ahin kēmon. <sup>11</sup> La'i si Betlehem, puweblo Sultan Da'ud awwalley, inanakan ne ellew inin Manimbul ka'amin. Iye Almasi, Panuhutanin. <sup>12</sup> Duk iye inin indanin we' bennal aka-aka inin: kasuwa'bi du nakanakin pinutus dem olos duk pinabāk dem kahun pagpakanan hayep.”

<sup>13</sup> Manjari niya' magtawus takitede si bihing mala'ikatin banes te'ed mala'ikat amban surga'. Pinudji we' de Tuhanin, pa'inde, <sup>14</sup> “Pata' Tuhanin pinudji si surga', duk si dunya karayaw sanyang me' a'a makasulut iyehin!”

<sup>15</sup> Ubus tahala' ne me' mala'ikatin balik pī si surga'. Pagtumahala' ne siye, pa'in me' pastul bili-bilihin, “Sūng kite bi pī si Betlehem. Payamante bi bakas pinaginta'u we' Tuhan si kite inin.” <sup>16</sup> Manjari magdayi'-dayi' siye pī duk takasuwa' we' de si Mariyam duk si Yusup, duk nakanakin la'i pinabāk dem kahun pagpakanan hayep. <sup>17</sup> Pagkitede nakanakin, magaka-aka siye sabab bakas inaka mala'ikat si siyehin pasal nakanak miya'an. <sup>18</sup> Duk kēmon makakale inaka me' pastul miya'an, ulali' manamal. <sup>19</sup> Saguwa' si Mariyam inesseb-esseb we' ne kēmon inin duk luwal pikil-pikilne. <sup>20</sup> Manjari balik ne me' pastulin pī si me' hayepden. Pinudji duk sinanglitan we' de Tuhanin sabab me' bakas takaleden duk takiteden, pegge' kēmon bakas inaka mala'ikat si siyehin to'o te'ed.

### **Pangislam si Isahin**

<sup>21</sup> Pagta'abut ne nakanakin walum bahangi diyata' kāpan, inislam iye duk inēnan iye si Isa, ēn pangēn mala'ikatin ga' pe iniraman nakanakin.

### **Sinōngan si Isa dem langgal hadjehin**

<sup>22</sup> Puwas ampatpū' bahangi bakas panganak Mariyamin, tinuhut ne we' si Yusup duk Mariyam addat pagsutsihin sa panganda'akan sara' si Musahin. Bino'o we' de nakanakin pī si Awrusalam supaya iye kasōngande si Tuhan la'i. <sup>23</sup> Tinuhut we' de tasulat dem sara' pinangurung Tuhanin, pina'in, “Kēmon anak lella panganayen subey sinōngan si Tuhan.” <sup>24</sup> Duk pī isab siye magkuluban sa panganda'akan dem sara' Tuhanin we' duwe ko' assang atawa duwe tukmu bahu ilayangan subey sōngande hinang kuluban.

<sup>25</sup> Na, niya' la'i a'a si Awrusalam ēnnen si Simiyun. A'a inin bentel duk luwal nambahayang si Tuhan. Inagad-agad we' ne waktu katekka manimbul bangsa Isra'ilin. Duk la'i si iye Niyawa Sutsihin. <sup>26</sup> Bakas pinaginta'u si iye we' Niyawa Sutsihin we' ga'i iye matey samanta'an ga'i kitene Almasi, bakas pananggup Tuhanin. <sup>27</sup> Manjari dina'ak

iyē pī dem langgal hadjehin we' Niyawa Sutsihin. Andang ne iye la'i dem langgal pagtekka pī sa'i-sama si Isahin mo'o iye supaya tahinang si iye panganda'akan sara'in. <sup>28</sup> Pagkite si Simiyun nakanakin, ineddo' bu pinippi we' ne bu magsukul iye si Tuhan, pa'inne, <sup>29</sup> “O Tuhan, makajari ne ku, dara'akannun, papole'nu hap ahilat pegge' tuman ne pananggupnu si akuhin. <sup>30</sup> Takite mataku ne inin manimbulin <sup>31</sup> pinapitu we' nu supaya takite me' manusiya'in kēmon. <sup>32</sup> Iye dalil danta' makitehan kabaya'annun si me' kabangsahan sinduwehin duk sababne pinahadje du me' a'anun bangsa Isra'ilin.”

<sup>33</sup> Ulali' te'ed sa'i-sama nakanakin si me' binissā si Simiyunin sabab anakden.

<sup>34</sup> Manjari māku-māku si Simiyun kahāpan amban Tuhan para si siye. Ubus missā iye pu si Mariyam, sa'i nakanakin, pa'inne, “Anaknu inin, iye pangaganta' Tuhan si iyehin we' sababne, ekka a'a si bangsa Isra'il patapit si Tuhan duk ekka isab patala amban Tuhan. Pinapitu iye we' Tuhanin hinang tanda', saguwa' ga'i iye tinayima' we' me' a'a ma'ekkahin. <sup>35</sup> Duk sababne, paluwas du bang ine te'ed pinikilden. Duk ka'u, Mariyam, hawal dukkanun kuwe' ilogsok iyan ateynun duk kalis.”

<sup>36</sup> Niya' isab la'i dambuwa' nabi dende inēnan si Anna, anak Panu'el, pangkatan si Aser ley. Bahi' ne te'ed iye. Pitun tahun hadja pagdambuwa'ne duk ellanen, <sup>37</sup> ubus balu iye sampay kuwe'itu walumpū' duk ampat tahun ne umulnen. Luwal iye dem langgal hadjehin sampay magpuwase duk ngampun duk magsambahayang duma'in hadja ellew saguwa' bisan sangem. <sup>38</sup> Patapit iye duk magsukul iye si Tuhan duk missā iye sabab nakanakin si me' a'ahin, sasuku ngase-ngase we' timbul Tuhanin du bangsade Isra'ilin.

### **Pagbalikde pī si Nasaret**

<sup>39</sup> Pagubus ne tahinangde kēmon panganda'akan dem sara' Tuhanin, balik ne Mariyam duk si Yusup hap Jalil pī si puwebloden Nasaret. <sup>40</sup> Nakanakin nulig duk ngabasag. Pasōng kata'unen duk kasulutan te'ed Tuhanin si iye.

### **Si Isa la'i dem langgal hadje**

<sup>41</sup> Kahaba' tahun me' matetto'a si Isahin hap pī si Awrusalam bang baytu pagkādja'an Pangesseban Palabey Tuhanin. <sup>42</sup> Pagsampū' duk duwen tahun ne umul si Isahin, hap pī siye si pagkādja'an miya'an sa hinanganden. <sup>43</sup> Pagubus ne kādja'anin, hap luma' ne siye. Saguwa' si Isa pa'amban si Awrusalam bu ga' inin kata'uhan me' matetto'anen.

<sup>44</sup> Kannalde la'i du iye patuhut si me' sawe'de maglengnganin. Maglengngan pe siye kekkohapan bahude miha iye la'i si me' ka'usbahanden duk me' kabagayanden saguwa' ga' iye la'i. <sup>45</sup> Pegge' ga' iye kasuwa'de, balik siye hap Awrusalam miha iye. <sup>46</sup> Pagpuwas tellum bahangi, takasuwa'de iye diyalem langgal hadjehin magtingkolo' duk me' guru, pakale si siye duk nilew-nilew siye. <sup>47</sup> Kēmon makakale iyehin ulali' te'ed pegge' lalem

kata'unen duk tewwa' me' panambungnen. <sup>48</sup>Ulali' te'ed me' matetto'anen pagkitede iye. Pa'in sa'inen si iye, “Toto', we'ey sa inin hininangnu si kamihin? Samanun duk aku suse te'ed magpiha si ka'u.”

<sup>49</sup>“We'ey pe ku pihabi?” pa'in si Isa. “We' ga' kata'uhanbi we' subey ku tu'u si luma' Samakun?” <sup>50</sup>Saguwa' ga' tahātide pina'inne miya'an.

<sup>51</sup>Manjari nuhut ne si Isa me' matetto'anen hap luma' pī si Nasaret duk tuhutne panganda'akande iyehin. Duk kēmon malumabeyin inenna'-enna' we' Mariyam dem ateyne. <sup>52</sup>Pasōng panulig si Isahin duk pasōng isab kata'unen. Pasōng isab kasulitan Tuhanin duk me' a'ahin si iye.

### 3

#### **Pagmahalayak Yahiya magpandi-pandi me' a'ahin**

*(Mateo 3.1-12; Markus 1.1-8; Yahiya 1.19-28)*

<sup>1-2</sup>Pagsampū' duk limen tahun ne pagsultan si Tiberus, Sultan Nakura' bangsa Romahin, manjari tekka lapal Tuhanin pī pu si Yahiya anak Jakariyahin. La'i si Yahiya si lahat makagindew-gindew. Masa miya'an si Pontiyus Pilatus gubnul si lahat Yahudiya, si Herod gubnul si lahat Jalil duk pungtina'inen si Pilip gubnul si lahat Ituriya duk lahat Tarakuniti, duk Lisani gubnul si lahat Abilen. Me' imam nakura'in si Annas duk si Kayapas. <sup>3</sup>Ubus lumengngan Yahiya ngalatag kalahat-lahatan mapaliput si bohe' Jordanin magmahalayak si me' a'ahin we' sasuku magsusun ne duk ngalebbahan me' hinanganne mala'atin, subey iye pinandi duk ampun Tuhanin du iye. <sup>4</sup>Hinang Yahiya inin, andang pina'al dem sulat Nabi Isaya awwalley. Pina'in la'i:

“Niya' a'a maglingan dem lahat makagindew-gindew. Iye inin pa'inne: ‘Sōng tekka ne Panuhutanin. Palanu'un bi lān palabeyannen. Pabentelun bi lān tinuhutnen.

<sup>5</sup>Kēmon lebbakin subey pinenno'an duk kēmon punu duk kūdin subey dinatagan, mabingkokin pinabentel, lān maglettud-lebbakin pinalanu'.

<sup>6</sup>Manjari takite me' manusiya'in du kēmon bang sa'ingge panimbul Tuhan siyehin.’”

<sup>7</sup>Banes te'ed a'a pī pu si Yahiya makipandi si iye. Hangkan pa'inne si siye, “Ka'am iyan, addatbin kuwe' addat sawe pangakkal. We'ey ka'am pitu? Kannalbi hatu we' ga'i ka'am tewwa' mulka' Tuhan sōng matekkahin bang ka'am pinandi. <sup>8</sup>Hinangun bi hinangan mahāpin duk takite we' tayikutanbi ne dusebin. Da'a ka'am ngandel we' ga'i ka'am legga Tuhanin sewukat ne ka'am tubu' Apu' Ibrahim. Akahante ka'am, bisan me'



batu inin tahnang Tuhanin du me' tubu' Apu' Ibrahim. <sup>9</sup> Kuwe' dalil kayu ka'am sōng tinebbengan si gamutne. Kēmon kayu mangga'i magbuwa' mahāpin tinebbengan duk ilakasan dem ebbut ineggas.” <sup>10</sup> Tinilew iye we' me' a'a mabanesin, pa'inde, “Na, ine subey hinang kami?” <sup>11</sup> Sambunganne siye, pa'inne, “Taga badju' duwehin subey urunganne mangga' niya' badju'nen. Damikkiyan taga kinakanin subey isab bahagi'anne mangga' niya' kinakannen.”

<sup>12</sup> Niya' isab me' a'a magpāku-pāku sukey para si gubelno pī pu si Yahiya makipandi duk pa'inde si iye, “Tuwan, kami inin, ine subey hinang kami?” <sup>13</sup> Nambung iye, pa'inne, “Da'a ka'am māku sukey labi amban panganda'akan ka'amin.” <sup>14</sup> Niya' isab me' sundalu nilew iye, pa'inde, “Na, kami, ine subey hinang kami?” Pa'inne si siye, “Da'a ka'am makitalew atawa nuntut ga'i bennal supaya ka'am ka'urungan pilak. Duk magsukul ka'am si suweldobin.”

<sup>15</sup> Pagkale me' a'ahin usihat Yahiyahin, kuwe' ngase-ngase siye saguwa' kuwe' duwe-duwehan du isab dem ateyden bang si Yahiya miya'an asal Almasihin ne ke. <sup>16</sup> Saguwa' pa'in Yahiya si siye kēmon, “Pinandi ka'am we' ku duk bohe' saguwa' niya' dambuwa' lella sōng pitu asal balakatan iye amban aku, ga'i ku bisan matalep ngalekkahan ingket tehompa'nen. Iye inin seddili pamandine ka'amin. Niya' ka'am papīhanne Niyawa Sutsihin duk sinduwehin pandine duk ebbut. <sup>17</sup> Pagpa'ilne me' a'a mahāpin duk me' a'a mala'atin. Kuwe' iye dalil a'a magpalid paley, pagpa'ilne linggasin duk apahin. Me' linggasin enna'ne pinadem lukung saguwa' apahin eggasne dem ebbut ga' niya' kapalemne.”

<sup>18</sup> Ekka pe usihat seddili guna Yahiya pagmahalayakne aka-aka mahāpin si me' a'ahin, duk binuyu'-buyu' siye we' ne dina'ak ginanti'an kawul-pi'ilden. <sup>19</sup> Inamāhan isab we' Yahiya Gubnul Herod sabab maganda iye pu si Herodiyas, bakas anda pungtina'inen, duk sabab hinanganne sinduwe mala'atin. <sup>20</sup> Ubus tambahan si Herod pe me' hinanganne mala'atin, kinalabusu we' ne Yahiya.

### **Pamandi pu si Isahin**

*(Mateo 3.13-17; Markus 1.9-11)*

<sup>21</sup> Masa pamandi Yahiya me' a'ahin kēmon, pinandi isab si Isa we' ne. Pagubus si Isa pinandi, ngampun iye duk sasangne mangampunin, luka langitin, <sup>22</sup> duk duwa'i Niyawa Sutsihin pī si iye kuwe' bantuk assang. Duk niya' suwala amban surga' magpa'in, “Anakte kew kalasahanku. Kasulutan ku te'ed si ka'u.”

### **Me' kapapu'an si Isahin**

*(Mateo 1.1-17)*

<sup>23</sup> Manjari nagna<sup>1</sup> si Isa magusihat, niya<sup>1</sup> me<sup>1</sup> tellumpū<sup>1</sup> tahun ne umulnen. Kannal me<sup>1</sup> a<sup>1</sup>ahin anak si Yusup iye, si Yusup inin anak si Heli. <sup>24</sup> Si Heli anak si Mattat, si Mattat anak si Libi, si Libi anak si Malki, si Malki anak si Janni, si Janni anak si Yusup. <sup>25</sup> Si Yusup inin anak si Mattati, si Mattati anak si Amos, si Amos anak si Nahum, si Nahum anak si Esli, si Esli anak si Naggay. <sup>26</sup> Si Naggay anak si Ma<sup>1</sup>at, si Ma<sup>1</sup>at anak Mattati, si Mattati inin anak si Seme<sup>1</sup>in, si Seme<sup>1</sup>in anak si Yosek, si Yosek anak si Joda. <sup>27</sup> Si Joda anak si Jo<sup>1</sup>anan, si Jo<sup>1</sup>anan anak si Resa, si Resa anak si Serubbabel, si Serubbabel anak si Salati, si Salati anak si Neri, <sup>28</sup> si Neri anak si Malki, si Malki inin anak si Addi, si Addi anak si Kosam, si Kosam anak si Elmadam, si Elmadam anak si Er. <sup>29</sup> Si Er anak si Yussa<sup>1</sup>, si Yussa<sup>1</sup> anak Eleeser, si Eleeser anak si Jorim, si Jorim anak si Mattat, si Mattat anak si Libi, <sup>30</sup> si Libi anak si Simiyun, si Simiyun anak si Yuda, si Yuda anak si Yusup, si Yusup inin anak si Jonam, si Jonam anak Eliyakim. <sup>31</sup> Si Eliyakim anak si Meleya, si Meleya anak si Menna, si Menna anak si Mattata, si Mattata anak si Natan, si Natan anak Sultan Da<sup>1</sup>ud. <sup>32</sup> Si Da<sup>1</sup>ud anak si Jesse, si Jesse anak si Obed, si Obed anak si Bowas, si Bowas anak si Salmon, si Salmon anak si Nasson. <sup>33</sup> Si Nasson anak Amminadab, si Amminadab anak si Admin, si Admin anak si Arni, si Arni anak si Hesdon, si Hesdon anak si Peres, si Peres anak si Yuda. <sup>34</sup> Si Yuda anak si Yakub, si Yakub anak si Isahak, si Isahak anak si Ibrahim, si Ibrahim anak si Tera, si Tera anak si Nahor. <sup>35</sup> Si Nahor anak si Serug, si Serug anak si Raga, si Raga anak si Peleg, si Peleg anak si Eber, si Eber anak si Sela. <sup>36</sup> Si Sela anak si Kainan, si Kainan anak si Arpaksad, si Arpaksad anak si Sem, si Sem anak si Nu, si Nu anak si Lamek, <sup>37</sup> si Lamek anak Metusela, si Metusela anak si Idris, si Idris anak si Jared, si Jared anak si Mahalalel, si Mahalalel anak si Kenan. <sup>38</sup> Si Kenan anak si Enos, si Enos anak si Set, si Set anak Apu<sup>1</sup> Adam duk si Apu<sup>1</sup> Adam anak Tuhanin.

## 4

### **Panassat pu si Isahin**

*(Mateo 4.1-11; Markus 1.12-13)*

<sup>1</sup> Manjari pagubus si Isa pinandi we<sup>1</sup> Yahiya, tahala<sup>1</sup> iye amban bohe<sup>1</sup> Jordan. Pagbaya<sup>1</sup> an iye we<sup>1</sup> Niyawa Sutsihin duk bino<sup>1</sup>o iye we<sup>1</sup> Niyawa Sutsihin hap lahat makagindew-gindew. <sup>2</sup> Ampatpū<sup>1</sup> bahangi iye la<sup>1</sup>i duk sinassat iye la<sup>1</sup>i we<sup>1</sup> nakura<sup>1</sup> seyitanin. Tiggelanne mala<sup>1</sup>ihin ga<sup>1</sup> iye mangan duk pagpuwas miya<sup>1</sup>an inusan ne iye. <sup>3</sup> Manjari pa<sup>1</sup> in nakura<sup>1</sup> seyitanin si iye, “Bang bennal kew te<sup>1</sup>ed Anak Tuhanin, da<sup>1</sup>akun batu inin

manjari kinakan.”<sup>4</sup> Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Tasulat dem kitab, pina'in, ‘Duma'in hadja kinakan maka'ellum manusiya'in.’ ”

<sup>5</sup> Manjari bino'o si Isa we' nakura' seyitanin padiyata' pī si lugal langkew manamal bu pinakitehan we' ne si iye dem da kilep mata kēmon kalahatan si dunyahin. <sup>6</sup> Pa'in nakura' seyitanin si iye, “Urungte kew kapatut duk kew kapagbaya' si me' kalahatan inin duk si me' alata'den. Pegge' bakas sinōngan inin si aku duk makajari pangurungku pu sine-sine kabaya'anku. <sup>7</sup> Bang kew pasujud si aku, si ka'u ne inin kēmon.” <sup>8</sup> Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Tasulat dem kitab, pina'in, ‘Subey ka'am pasujud si Tuhan Panuhutanbin duk subey hadja iye dendangan sinambahayangbin.’ ”

<sup>9</sup> Ubus miya'an bino'o iye we' nakura' seyitanin hap Awrusalam duk pinatengge iye diyata' būngan langgal hadjehin, duk pa'inne si iye, “Bang bennal kew te'ed Anak Tuhanin palabo' kew bittu'u, <sup>10</sup> pegge' tasulat du dem kitab, pina'in, ‘Da'akne kew inipat si mala'ikatnen supaya ga' niya' baya-bayanu.’ <sup>11</sup> Duk tasulat du isab, pina'in, ‘Tayak me' mala'ikatin kew supaya bisan bettisonun ga'i peddi'an we' batu.’ ” <sup>12</sup> Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Pa'in kitabin, ‘Da'a suleyanun Tuhan Panuhutannun.’ ”

<sup>13</sup> Pagubus ne kēmon bayu'an panassat nakura' seyitan pu si Isahin, tahala' dahu' iye amban si Isa.

### **Tinagna'an we' si Isa hinangnen la'i si lahat Jalil**

*(Mateo 4.12-17; Markus 1.14-15)*

<sup>14</sup> Manjari balik si Isa pī hap Jalil. La'i si iye balakat Niyawa Sutsihin, duk aka-aka sabab iyehin palatag si me' kalahat-lahatan mapaliputin. <sup>15</sup> Magusihat iye si me' kalanggal-langgalanden duk sinanglitan iye we' me' a'ahin kēmon.

### **Astel me' a'a Nasaretin pu si Isa**

*(Mateo 13.53-58; Markus 6.1-6)*

<sup>16</sup> Hap pī si Isa si Nasaret, lahat kasuligannen. Pagta'abut ellew Sabtu', ellew li'i me' Yahudihin, pī iye si langgal sa hinangannen. Manjari nengge iye supaya iye makabatsa amban dem kitab. <sup>17</sup> Sinōngan si iye kitab sinulat Nabi Isayahin. Iluka we' ne kitabin duk takasuwa' we' ne me' ayat inin bu binatsa we' ne inin, pina'in,

<sup>18</sup> “Pagbaya'an ku we' Niyawa Tuhanin, pegge' tapene' ku we' ne magmahalayak aka-aka mahāpin si me' a'a maka'ase'-ase'in. Dina'ak ku we' Tuhanin pitu ngakahan me' pilisuhin we' pinaluwas ne siye, me' mapessekin we' makakite ne siye balik, duk maluwas ku me' tiniksa'in. <sup>19</sup> Dina'ak ku isab pitu magpalata' we' ta'abut ne tahun pagtimbul Tuhan me' a

'anen.”

<sup>20</sup> Ubus tinambel we' ne kitabin duk pinangurung we' ne balik pī si bilalin bu ningkolo' iye. Kēmon a'a dem langgal miya'an ngadendengan iye. <sup>21</sup> Manjari nagna' iye missā si siye. Pa'inne, “Ellew inin me' ayat binatsaku miya'an tuman ne sasangbi mapakalehin.”

<sup>22</sup> Me' a'a dem langgalin kahāpan te'ed pu si Isa. Ulali' siye pegge' pandey iye missā. Magbissā-bissā siye, pa'inde, “Duma'in ke inin anak si Yusupin?” <sup>23</sup> Pa'in si Isa si siye, “Bugtu' bissābi si aku eli'an inin: ‘Doktol, pakole'un dinun,’ duk pa'inbi isab, ‘Hinangun isab tu'u si di lahatnu bakas takale kami hininangnu si lahat Kapernaumin.’” <sup>24</sup> Sabennal akahante ka'am,” pa'inne pe, “nabihin ga'i pagaddatan bang si di lahatne. <sup>25</sup> Akahante ka'am, awwalley pe, masa Eliyas nabihin, ga' hep ulan dem tellun tahun duk tengnga' duk inunus te'ed tibu'ukan lahat inin. Bennal ekka dende balu tu'u si lahat Isra'il masa unus miya'an, <sup>26</sup> saguwa' duma'in pī si siye panganda'akan Tuhan Nabi Eliyasin saguwa' dina 'ak iye pī si dende balu duma'in bangsa Isra'il la'i si Sarepta, si lahat Sidon.

<sup>27</sup> Damikkiyan du isab masa si Elisa nabihin,” pa'in si Isa. “Ekka a'a inipul si bangsa Isra'il masa miya'an saguwa' ga' niya' siye kawuli'an bisan dambuwa', luwal iye makawuli'anin a'a amban bangsa Siriya, ēnnen si Nayman.”

<sup>28</sup> Pagkalede inin, kēmon siye dem langgal miya'an astel manamal. <sup>29</sup> Kuwat siye duk sinōgadan we' de si Isa bu bino'o we' de paluwas amban puweblo pī diyata' punu paglahatande miya'an, supaya iye talabo'de pī si pampang. <sup>30</sup> Saguwa' si Isa lumabey amban tengnga'de duk tahala' iye.

### **A'a pasayedan seyitan**

*(Markus 1.21-28)*

<sup>31</sup> Padurul si Isa amban Nasaret pī si Kapernaum, dambuwa' puweblo isab si lahat Jalil. Pagta'abut ellew Sabtu', ellew li'i, magusihat iye si me' a'ahin dem langgal. <sup>32</sup> Ulali' siye pagkalede usihatnen pegge' taga balakat iye bang iye missā. <sup>33</sup> La'i dem langgal miya'an, niya' a'a pasayedan seyitan. Magkilahap iye papales, <sup>34</sup> pa'inne, “Allo! Da'a kami sasewun, Isa a'a Nasaret. Ga' niya' lamudnu si kami. Pitu ke kew maka'atan kami? Kata'uhanku du bang sine kew. Ka'u dambuwa'-buwa' masutsi mapitu amban Tuhanin.” <sup>35</sup> Saguwa' inamāhan we' si Isa seyitanin. Pa'inne, “Da'a kew mabehe. Paguwa' kew amban a'a iyan!” Manjari hinantakan we' seyitanin a'ahin dem tengnga' me' a'ahin duk pagubus, paguwa' ne iye amban a'ahin duk ga' du maka'ine a'ahin.

<sup>36</sup> Bengngangan me' a'ahin kēmon duk magbissā-bissā siye, pa'inde, “Me' bissāhey inin? Taga balakat iye duk taga kapatut nganda'ak me' seyitanin. Tuhutde panganda'akannen duk paguwa' siye.” <sup>37</sup> Duk aka-aka sabab si Isahin palatag ne si me' kalahatan

mapaliputin.

### **Ekka a'ahin pinakole' we' si Isa**

*(Mateo 8.14-17; Markus 1.29-34)*

<sup>38</sup> Puwas miya'an, paluwas si Isa amban langgal duk pī iye padiyalem si luma' si Simon. Na, saki hep mato'a si Simon dendehin maglemmun manamal, duk pākude pu si Isa we' pakole'ne iye. <sup>39</sup> Pī si Isa nengge si bihing dende masakihin duk da'akne tahala' lemmunnen duk kawuli'an ne dendehin. Magtawus iye donga' duk pinakan siye we' ne.

<sup>40</sup> Pagseddep ellewin, kēmon me' taga bagay masakihin bisan saki ine-ine, bino'o siye we' de pī pu si Isa. Binettad we' si Isa tangannen si siye dangan-dangan, duk pakawuli 'ne siye. <sup>41</sup> Duk ekka isab a'a paguwa'an seyitan duk kakilahap-kilahapan me' seyitanin, pa'inde, “Ka'u Anak Tuhanin!” Saguwa' inamāhan siye we' si Isa ga'i siye dina'ak mabehe, pegge' kata'uhande we' iye Almasihin.

### **Si Isa lumengngan magmahalayak si me' kalahat-lahatan**

*(Markus 1.35-39)*

<sup>42</sup> Pagellew ne, tahala' si Isa pī si lugal ga' niya' a'ane. Piniha iye we' me' a'ahin duk pagtakasuwa'de iye, inohotan iye we' de. <sup>43</sup> Saguwa' pa'inne si siye, “Subey ku isab pī si me' kalahatan seddilihin magmahalayak aka-aka hāp sabab pagbaya' Tuhanin pegge' iye inin pu'unku pinapitu we' Tuhanin si dunya.” <sup>44</sup> Duk magmahalayak iye dem me' kalanggal-langgalan la'i si Yahudiya.

## **5**

### **Pinene' we' si Isa me' tindegne tagna'in**

*(Mateo 4.18-22; Markus 1.16-20)*

<sup>1</sup> Dambuwa' ellew la'i si Isa nengge-nengge si higad lamew Gennesaret. Me' a'ahin maglaray pī si iye pakale si lapal Tuhanin. <sup>2</sup> Niya' kite si Isa duwe bangka' si higad lamew saguwa' ga' la'i dem bangka' me' a'a magkennahin. La'i siye ngoso'an me' pokotden. <sup>3</sup> Dambuwa'in bangka' si Simon. Pasakey si Isa la'i duk da'akne pu si Simon sinawunsungan kuwe'ahat amban tapiyan. Manjari ningkolo' iye duk inusihatan ne pa'in we' ne me' a'ahin amban dem bangka'in.

<sup>4</sup> Pagubus ne iye magusihat, pa'inne pu si Simon, “Musey kew duk me' sawe'nun pī si kalaleman duk teppadanun bi me' pokotbin duk ka'am maka'eddo' kenna.” <sup>5</sup> Nambung si Simon, pa'inne, “Tuan, kellowan kami magtuyuy' saguwa' ga' niya' ta'eddo' kami.

Saguwa' pegge' pa'innu ne, teppadan kami sa'." <sup>6</sup> Pagubus teppadande me' pokotin, ekka te'ed kenna ta'eddo'de hangkan agen-agen garet pokotden. <sup>7</sup> Kinawey we' de me' sawe'de si bangka' seddilihin dina'ak pī nabangan siye ngonot. Hap pī ne siye duk pina'isi we' de me' kennahin magdem bangka'. Penno' kaduwe bangka'in we' kenna hangkan agen-agen palenneb. <sup>8</sup> Pagkite si Simon Petros kenna mabanes inin, pasujud iye si antag bettis si Isa duk pa'inne, "O Tuwan, patala kew amban aku pegge' aku inin dusehan." <sup>9</sup> Pegge' ulali' te'ed iye duk me' sawe'nen sabab ekka kenna ta'eddo'den. <sup>10</sup> Ulali' du isab me' sawe' si Simon magkennahin, disi Yakub duk Yahiya, me' anak si Sebedehin. Manjari pa'in si Isa pu si Simon, "Da'a kew tinalew. Tinagna'an kuwe'itu bahannun mageddo'-eddo' a'a pinatuhut si aku."

<sup>11</sup> Pinatakas we' de me' bangka'den pī si tapiyan, ubus inambanan we' de me' kēmonden duk nuhut ne siye si Isa.

### **Si Isa makawuli' a'a inipul**

*(Mateo 8.1-4; Markus 1.40-45)*

<sup>12</sup> Dambuwa' ellew sābu si Isa la'i si dambuwa' puweblo, niya' a'a la'i lapat we' ipul barannen. Pagkite a'ahin si Isa, pasujud iye muyu'-muyu', pa'inne, "O Tuwan, bang kew mabaya', tapakawuli'nu ku." <sup>13</sup> Pinasōng we' si Isa tangannen duk inantan we' ne a'a inipulin duk pa'inne, "Asal mabaya' ku. Kawuli'an ne kew." Magtawus ipulnen tahala'. <sup>14</sup> Duk sinessa'an te'ed iye we' si Isa, pa'inne, "Da'a kew magaka-aka bisan pu sine. Saguwa' pī kew pakitehanun barannun si imamin duk magkuluban kew sa panganda 'akan si Musahin, hinang tanda' si me' a'ahin we' asal kawuli'an ne kew."

<sup>15</sup> Saguwa' magkasōng bawag aka-aka sabab si Isahin, hangkan banes te'ed a'a patipun pī si iye pakale si me' panolo'nen duk makipakawuli' me' sakiden. <sup>16</sup> Saguwa' bang patekka tahala' si Isa hap pī si antag ga'i tantu papīhan a'a, duk missā iye la'i si Tuhan.

### **Si Isa makawuli' a'a matey barannen**

*(Mateo 9.1-8; Markus 2.1-12)*

<sup>17</sup> Dambuwa' ellew sasang si Isa magtolo', niya' me' Pariseo duk me' guru si sara' āgama Yahudi magtingkolo' la'i si bihingne. Me' a'a inin amban puweblo Awrusalam duk amban me' kaluma'an si lahat Jalil duk Yahudiya. La'i balakat Tuhanin pu si Isa hangkan tapakawuli'ne me' masakihin. <sup>18</sup> Manjari niya' tekka pī me' a'a mo'o lella saki, matey barannen. Miha siye lān supaya iye tabo'ode padiyalem duk tabettadde si antag si Isa. <sup>19</sup> Saguwa' hawal ekka a'ahin ga' niya' palānande hangkan mana'ik siye pī diyata' sapew luma' madatagin duk ilarakan we' de sapewin. Ubus pinatuntun we' de a'a

masukihin diyata' pabākanne pī diyalem si tengnga' me' a'ahin, si antag si Isa.

<sup>20</sup> Pagtakite si Isa we' sandel te'ed siye si iye, pa'inne si a'a mamatey barannen, “Bagay, ta'ampun ne me' dusenun.”

<sup>21</sup> Pagkale me' guru si sara' āgamahin duk me' Pariseohin pina'in si Isa inin, magtawus siye magtilew-tinilew, pa'inde, “A'ahay inin? Missā iye kuwe' Tuhanin iye. Sine maka 'ampun dusehin bang duma'in dambuwa'-buwa' Tuhan.” <sup>22</sup> Kata'uhan si Isa bang ine pinikilden duk pa'inne si siye, “We'ey ka'am magtilew-tilew sa iyan dem ateybi? <sup>23</sup> Ine mamurahin, pina'in, ‘Inampun ne dusenun,’ atawa ‘Donga' kew, bu nu ne lumengngan.’ <sup>24</sup> Pakole'ku a'a inin supaya kata'uhanbi we' aku, Anak Manusiya'in, taga kapatut tu'u si dunya ngampun me' duse.” Manjari pa'in si Isa si a'a mamatey barannen, “Donga' kew. Bo'ohun pabākannun bu nu ne hap luma'.” <sup>25</sup> Magtawus donga' a'a masukihin si pagmatahande, bu ineddō' we' ne pabākannen, duk hap luma' iye, mudji-mudji Tuhanin. <sup>26</sup> Bengngangan siye kēmon duk pinudji we' de Tuhanin. Asekan talew isab siye. Magbissā-bissā siye, pa'inde, “Asal hinangan maka'ulali' takitete bi ellew inin!”

### **Bino'o si Libi we' si Isa**

*(Mateo 9.9-13; Markus 2.13-17)*

<sup>27</sup> Pagubus inin, paluwas iye amban kaluma'an miya'an. Niya' takitene a'a magpāku-pāku sukey para si gubelno, ēnnen si Libi, ningkolo' la'i si upisinane pagbayed-bayedan sukeyin. Pa'in si Isa si iye, “Dayi' kew. Nuhut kew aku.” <sup>28</sup> Manjari kuwat iye duk inambanan we' ne kēmonne mala'ihin duk nuhut ne iye si Isa.

<sup>29</sup> Manjari magjamu-jamu disi Libi la'i si luma'ne pamahadjene si Isa. Ekka te'ed a'a magpāku-pāku sukey duk me' a'a seddili magtingkolo' mangan pasumbaya' si siye. <sup>30</sup> Niya' me' Pariseo duk me' guru si sara' āgama, me' Pariseo du isab siye, ga' siye kasulutan hangkan pa'inde si me' tindeg si Isahin, “We'ey ka'am palamud magkakanan duk me' a'a magpāku-pāku sukeyin duk me' a'a dusehan sinduwehin?” <sup>31</sup> Si Isa manambungan siyehin, pa'inne, “Me' a'a saki hep hap doktolin. Bang me' makole'in ga' niya' gunane hap doktol. <sup>32</sup> Duma'in ku pitu miha me' a'a mabentelin saguwa' pitu ku miha me' a'a dusehanin, supaya pagsusunande duk lebbahande ne me' duseden.”

### **Panilew sabab pagpuwasehin**

*(Mateo 9.14-17; Markus 2.18-22)*

<sup>33</sup> Manjari pa'in me' a'ahin pu si Isa, “Me' tindeg Yahiyahin daran magpuwase duk ngampun si Tuhan. Damikkiyan isab me' tindeg me' Pariseohin, bu me' tindegnun luwal ne hadja siye mangan duk nginum.” <sup>34</sup> Sambungan si Isa siye si dalilan. Pasali'ne me'

tindeggen si me' a'a si pagkawinan. Pa'inne, "Tada'akbi ke me' a'a si pagkawinanin magpuwase samanta'an la'i pe si siye pangantin lellahin? Ga'i! <sup>35</sup> Saguwa' si sinōng inin bang ineddo' ne amban siye pangantin lellahin, meke ne siye muwase."

<sup>36</sup> Manjari magdalilan si Isa sabab panolo' matu'uhin duk panolo'nen. Pa'inne, "Ga' niya' a'a nganggaret badju' ba'ahu panopakne pī si badju' andang. Pegge' bang sa ī'ne, garet ne maba'ahuhin duk ga'i isab patalep maba'ahuhin panopak semmek ma 'andangin." <sup>37</sup> Pinasali' isab we' si Isa tolo'nen si bohe' ubas ba'ahu inisi dem puyu' kuwit kambing. Pa'inne, "Ga' niya' a'a ngisi bohe' ubas ba'ahu, mukal-mukal pe, dem puyu' andang. Pegge' bang sa ī'ne buslad puyu'in we' bohe' ubasin. Manjari bu'us bohe' ubasin duk magka'at puyu'in. <sup>38</sup> Saguwa' subey inisi bohe' ubas ba'ahuhin dem puyu' ba 'ahu. <sup>39</sup> A'a mabiyaksa ngingum bohe' ubas tiggel inenna'-enna'in, ga'i pihane bohe' ubas ba'ahuhin. Hāp ko' lessa bohe' ubas tiggel inenna'in."

## 6

### **Panilew sabab ellew li'ihin**

*(Mateo 12.1-8; Markus 2.23-28)*

<sup>1</sup> Dambuwa' Sabtu', ellew li'i me' Yahudi, pabutas si Isa duk me' tindeggen dem tana'. Paglabey me' tindeggen, ngalupu' siye buwa' tana'in duk pagubus puliyasde, ininta' we' de. <sup>2</sup> Niya' la'i me' Pariseo duk pa'inde, "We'ey hinangbi tinaggahan sara' si ellew li 'ihin?" <sup>3</sup> Nambung si Isa, pa'inne, "Ga' ke bakas tabatsabi bang ine hininang Sultan Da 'udin masaley paginusan iye duk me' sawe'nen?" <sup>4</sup> Padiyalem hep iye pī si luma' Tuhanin, duk ineddo' we' ne pan binettad la'i pangurung si Tuhanin, duk kinakan we' ne, duk inurungan isab we' ne me' sawe'nen. Bu tinaggahan hep we' sara' kinakan pan miya'an, luwal hadja para si me' imam. Saguwa' ga' du iye makaduse si hininangne miya'an." <sup>5</sup> Duk pa'in si Isa si siye, "Aku, Anak Manusiya'in, taga kapatut ku magpa'in bang ine-ine mapatut hininang si ellew li'ihin."

### **A'a masapik tangannen**

*(Mateo 12.9-14; Markus 3.1-6)*

<sup>6</sup> Dambuwa' isab ellew li'i, pī si Isa padiyalem si langgal magusihat. Niya' la'i a'a sapik tanganne kanawanin. <sup>7</sup> Niya' isab la'i me' guru si sara' āgama duk me' Pariseo. Miha siye jān duk niya' panuntutande si Isa hangkan pinateng-patengan iye we' de bang makole' ke iye si ellew li'i. <sup>8</sup> Saguwa' kata'uhan si Isa bang ine pinikilden duk pa'inne si a'a masapik tangannen, "Pitu kew nengge tu'u." Manjari kuwat iye duk nengge iye la'i.



<sup>9</sup> Manjari pa'in si Isa si me' a'ahin, “Tilewte ka'am, bang dem sara', ine mapatut hininang si ellew li'ihin, hinangan makahāp atawa hinangan makala'at? Nimbul a'a atawa mapatey?” <sup>10</sup> Pinayaman siye kēmon we' si Isa paliput. Manjari pa'inne si a'ahin, “Pahintengun tangannun.” Na, pinahinteng we' ne, manjari kawuli'an ne tangannen.

<sup>11</sup> Saguwa' astel te'ed manamal me' Pariseohin duk me' guru si sara' āgamahin hangkan magisun siye bang inumeyde pu si Isahin.

### **Pamene' si Isa tindegne sampū' duk duwehin**

*(Mateo 10.1-4; Markus 3.13-19)*

<sup>12</sup> Masa ī', pataked si Isa pī si kakūdan missā si Tuhan. La'i iye kellowan ngampun si Tuhan. <sup>13</sup> Pagellew ne, ilinganan we' ne me' tindegne pī si iye duk mene' iye sampū' duk duwe, ēnane siye me' a'a kawakilan. <sup>14</sup> Me' a'a tapene'nen inin: si Simon, inēnan isab Petros we' si Isa, duk Andariyas pungtina'i si Simonin, si Yakub duk si Yahiya, si Pilip duk Bartolome, <sup>15</sup> si Mateo duk si Tomas, si Yakub anak Alpahin duk si Simon iye ēnande Pangangatuhin, <sup>16</sup> si Judas anak si Yakub duk si Judas Iskariyot, iye mamuddihan si Isahin si pasōngan.

### **Magtolo' duk magpakawuli' si Isa**

*(Mateo 4.23-25)*

<sup>17</sup> Manjari puwas miya'an padurul si Isa duk me' tindegne bakas kawakilannen. Nengge iye la'i si kadatagan. Banes me' tindegne sinduwehin tipun la'i duk banes isab a' a ngagad-ngagad la'i amban kēmon kalahat-lahatan si Yahudiya duk amban puweblo Awrusalam duk amban me' puweblo Tiros duk Sidon si higad tahikin. <sup>18</sup> Pī siye pakale si me' panolo' si Isahin duk makipakawuli' me' sakiden. Duk sasuku isab siye pasayedan seyitanin, pinaluwas we' si Isa seyitanin. <sup>19</sup> Duk kēmon me' a'a mabanessin, inapas ne pa' in we' de si Isa inabut duk tangande, pegge' niya' balakat paluwas amban baranne hangkan kawuli'an siye kēmon.

### **Me' pagkēgan duk pagka'ase'an**

*(Mateo 5.1-12)*

<sup>20</sup> Manjari pinayaman we' si Isa me' tindegne duk pa'inne,

“Hāp pe ka'am me' maka'ase'-ase'in, pegge' pagbaya'an ka'am we' Tuhanin.

<sup>21</sup> “Hāp pe ka'am me' ma'inusan kuwe'ituhin pegge' dinuhulan du ka'am si pasōngan.

“Hāp pe ka'am me' magtangis kuwe'ituhin pegge' magsaye du ka'am si pasōngan.

<sup>22</sup> “Hāp pe ka'am bang ka'am kabunsihan a'a, duk bang ga'i ka'am tayima'de, duk bang

bissā-bissāhande duk paka'atande ka'am si me' sawe'bin pegge' nuhut ka'am aku, Anak Manusiya'in.<sup>23</sup> Sa iyan du hep isab hininang me' kamatetto'ahanden si me' kanabihanin. Bang tekka ellew ka'umantagne inin si ka'am, magkēg ka'am manamal duk palaksu du ka'am hawal kēgbin pegge' hadje panumbas ka'amin si surga'.

<sup>24</sup>“Saguwa' ka'am, me' madayahan kuwe'ituhin, maka'ase'-ase' ka'am pegge' talabeybi ne pāsahan mahāpin tu'u si dunya.

<sup>25</sup>“Ka'ase'-ase' ka'am me' magduhul kuwe'ituhin, pegge' niya' iyan waktu si pasōngan ka'inusanan du ka'am.

“Ka'ase'-ase' ka'am me' magsaye kuwe'ituhin pegge' niya' iyan waktu si pasōngan magsugul ka'am duk magtangis.

<sup>26</sup>“Ka'ase'-ase' ka'am bang kēmon a'a nanglitan ka'am, pegge' kuwe' du ka'am me' nabi ga'i bennal matu'uley sinanglitan we' me' kapapu'anbin.”

### **Lasa si me' bantahin**

*(Mateo 5.38-48; 7.12a)*

<sup>27</sup>“Saguwa' ka'am me' mapakale si akuhin, inin pa'inku si ka'am: Kalasahanun bi bantabin. Maghinang hāp ka'am si me' mabunsi si ka'amin.<sup>28</sup> Māku-māku ka'am kahāpan para si me' manukna'an ka'amin duk ngampun ka'am para si me' mangala'at ka'amin.<sup>29</sup> Bang niya' nampak luwenun dambiya', patampalun isab pī si iye dambiya'in ambat sampakne. Bang niya' ngeddo' jaketnun, pasagadanun bisan eddo'ne badju'nun.<sup>30</sup> Sine-sine mākuhan ka'u, urunganun. Duk bang niya' ngeddo' kēmonnun, da'a ne pākuhun balik.<sup>31</sup> Duk ine-ine kabaya'anbi hinang a'a si ka'am, damikkiyan isab hinangun bi si siye.

<sup>32</sup>“Bang iye hadja kinalasahanbin me' mamalasa si ka'amin, niya' ke pananglitan ka'am? Ga'. Pegge' bisan me' a'a dusehanin, kalasahande du me' mamalasa si siyehin.

<sup>33</sup>Duk bang iye hadja tinabanganbin me' makatabangan ka'amin, niya' ke pananglitan ka'am? Ga'. Pegge' bisan me' a'a dusehanin sa iyan du isab addatden.<sup>34</sup> Duk bang iye hadja pinasambi'anbin me' ta'ase-asebi maniya' pagbayedden, niya' ke pananglitan ka'am? Ga' niya'. Pegge' bisan me' a'a dusehanin masambi' du si pagkaside dusehan, ngase-ngase we' kabayedan du siye balik pamasambi'den.<sup>35</sup> Saguwa' iye inin pamanolo'ku si ka'amin: Kalasahanun bi bantabin duk tabanganun bi siye. Bang niya' ngutang si ka'am, pa'utanganun bi, da'a ka'am ngase-ngase bayednen. Bang hinangbi inin, hadje pahala' tasangkabin duk manjari me' anak Tuhanin ne ka'am. Pegge' hāp iye bisan si me' a'a mala'atin duk si me' a'a mangga'i magsukulin.<sup>36</sup> Subey ka'am ma'ase' kuwe' Samabin du isab ma'ase'.”

## **Sabab ngandiyawa'an sawe'ne**

*(Mateo 7.1-5)*

<sup>37</sup> “Da'a ka'am ngandiyawa'an sawe'bi duk ka'am ga'i hukum Tuhanin. Da'a ka'am magpa'in we' sawe'bin subey ilegga, duk ka'am ga'i legga Tuhanin. Ampunun bi sawe'bin duk isab ka'am ampun Tuhanin. <sup>38</sup> Ngurung ka'am duk ka'am urungan Tuhanin. Dalilnen takesan hāp, dinasek duk jinedjeg pe duk pinenno'an sampay māsey, iye pinabu'us piyu si ka'amin. Ekkahan pangurungbin iye du isab ekkahan pangurung Tuhan si ka'amin.”

<sup>39</sup> Inakahan isab siye we' si Isa dambuwa' dalilan, pa'inne, “Makajari ke a'a pessekin nundan a'a pessek isab? Ga'i ke siye kaduwangan labo' pī dem lowang? <sup>40</sup> Mulidin ga'i palabi kata'unen amban gurunen. Saguwa' bang jukup ne pangadji'nen, magsali' ne iye duk gurunen. <sup>41</sup> Ka'u mangandiyawa'an sawe'nun,” pa'in si Isa, “we'ey iye tatiknun hapak-hapak dem mata sawe'nun, bu ka'u batang kayu dem matanun, bu ga'i tatiknu. <sup>42</sup> Sa'ingge kapagpa'innu si sawe'nun, ‘Bagay, tuhun ko', ānante hapak-hapak dem matanu lu,’ bang ga'i kitenu batang kayu dem di matanun? Ka'u iyan magmā-mā hadja. Ānanun dahu' batang kayuhin amban dem matanu iyan, ubus pasti' ne pamayamnun ngānan hapak-hapak dem mata sawe'nun.”

## **Pangata'uhan kayuhin si buwa'ne**

*(Mateo 7.16-20; 12.33-35)*

<sup>43</sup> Pa'in si Isa pe, “Kayu mahāpin ga'i buwa' ga'i hāp duk kayu mangga'i mahāpin ga'i buwa' hāp. <sup>44</sup> Kayuhin kata'uhan si buwa'ne. Ga'i kite bi mageddo' buwa' biyabas amban puhung atawa buwa' buwahan amban sampinit. <sup>45</sup> Manusiya'in kuwe' dalil kayuhin du isab. A'a mahāpin hāp kawul-pi'ilnen duk hāp bissānen pegge' hāp dem ateynen. Saguwa' a'a mala'atin, pegge' la'at dem ateynen hangkan ga'i hāp kawul-pi'ilnen duk bissānen. Ine-ine dem atey manusiya', iye miya'an mapaluwas amban behenen.”

## **Duwe bayu'an magpatengge luma'**

*(Mateo 7.24-27)*

<sup>46</sup> “We'ey pa'inbi we' aku Panuhutanbin, bu ga'i du hinangbi me' panganda'akanku ka'amin? <sup>47</sup> Sasuku pitu si aku duk pakalene me' bissākun duk tuhutne, pahātihanku si ka'am bang kuwe' sine iye. <sup>48</sup> Kuwe' iye a'a maghinang luma'. Ngalowang iye pinalalem sampay niya' batu ta'abutne. Ubus pinatengge we' ne me' olom luma'nen diyata' batuhin. Pagubus luma'in, dunuk bohe'in duk ta'abut luma'in we' lasey mabasagin saguwa' ga' usa' luma'nen pegge' hāp pamatenggehan iyehin. <sup>49</sup> Na, bang a'ahin pakale si me'

bissākun bu ga'i du tuhutne, kuwe' iye a'a maghinang luma', saguwa' ga' kalihanne me' olomin duk ga' patenggene diyata' batu. Pagtekka lasey mabasagin, magtawus hebba' duk jadjag te'ed luma'in.”

## 7

### **Pinakole' we' si Isa dara'akan kapitanin**

*(Mateo 8.5-13)*

<sup>1</sup> Pagubus inin kēmon bissā si Isa si me' a'ahin, pī iye si puweblo Kapernaum. <sup>2</sup> Na, la'i si puweblo miya'an niya' dambuwa' kapitan si armi bangsa Roma. Niya' dara'akanne lella legget manamal duk sōng matey ne. Asal kalasahanne te'ed dara'akanne inin. <sup>3</sup> Pagkale kapitanin sabab si Isa, nganda'ak iye me' bahi' me' Yahudihin pī pu si Isa nilew iye, bang makajari iye pī makole' dara'akanne miya'an. <sup>4</sup> Pagtekkade la'i pu si Isa, bo'ode te'ed iye duk pa'inde, “Pata' te'ed tabangannu kapitan miya'an, <sup>5</sup> pegge' pabagay te'ed iye si bangsate bi Yahudi duk iye hep maggastuhin pamatengge langgalte bi si puweblo inin.”

<sup>6</sup> Manjari nuhut siye ne si Isa. Pagtapit ne siye si luma', nganda'ak kapitanin me' bagayne pī pasampang pu si Isa mo'o bissānen, pina'in, “Tuwan, da'a ne kew mapekkengan dinu pegge' ga'i ku pata' papituhannu si luma'ku. <sup>7</sup> Pegge' bangsahan kew te'ed, hangkan pikilku ga'i ku isab pata' paguwa' piyu si ka'u. Saguwa' missā kew hadja duk kole' du dara'akankun. <sup>8</sup> Kata'uhanku pegge' bisan aku inin, pagbaya'an ku we' malangkew amban akuhin duk magbaya' ku si me' sundalukun. Bang pa'inku si dangan, ‘Pī kew,’ pī iye. Bang pa'inku si seddili, ‘Pitu kew,’ pitu iye. Duk bang pa'inku si dara'akankun, ‘Hinangun inin,’ hinangne.”

<sup>9</sup> Pagkale si Isa inin, ulali' iye si binissā kapitanin. Manjari hinarap we' ne me' a'a mabanes mapatuhut si dambulihannen, duk pa'inne si siye, “Akahante ka'am, bisan si bangsa Isra'il ga' ku bakas makadugpak a'a kuwe' kapitan miya'an asal sandel manamal.” <sup>10</sup> Manjari balik ne me' a'a bakas dina'ak kapitanin duk pagtekkade si luma', takitede dara'akanin kole' ne.

### **Pinakellum balik we' si Isa anak dende baluhin**

<sup>11</sup> Ga' du tiggel puwas miya'an, hap pī si Isa si dambuwa' puweblo inēnan Nain. Nuhut iye me' tindeggen duk banes te'ed me' a'a patuhut si iye. <sup>12</sup> Pagtekka ne siye si tarangka pa'asekan hap puweblo miya'an, niya' me' a'a magtanggung a'a matey bino'o paluwas pī si pagkubulan. Lella mamatey miya'an anak dambuwa'-buwa' du duk sa'inen balu ne.

Banes a'a amban puweblo miya'an nuhut baluhin pī ngubul anaknen. <sup>13</sup> Pagkite si Isa, Panuhutanin, dende balu miya'an, ma'ase' te'ed iye si dende hin duk pa'inne si iye, “Da'a ne kew magtangis, dende.” <sup>14</sup> Ubus pasōng iye duk inantanan we' ne tanggunganin hangkan padeheng me' a'a magtanggungin. Manjari pa'inne, “Bagay, donga' kew.” <sup>15</sup> Magtawus a'a mamateyin ellum balik duk ningkolo' iye duk missā. Duk dina'ak ne iye we' si Isa ineddo' si sa'inen. <sup>16</sup> Kēmon a'a mala'ihin asekan talew duk pinudji we' de Tuhanin. Pa'inde, “Niya' nabi balakatan tu'u si kite bi! Ta'esseb Tuhanin du kite bi me' a'anen.” <sup>17</sup> Bawag bakas hininang si Isa inin si me' kalahatan si Yahudiya duk si me' kalahatan mapaliputin.

### **Me' panilew we' Yahiya magpandi-pandi a'ahin**

*(Mateo 11.2-19)*

<sup>18</sup> Ka'akahan isab Yahiya we' me' tindeggen sabab me' hinangan si Isahin. <sup>19</sup> Manjari ngalingan iye duwangan me' tindegne duk da'akne siye pī pu si Isa, Panuhutanin, nilew iye bang iye ne ke bakas pina'al mapitu si dunyahin atawa bang niya' pe ke seddili amban iye subey ase-asede pitu. <sup>20</sup> Pagtekka duwanganin pī pu si Isa, pa'inde, “Dina'ak kami pitu si ka'u we' Yahiya magpandi-pandi a'ahin pegge' batang kata'uhanne bang ka'u ne ke bakas pina'al mapitu si dunyahin atawa bang niya' pe ke seddili subey ase-ase kami pitu.”

<sup>21</sup> Papīden sābu si Isa miya'an magpakawuli' me' a'a ekka taga saki bayu'-bayu'an, duk pasayedan seyitan. Ekka isab me' a'a pessek ngite balik we' ne. <sup>22</sup> Manjari sambungan si Isa duwangan tindeg Yahiyahin, pa'inne, “Pī ne ka'am duk akahanun bi Yahiya me' bakas takitebi hininangkun duk bakas takalebi binissākun. Akahanun bi iye we' ngite ne me' mapessekin, me' kuku'in lumengngan ne, me' inipulin kawuli'an ne, me' mabisuhin makakale ne, me' mamateyin ellum balik, duk minahalayak ne aka-aka mahāpin si me' a'a maka'ase'-ase'in. <sup>23</sup> Duk kēgan du sasuku ga'i magduwe-duwe si akuhin.”

<sup>24</sup> Paglumikut ne me' dina'ak Yahiyahin, missā si Isa si me' a'a mabanesin sabab Yahiya. Pa'inne, “Ine te' bakas kabaya'anbi pinayamanin papībi pu si Yahiya si lahat makagindew-gindewin? Kabaya'anbin ke mayaman a'a ga'i teteg pamikilnen kuwe' dalil udjung-udjung magpalehan we' baliyu? Duma'in? <sup>25</sup> Na, ine te' kabaya'anbi pinayaman mapīhin? A'a magsemmek mahalga'? Me' a'a magsemmek mamahalga'in duk maparasahan te'edin la'i patenna'anden dem astana'. <sup>26</sup> Na, ine te' pinayamanbi mapīhin? Nabi? Awe', akahante ka'am, nabi takitebin pasōng amban nabi sinduwehin. <sup>27</sup> Si Yahiya hep inin a'a sinulat dem kitabin, pina'in la'i, ‘Pa'in Tuhanin: Da'akku pī pamasanankun dehellu amban ka'u duk memesne lānnun.’ <sup>28</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “ga' niya' a

'a bakas inanakan tu'u si dunya bangsahan amban Yahiya inin. Saguwa' dem pagbaya'an Tuhanin, bisan a'ahin diyawa' te'ed paga'anen, bangsahan pe iye amban Yahiya.”

<sup>29</sup> Kēmon me' a'ahin duk pasōng pe me' magpāku-pāku sukeyin, pakale te'ed pu si Isa. Siye inin bakas makipandi pu si Yahiya pegge' kahagad siye we' Tuhanin bentel.

<sup>30</sup> Saguwa' me' Pariseohin duk me' guru si sara' āgamahin, ga' siye makipandi pu si Yahiya pegge' ga'i siye mabaya' nuhut kinabaya'an Tuhan para si siyehin. <sup>31</sup> Manjari pa'in si Isa, “Ine pangandalilku me' a'a ma'ellum kuwe'itu inin? Kuwe' ine siye? <sup>32</sup> Kuwe' siye dalil mākanak magtingkolo' si tabu'an magdagey magkawin duk magkubul. Maglingan siye si sawe'den, pa'inde, ‘Magtambu' kami si ka'am saguwa' ga' du ka'am mansak. Magmatey kami saguwa' ga' du ka'am magtangis.’ <sup>33</sup> Ka'am kuwe' me' mākanak miya'an. Pegge' pitu Yahiya magpandi-pandi a'ahin, bu daran iye muwase duk ga'i iye ngingum makalango, pa'inbi we' pasayedan seyitan iye. <sup>34</sup> Ubus aku, Anak Manusiya'in, pitu ku bu mangan ku duk ngingum, pa'inbi, ‘Payamanun bi a'a iyan, dahaga' te'ed duk palalango. Me' bagaynen me' a'a magpāku-pāku sukey duk me' a'a dusehan sinduwehin.’ <sup>35</sup> Saguwa',” pa'in si Isa, “me' a'a manuhut Tuhanin naksi' we' lalem te'ed kata'u Tuhanin.”

### **Si Isa la'i si luma' si Simon, Pariseohin**

<sup>36</sup> Dambuwa' ellew bino'o si Isa we' dambuwa' me' Pariseohin pī si luma'ne mangan. Pī ne si Isa duk ningkolo' iye sōng mangan. <sup>37</sup> Na, niya' dende si puweblo miya'an bawag we' dusehan. Pagkata'uhan dende inin we' ī' si Isa si luma' Pariseo miya'an mangan, pī iye mo'o isellan bengngi mahalga'. Pangisihannen hininangin batu alabaster. <sup>38</sup> Pī iye nengge si antag bettis si Isa nangis duk basse' ne bettis si Isahin we' bohe' matanen. Manjari pinunasan we' ne duk bulu kōkne duk inūkan we' ne bettis si Isahin, ubus bu tinata'an we' ne duk isellan bengngi mahalga'in. <sup>39</sup> Pagkite inin we' Pariseo mamō'o si Isahin, pa'inne dem ateyne, “Bang to'o si Isa inin nabi, kata'uhanne si' bang sine dende mangantan bettisne inin. Kata'uhanne si' we' dende inin dusehan.” <sup>40</sup> Manjari missā si Isa si iye, pa'inne, “Simon, niya' batang pa'inku si ka'u.” “Ine Tuwan,” pa'in si Simon. <sup>41</sup> Manjari pa'in si Isa, “Niya' duwangan a'a sali'-sali' taga utang si dambuwa' a'a. Dambuwa'in utangnen lime hatas pilak duk dambuwa'in limempū' pilak. <sup>42</sup> Pegge' ga' niya' pamayedde, pa'in a'a pangutanganden, ambat ne bisan ne siye ga'i magbayed. Na, bang si ka'u, sine si duwangan miya'an asal malasa te'ed si a'a bakas pangutanganden?” <sup>43</sup> Nambung si Simon, pa'inne, “Ara'-ara'ku a'a ma'ekka utangnen, iye miya'an mamalasa te'ed si iyehin.” “Tewwa' sambungnu iyan,” pa'in si Isa.

<sup>44</sup> Manjari paharap si Isa si dendehin duk pa'inne pu si Simon, “Kitenu dende inin?”

Pitu ku dem luma'nu ensini', ga' ku bisan panyapannu bohe' pangoso'ku bettisku. Saguwa' dende inin kinoso'an we' ne bettiskun duk bohe' matane duk pinunasan we' ne duk bulu kōkne. <sup>45</sup> Ga' ku ūkannu sa addatten bi saguwa' dende inin, kemuwe padiyalem ku pitu, ga' iye bakas pahali ngūkan bettiskun. <sup>46</sup> Ga' isellanannu kōkkun pangaddatnu aku, saguwa' dende inin isellan bengngi mahalga' pe pangalatagne bettiskun. <sup>47</sup> Hangkan akahante kew, dende inin hadje lasane si akuhin pegge' dusene ma'ekkahin ta'ampun ne. Bang kulang du duse a'a ta'ampunin, kulang du isab lasa pinakitehannen.”

<sup>48</sup> Manjari pa'inne si dendeihin, “Ta'ampun ne me' dusenun.” <sup>49</sup> Me' sawe' si Isa magtingkolo' si lamisahanin magtilew dem ateyde, “A'ahey inin, ngampun me' duse?” <sup>50</sup> Saguwa' pa'in si Isa si dendeihin, “Timbul ne kew pegge' sandel kew si aku. Pī ne kew, da'a kew suse.”

## 8

### **Me' dende nuhutan si Isa**

<sup>1</sup> Ga' du tiggel puwas miya'an, ilatag we' si Isa me' puweblohin duk kaluma'anin magmahalayak aka-aka hāp sabab pagbaya' Tuhan si me' a'ahin. Nuhut iye tindegne sampū' duk duwehin. <sup>2</sup> Niya' isab me' dende nuhut iye. Me' dende miya'an, niya' siye bakas pakawuli' si Isa sakiden. Niya' isab bakas pasayedan seyitan ubus bu paluwas si Isa me' seyitanin. Dambuwa' me' dende inin si Mariyam, dende amban Magdala, bakas paluwasan seyitan pitu'in. <sup>3</sup> Sinduwehin si Jo'anna, anda si Kusa kapatas me' dara'akan Sultan Herodin, duk si Susanna, duk ekka pe me' dende seddili. Siye ne inin mangatasan disi Isahin.

### **Dalilan sabab a'a magsabulak binihi'in**

*(Mateo 13.1-9; Markus 4.1-9)*

<sup>4</sup> Dambuwa' ellew pagbanes a'a patipun pu si Isa, duk magkatekka siye amban me' kaluma'anin, missā si Isa si siye magdalilan. Pa'inne, <sup>5</sup> “Niya' a'a pī si tana'ne magsabulak binihi'. Pagsabulakne, niya' binihi' tapisik si lān. Manjari tadi'ik-di'ik duk pī me' manuk-manukin manganne. <sup>6</sup> Me' binihi' sinduwehin labo' diyata' batu pānas, duk sakali' ne tomo', lanes pegge' ga'i pa'essepan bohe'. <sup>7</sup> Sinduwehin labo' dem kasampinitan, duk nuhut nulig sampinitin manjari katalungan tinanemin. <sup>8</sup> Niya' isab me' binihi' sinduwehin labo' si kahāpan bulak. Me' binihi' inin tomo' duk nulig duk mo'o buwa'ne. Ekka manamal jarihannen.” Manjari missā si Isa, pa'inne, “Amey-amey pakalehun bi bang niya' pina'in si ka'am.”

### **Pu'unne magdalilan**

*(Mateo 13.10-17; Markus 4.10-12)*

<sup>9</sup> Tinilew si Isa we' me' tindeggen bang ine hāti dalilan miya'an. <sup>10</sup> Pa'inne, “Ka 'urungan ne ka'am kata'u, supaya tahātibi me' tinapukan Tuhan dem pikilannen sabab bang sa'ingge pagbaya'ne si me' a'anen. Saguwa' si me' a'a sinduwehin inaka kēmon si dalilan, supaya payamande saguwa' ga'i takitede, duk supaya takaledede saguwa' ga'i tasabutde.”

### **Pinahāti we' si Isa dalilan sabab a'a magsabulak binihi'in**

*(Mateo 13.18-23; Markus 4.13-20)*

<sup>11</sup> “Na, iye inin hāti dalilan miya'an,” pa'in si Isa. “Binihi'in lapal Tuhanin. <sup>12</sup> Me' kasabulakan si lānin, dalil me' a'a makakale lapal Tuhanin, manjari pī nakura' seyitanin ngagew lapalin amban dem pikilande supaya siye ga'i kahagad duk ga'i siye timbul. <sup>13</sup> Duk me' kasabulakan diyata' batu pānasin, dalil me' a'a makakale lapal Tuhanin duk magtawus kahagadde duk kēgan siye. Saguwa' kuwe' siye dalil binihi' ga' nganggamut. Kahagad siye daddali' saguwa' pagtekka sassatin, ga'i ne siye kahagad. <sup>14</sup> Duk me' binihi' malabo' dem kasampitanin, dalil me' a'a makakale lapal Tuhanin saguwa' sābude mapasōngin, ekka makasuse siye duk alal siye we' me' alata'den duk sinna siye magadjak. Kuwe' siye dalil me' tinanem katalungan duk ga' abutan to'e buwa'den. <sup>15</sup> Duk me' sinabulakan dem bulak mahāpin, dalil me' a'a makakale lapal Tuhanin, ateyden hāp duk lunuk. Ellegde te'ed lapalin dem ateyde duk magtuyu' te'ed siye nuhutne, hangkan dalil tinanemin buwa' siye, hātinin hāp ka'ujudanden.”

### **Payita'an ilekkeban**

*(Markus 4.21-25)*

<sup>16</sup> Pa'in si Isa pe, “Ga' niya' a'a mekketan payita'an ubus bu lekkebanne duk palanggana atawa papīne diyawa' kantil. Saguwa' papīne payita'anin diyata' tengenanne, supaya me' a'a mapadiyalemin kitede danta'in. <sup>17</sup> Pegge' ga' niya' tinapukan kuwe'itu we' ga'i ujud pinaguwa' si pasōngan, duk kēmon mangga'i tahāti kuwe'ituhin, ujud kata'uhan du si pasōngan. <sup>18</sup> Hangkan pakalehun bi pahāp-hāp. Pegge' sine-sine makasabut, inurungan du iye duk tasabutne namba. Saguwa' sine-sine ga'i makasabut, bisan kannalne niya' kuwe'ahat tasabutne, inānan du amban iye.”

### **Sa'i si Isahin duk me' pungtina'ine lellahin**

*(Mateo 12.46-50; Markus 3.31-35)*



<sup>19</sup> Manjari tekka pī sa'i si Isahin duk me' pungtina'ine lellahin, saguwa' ga' siye tumapit si iye hawal ekka a'ahin. <sup>20</sup> Niya' ngakahan si Isa, pa'inne, “Tuwan, i' sa'inun duk me' pungtina'inun si bukut duk batang kew kitede.” <sup>21</sup> Pa'in si Isa si me' a'a mala'ihin, “Sasuku pakale duk nuhut lapal Tuhanin, siye iyan sa'iku duk me' pungtina'iku.”

### **Si Isa mateddo' lahat-lahat**

*(Mateo 8.23-27; Markus 4.35-41)*

<sup>22</sup> Dambuwa' ellew pasakey si Isa duk me' tindeggen dem bangka' duk pa'inne si siye, “Sūng kite bi pī palipag si dambiya' lamew.” Hangkan patulak ne siye. <sup>23</sup> Sasangde mapihin tumuli si Isa. Bessuwang nihup baliyu mabasagin duk sōng penno' ne bangka 'den we' bohe', hangkan piligdu siye palenneb. <sup>24</sup> Pī siye mangun si Isa, pa'inde, “O Tuwan, matey kite bi inin!” Manjari donga' si Isa duk pinadeheng we' ne baliyuhin duk me' goyak mabasagin. Magtawus ne padeheng baliyuhin duk teddo' ne lamewin. <sup>25</sup> Ubus pa'in si Isa si me' tindeggen, “We'ey ka'am ga'i ngandel si aku?” Tinalew siye duk ulali te'ed siye. Magtilew-tilew siye, pa'inde, “A'ahay inin? Tada'akne bisan baliyuhin duk goyakin duk tuhutde panganda'akannen.”

### **A'a Gerasa pasayedan seyitanin kawuli'an**

*(Mateo 8.28-34; Markus 5.1-20)*

<sup>26</sup> Manjari palanjat siye palipag duk tekka siye si lahat Gerasa, magantag du duk lahat Jalil. <sup>27</sup> Pagduwa'i si Isa amban dem bangka', niya' pasampang si iye dambuwa' a'a amban puweblo lahat miya'an pasayedan me' seyitan. Tiggel ne iye ga' magsemmek duk patenna'annen duma'in si luma' saguwa' si me' lingab pagkubulan. <sup>28</sup> Pagkitene si Isa, magkolehak iye duk pasujud iye si dehelluhan si Isa duk maggasud iye, pa'inne, “Ga' niya' lamudnu si aku, Isa. Ka'u Anak Tuhanin, iye Tuhan Tamanan Malangkewin. Junjungku si ka'u, da'a ku binasahun.” <sup>29</sup> Missā iye sa miya'an pegge' dina'ak hep we' si Isa seyitanin paluwas amban iye. Matu'uhin daran ne hep iye pagbaya'an we' seyitanin duk bisan iye iningketan duk karena duk binanteyan we' me' a'a, ujud bekkat du we' ne karenahin duk bino'o iye tahala' we' seyitanin pī si lahat makagindew-gindew.

<sup>30</sup> Manjari tinilew iye we' si Isa, pa'inne, “Sine ēnnon?” Nambung iye, pa'inne, “Ēnkun si Ibuhan.” Pegge' ekka hep seyitan mapa'asek si a'a miya'an. <sup>31</sup> Duk pabuyu'-buyu' te'ed me' seyitanin pu si Isa, ga'i siye makipapī dem narka'.

<sup>32</sup> Niya' magsungkal la'i diyata' bīd panenan bawi, ekka manamal. Pabuyu'-buyu' me' seyitanin pu si Isa we' pa'asek siye pī dem me' bawihin. Dina'ak ne siye we' si Isa.

<sup>33</sup> Manjari paluwas me' seyitanin amban a'ahin duk padiyalem siye pī magdem baran me'

bawihin. Magtawus panenan bawihin magubas padurul pī si pampang magdem lamew duk lambo siye kēmon.

<sup>34</sup> Pagkite me' a'a magipat bawihin ma'umantag inin, magubas siye duk magaka-aka siye la'i si puweblo duk si me' lahat diyata'. <sup>35</sup> Manjari pī me' a'ahin mayaman bakas ma'umantag miya'an. Pagtekkade la'i pu si Isa, takitede a'a bakas pasayedan seyitanin ningkolo' la'i si bihing bettis si Isa. Magsemmek ne iye duk hāp ne pikilannen. Manjari tinalew siye. <sup>36</sup> Ubus inaka-akahan ne siye we' me' a'a bakas mangitehin bang sa'ingge pamakawuli' si Isa a'a bakas pasayedan seyitanin. <sup>37</sup> Manjari kēmon me' a'a miya'an, me' amban kalahat-lahatan la'i si Gerasa, dina'ak we' de si Isa tahala' pegge' pa'asekan talew te'ed siye. Hangkan pasakey si Isa dem bangsa' duk sōng patulak ne. <sup>38</sup> A'a makawuli'anin pabuyu'-buyu' nuhut iye. Saguwa' papole' si Isa iye, pa'inne, <sup>39</sup> “Hap luma' ne kew duk magaka-aka kew si me' a'ahin sabab hinangan hadje tahinang Tuhan si ka'uhin.” Manjari lumengngan ne a'ahin duk ilatag we' ne puweblohin magaka-aka sabab hinangan hadje bakas tahinang si Isa si iyehin.

#### **Anak si Jairusin duk dende mangantan semmek si Isahin**

*(Mateo 9.18-26; Markus 5.21-43)*

<sup>40</sup> Pagbalik si Isa si dambiya' lamew, sinna me' a'ahin pasampang si iye pegge' inagad-agad hep iye we' de. <sup>41</sup> Niya' tekka pī si iye dambuwa' nakura' si langgal lahat miya'an, ēnnen si Jairus. Pasujud iye si antag bettis si Isa duk pabuyu'-buyu' te'ed iye mo'o si Isa si luma'ne. <sup>42</sup> Pegge' niya' anakne dende dambuwa'-buwa', sampū' duk duwen tahun umulnen, legget manamal duk sōng matey ne. Nuhut si Isa iye.

Sasangde mapīhin, taligpit ne si Isa we' me' a'a mabanes mapatuhut si iyehin. <sup>43</sup> Niya' la'i dem ka'ekkahen a'ahin dambuwa' dende saki, luwal paguwa'an laha'. Sampū' duk duwen tahun ne kemuwe kasakinen. Ubus ne tagastune kēmon sīnnen si me' doktol, saguwa' ga' niya' makakawuli' iye. <sup>44</sup> Pī iye patapit si bukutan si Isa, duk inantan we' ne tuggu badju' si Isahin. Magtawus padeheng paglaha'nen. <sup>45</sup> “Sine bakas mangantan akuhin?” pa'in si Isa. Magga' siye kēmon. Manjari pa'in si Petros, “Tuwan, kabaner me' a'a mapalaray si ka'u inin, magtilew pe kew?” <sup>46</sup> Saguwa' pa'in si Isa, “Asal niya' bakas ngantan aku, pegge' talessaku we' niya' balakat paguwa' amban dem baranku.” <sup>47</sup> Sakali' kata'uhan dendehin we' ga'i katapukanne bakas hininangne miya'an, patapit iye pī migpid duk pasujud iye si antag bettis si Isa. Duk inakahan we' ne si Isa si pakalehan me' a'ahin bang we'ey iye antanne, duk inakahan isab we' ne we' kawuli'an iye magtawus. <sup>48</sup> Pa'in si Isa si iye, “Dende, kawuli'an ne kew pegge' sandel kew si aku. Pī ne kew, da'a kew suse.”

<sup>49</sup> Sasang si Isa pe mamissā si dendehein, niya' ne a'a tekka amban luma' si Jairus. Pa 'inne pu si Jairus, “Anaknu dendehein ga' ne. Da'a ne sasewun guruhin.” <sup>50</sup> Takale si Isa inin, ubus pa'inne pu si Jairus, “Da'a kew tinalew. Sandel kew hadja. Ellum du iyan anaknun.”

<sup>51</sup> Pagtekkade la'i si luma' si Jairus, ga' niya' da'akne padiyalem luwal hadja si Petros, si Yahiya, si Yakub, duk sa'i-sama nakanakin. <sup>52</sup> Kēmon a'a mala'ihin magtangis duk magmatey sabab nakanakin. Saguwa' pa'in si Isa si siye, “Da'a ka'am magtangis. Duma 'in matey nakanakin saguwa' tuli hadja.” <sup>53</sup> Pinagsayehan iye we' de, pegge' kata'uhande we' asal matey ne nakanakin. <sup>54</sup> Manjari inantan we' si Isa tangan nakanakin duk pa 'inne pinapales, “Endeng, donga' kew.” <sup>55</sup> Na, balik niyawanen duk magtawus iye donga '. Duk dina'ak iye we' si Isa pinakan. <sup>56</sup> Ulali' manamal sa'i-sama nakanakin. Saguwa' sinessa'an te'ed siye we' si Isa, ga'i dina'ak inaka bisan pu sine sabab miya'an.

## 9

### **Pinalengngan we' si Isa tindegne sampū' duk duwehin**

*(Mateo 10.5-15; Markus 6.7-13)*

<sup>1</sup> Manjari ilingan we' si Isa tindegne sampū' duk duwehin pī si iye duk inurungan siye we' ne balakat duk kapatut panganda'ag me' seyitan duk magpakawuli' me' bayu'-bayu'an saki. <sup>2</sup> Ubus pinalengngan siye we' ne magmahalayak sabab pagbaya'an Tuhanin. Dina'ak isab siye magpakawuli' me' masakihin. <sup>3</sup> Duk pa'inne si siye, “Da'a ka'am magbo'o ine-ine si palengngananbin. Da'a ka'am mo'o tungkud atawa bāg atawa kinakan atawa sīn. Duk da'a ka'am mo'o badju' pagsayinanbi. <sup>4</sup> Antag-antag kaluma'an katekkahanbi, bang ka'am dina'ak mana'ik we' a'a si luma'ne, la'i ne ka'am patenna' tiggelanbi la'i si lahat miya'an. <sup>5</sup> Duk bang niya' kaluma'an papīhanbi bu me' a'ahin ga'i ngaddatan ka'am, tahala' ka'am amban kaluma'an miya'an. Pagpaganun bi dahu' leppug bettisbin, tanda' we' muwas ne ka'am si siye, ubus bu tahala' ne ka'am.” <sup>6</sup> Manjari lumengngan ne me' tindeg si Isahin duk ilatag we' de me' kaluma'anin. Antag-antag katekkahande, minahalayak we' de aka-aka mahāpin duk pinakawuli' we' de me' masakihin.

### **Si Herod ga'i magkata'u-ta'u**

*(Mateo 14.1-12; Markus 6.14-29)*

<sup>7</sup> Manjari inin, takale we' si Herod, sultan si lahat Jalilin, kēmon me' bakas tahnang si Isahin. Ga'i iye magkata'u-ta'u pegge' niya' me' a'a magpa'in we' si Isa miya'an si

Yahiya magpandi-pandi a'ahin ko', ellum balik amban kamateyenen. <sup>8</sup> Magpa'in isab sinduwehin we' si Nabi Eliyas miya'an pabagala tu'u si dunya. Niya' pe isab sinduwe magpa'in we' si Isa ko' miya'an dambuwa' me' nabi awwalley ellum balik. <sup>9</sup> Pa'in si Herod, “Si Yahiya bakas da'akku pinunggelan. Sine ente' a'a takaleku inaka-aka inin?” Duk piha-piha si Herod bang sa'ingge pakakitene si Isahin.

### **Pamakan si Isa me' a'a lime ngibuhin**

*(Mateo 14.13-21; Markus 6.30-44; Yahiya 6.1-14)*

<sup>10</sup> Na, me' a'a bakas kawakilan we' si Isahin magtipun ne balik pī si iye. Inaka-akahan we' de si Isa kēmon me' bakas tahnangden. Manjari bino'o siye we' si Isa pī tudju puweblo Betsaida, siye-siye du hadja. <sup>11</sup> Sakali' inin kata'uhan we' me' a'a mabanesin, paturul siye. Sinagina siye we' si Isa duk inusihatan siye we' ne sabab pagbaya'an Tuhanin, duk pinakawuli' we' ne kēmon me' masakihin.

<sup>12</sup> Pagkohap ne te'ed, pī si iye tindegne sampū' duk duwehin duk pa'inde si iye, “Da'akun ne me' a'a inin pī si me' kaluma'an mapaliputin duk si me' lahat diyata'in miha kinakande duk patulihande, pegge' lahat ga'i hep inin tantu papituhan a'a.” <sup>13</sup> Saguwa' pa'inne si siye, “Ka'am ne mamakan siyehin.” Pa'inde, “Luwal maniya' si kamitu, lime kayu' pan duk duwe kenna - luwal bang pī kami melli kinakan para si me' a'a mabanes inin.” <sup>14</sup> (Pegge' niya' lime ngibu me' lella mala'ihin.) Pa'in si Isa si me' tindeggen, “Da'akun bi siye ningkolo' lime-limempū' da tumpuk.” <sup>15</sup> Tinuhut we' de panganda'akan si Isahin duk pinatingkolo' ne we' de me' a'ahin kēmon. <sup>16</sup> Manjari ineddo' we' si Isa pan lime kayu'in duk kenna duwehin, bu mayam iye magdiyata' langit magpasalamat si Tuhan. Ubus bu binahagi'-bahagi' we' ne panin duk pinangurung we' ne si me' tindeggen, dina'ak pangurung si me' a'ahin. <sup>17</sup> Mangan siye kēmon duk esso siye. Ubus tinipun we' me' tindeg si Isahin lukas me' a'ahin, niya' sampū' duk duwe baka' penno'.

### **Magbennal si Petros sabab si Isa**

*(Mateo 16.13-19; Markus 8.27-29)*

<sup>18</sup> Dambuwa' ellew sābu si Isa ngampun dendangan, patapit me' tindeggen pī si iye. Manjari tilewne siye, pa'inne, “Ine pa'in me' a'ahin, sine ko' ku?” <sup>19</sup> Nambung siye, pa'inde, “Niya' me' a'a magpa'in we' ka'u ko' si Yahiya magpandi-pandi me' a'ahin. Saguwa' sinduwehin isab magpa'in we' si Nabi Eliyas ko' kew. Duk niya' pe isab magpa'in we' ka'u ko' dambuwa' me' nabi masaley ellum balik.” <sup>20</sup> “Saguwa' bang ka'am,” pa'in si Isa, “ine pa'inbi? Sine te' ku?” Nambung si Petros, pa'inne, “Ka'u Almasihin, tapene' Tuhan magbaya'in.”

## **Pina'al we' si Isa kamateynen**

*(Mateo 16.20-28; Markus 8.30-9.1)*

<sup>21</sup> Sinessa'an te'ed siye we' si Isa we' subey siye ga'i magaka-aka bisan pu sine bang sine iye. <sup>22</sup> Duk pa'in si Isa pe, “Aku inin, Anak Manusiya'in, ekka kabinasahan subey sandalanku duk ga'i du ku pinagmasi we' me' kabahi'anin, duk me' nakura' imamin, duk me' guru si sara' āgamahin. Pinapatey du ku duk katellu ellewnen ellum du ku balik.”

<sup>23</sup> Manjari pa'inne si siye kēmon, “Bang niya' a'a mabaya' nuhut aku, subey iye tuntutne kinabaya'ankun, duma'in kinabaya'annen. Duk subey isab iye mo'o olom pamapateyan iyehin kahaba' ellew, hātinen, maglilla' nandal kabinasahan duk bisan pe matey. Manjari makajari ne iye nuhut aku. <sup>24</sup> Pegge',” pa'in si Isa, “bang a'ahin ellegne umulnen, ga' niya' umulne salama-lama. Saguwa' bang a'ahin ga'i ellegne umulnen duk maglilla' pe matey hawal tuyu'ne manuhut akuhin, taga umul du iye salama-lama.

<sup>25</sup> Pegge' a'ahin, bisan pe tepe si iye kēmon alata' dem dunyahin, ga' du niya' gunane bang ga'i tepe si iye umul salama-lamahin duk ilegga pe iye. <sup>26</sup> Sine-sine iya' magpatampal si me' a'a we' tindegku iye duk we' nuhut iye tolo'kun, aku Anak Manusiya'in, iya' du ku isab ngilale iye tindegku bang ku balik pitu liput we' sahayaku, duk sahaya Samaku Tuhanin, duk me' mala'ikatne masutsihin. <sup>27</sup> Sabennal akahante ka'am,” pa'in si Isa, “niya' ka'am matu'u inin ga'i matey bang ga'i dahu' takitebi pagbaya' Tuhanin.”

## **Kapinda bantuk si Isahin**

*(Mateo 17.1-8; Markus 9.2-8)*

<sup>28</sup> Palabey walum bahangi amban pamissā si Isa inin, bino'o we' ne si Petros duk Yahiya duk si Yakub pī diyata' punu duk ngampun iye la'i si Tuhan. <sup>29</sup> Sasangne mangampunin, pinda luwenen duk semmeknen sahaya te'ed duk asal pote' manamal.

<sup>30</sup> Manjari bessuwang niya' duwe lella magbissā duk si Isa. Siye inin disi eymulla Musa duk eymulla Eliyas. <sup>31</sup> Pabagala siye la'i duk sahaya du isab kēmon puhu'den. Magbissā siye sabab sōng kamatey si Isahin la'i si puweblo Awrusalam sa panganggara' Tuhan iyehin. <sup>32</sup> Na, disi Petros duk me' sawe'nen kapatuli hep, saguwa' ngape siye duk takitede sahaya si Isahin duk duwangan manengge si bihingnen. <sup>33</sup> Manjari inin, sakali' sōng tahala' ne duwanganin amban si Isa, pa'in si Petros pu si Isa, “Tuwan, hāp pegge' tiya' kami tu'u. Ngahinang kami tellu payad-payad. Dambuwa' si ka'u, dambuwa' pu si Musa, duk dambuwa' pu Nabi Eliyas.” (Missā ne hadja iye saguwa' ga' ta'āb-ābne bang ine binissānen.) <sup>34</sup> Sasangne pe mamissāhin, niya' inalak paguwa' duk kalandungan siye, duk kadahitan siye sakali' ne siye kalandungan we' inalakin. <sup>35</sup> Duk niya' suwala amban

dem inalakin magpa'in, “Anakku inin pinene'kun. Pakalehun bi iye.”<sup>36</sup> Pagubus suwala miya'an missā, si Isa sa' dendangan takiteden. Ga' siye mabehe, duk masa ī' ga' siye magaka bisan pu sine sabab bakas takitede miya'an.

### **Si Isa makawuli' nakanak lella pasayedan seyitan**

*(Mateo 17.14-18; Markus 9.14-27)*

<sup>37</sup> Pagsasumuhin, pagdumurul ne siye amban punuhin, banes te'ed a'a pasampang pu si Isa. <sup>38</sup> Niya' lella amban dem ka'ekkahandin ngalingan, pa'inne, “O Tuhan, pabuyu'-buyu' ku si ka'u, ka'ase'anun anakku, anakku inin dambuwa'-buwa'.” <sup>39</sup> Pegge' pasayedan iye we' seyitan. Bessuwang hadja iye magkolehak ubus ngoral ne iye duk magpaspadan sampay magbukal behenen. Duk meke iye lebbahan seyitanin bang pekkengan ne iye duk bebbag ne puhu'nen. <sup>40</sup> Bakas pināku we' ku si me' tindegnu inin pakipaluwasku seyitanin, saguwa' ga' tapaluwasde.” <sup>41</sup> Pa'in si Isa si me' a'ahin, “Ka'am, me' a'a kuwe' itu inin, sala' te'ed pamikilbin. Ga' te'ed niya' sandelbi si Tuhan. Taman sumiyan pe ku tu'u si ka'am? Taman sumiyan pe ku nandalan addatbin meke ka'am kahagad?” Manjari pa'inne si sama nakanakin, “Bo'ohun anaknun pitu.” <sup>42</sup> Sasang hap pī pe nakanakin, hinantakan iye diyata' bulak we' seyitanin duk magpaspadan iye. Saguwa' inamāhan we' si Isa seyitanin duk pinakawuli' we' ne nakanakin. Ubus bu sinōngan we' ne si saman. <sup>43</sup> Kēmon a'a mala'ihin ulali' manamal pagkitede balakat Tuhanin.

### **Inaka we' si Isa balik sabab kamateynen**

*(Mateo 17.22-23; Markus 9.30-32)*

Sābu me' a'ahin pe magulali' sabab me' hinangan si Isahin, pa'in si Isa si me' tindeggen, <sup>44</sup> “Indananun bi te'ed me' bissāku si ka'am inin. Aku, Anak Manusiya'in, sinōngan du ku iyan si antanan me' a'a.” <sup>45</sup> Saguwa' ga' tahātide bissāne miya'an pegge' tinapukan amban siye supaya ga'i tahātide. Duk ga' siye makatawakkal nilew iye bang ine hāti pina'innen.

### **Sine tamanan malangkewin**

*(Mateo 18.1-5; Markus 9.33-37)*

<sup>46</sup> Dambuwa' ellew magsuweyan me' tindeg si Isahin bang sine siye tamanan malangkewin. <sup>47</sup> Kata'uhan si Isa bang ine dem pikilanden, hangkan ngeddo' iye dambuwa' nakanak diki' duk pinatengge we' ne si bihingne. <sup>48</sup> Manjari pa'inne si siye, “Bang niya' a'a bu sabab sandelne si akuhin ngaddatan nakanak diki' kuwe' inin, aku inaddatannen. Duk bang niya' ngaddatan aku, addatanne isab Tuhanin, mamapitu aku si

dunyahin. Sine-sine ka'am tamanan madiyahawa' pagateynen, iye iyan tamanan malangkewin.”

### **Mangga'i manguntarahan ka'amin bēbbeg amban ka'am**

*(Markus 9.38-40)*

<sup>49</sup> Manjari missā Yahiya, pa'inne, “Tuwan, niya' dambuwa' a'a tadugpak kami, sabbutne ēnnun pagpaluwasne seyitan amban me' a'a. Pinages iye we' kami pegge' duma'in iye sawe'te bi.” <sup>50</sup> Saguwa' pa'in si Isa si iye, “Da'a iye pagesun bi. Pegge' mangga'i manguntarahan ka'amin, bēbbeg amban ka'am.”

### **Ga' si Isa inaddatan si kaluma'an la'i si lahat Samariya**

<sup>51</sup> Manjari inin, pegge' sōng ta'abut ne waktu pa'angkat si Isa hap surga'in, magtuyu' te'ed iye pī hap Awrusalam. <sup>52</sup> Niya' me' a'a da'akne pī padehellu amban iye. Hangkan lumengngan ne me' dina'akne miya'an duk hap pī siye si kaluma'an la'i si lahat Samariya manyap pahalihan si Isa la'i. <sup>53</sup> Saguwa' me' a'a si kaluma'an miya'an ga' ngatu patenna'an si Isa la'i, pegge' kata'uhande we' tudju Awrusalam lengngannen. <sup>54</sup> Pagkata'uhan inin we' duwe tindeggen, si Yakub duk Yahiya, pa'inde pu si Isa, “Tuwan, mabaya' kew bang kami nganda'ak ebbut labo' amban diyata' langit duk siye ubus matey?” <sup>55</sup> Saguwa' hinarap duwanganin we' ne bu inamāhan. <sup>56</sup> Manjari palanjat siye pī si kaluma'an seddili.

### **Me' arak mapatuhut pu si Isahin**

*(Mateo 8.19-22)*

<sup>57</sup> Sasangde malumengnganin, niya' a'a missā pu si Isa, pa'inne, “Tuwan, mabaya' ku nuhut ka'u tungan-tungan papihannu.” <sup>58</sup> Nambung si Isa, pa'inne, “Gam pe me' pāhangin niya' lowangde duk me' manuk-manukin niya' sabakande. Saguwa' aku, Anak Manusiya'in, ga' niya' bisan pahalihanku.”

<sup>59</sup> Pa'in si Isa si a'a dambuwa'in, “Nuhut kew aku.” Saguwa' nambung a'ahin, pa'inne, “Awe', Tuwan, saguwa' pī ku dahu' hap luma'. Pagubus kubulku samakun, balik sa' ku pitu nuhut ka'u.” <sup>60</sup> Pa'in si Isa, “Ambat mamateyin kinubul we' me' a'a mangga' niya' umulde salama-lamahin. Saguwa' ka'u, pī kew lumengngan magmahalayang sabab pagbaya'an Tuhanin.”

<sup>61</sup> Niya' isab dangan, pa'inne pu si Isa, “Nuhut ku ka'u, Tuwan, saguwa' tiya' ku dahu' pī nabiya' si me' a'a luma'kun.” <sup>62</sup> Saguwa' pa'in si Isa si iye, “Bang a'ahin magbadja' bu luwal maghalengan, ga'i hāp. Damikkiyan bang a'ahin nuhut aku bu alal iye si me' ta

'ambannen, ga'i iye pata' pinagbaya'an we' Tuhanin.”

## 10

### **Panganda'akan siye pitumpū' duk duwehin**

<sup>1</sup> Puwas miya'an niya' pe pitumpū' duk duwe a'a kawakilan we' ne duk dina'ak we' ne padehellu pī si kēmon me' kalahat-lahatan sōng papihannen. Pinalengngan siye we' ne duwangan-duwangan. <sup>2</sup> Pa'inne si siye, “Me' a'ahin kuwe' dalil tana' sarang ne pinagani. Luha tana'in saguwa' kulang mamaganihin. Hangkan subey ka'am māku-māku si Tuhan, iye dapu' tana'in, supaya iye nganda'ak me' a'a pī maganine. <sup>3</sup> Na, lumengngan ne ka'am. Saguwa' pahatul ka'am, pegge' palengngante ka'am pī si me' a'a la'atan; kuwe' ka'am dalil me' anak bili-bili pī dem ka'ekkan asu bingis. <sup>4</sup> Da'a ka'am magbo'o pitaka atawa bāg atawa tehompā'. Sine-sine tasampangbi si lān, da'a ka'am subey pahali missā. <sup>5</sup> Duk bang niya' luma' pamana'ikanbi, pa'inun bi dahu', ‘Karayaw urungan Tuhanin kasanyangan kēmon dem luma' inin.’ <sup>6</sup> Bang niya' a'a la'i pata' inurungan kasanyangan, pa'amban du kasanyangan pinākubin la'i si iye. Saguwa' bang ga', ga' du niya' ka'ujudan pina'inbi miya'an. <sup>7</sup> Patenna' ka'am si dambuwa' luma' hadja. Da'a ka'am magpinda-pinda patenna'an. Mangan ka'am duk ngingum ka'am ine-ine bettadande ka'am, pegge' kuwe' miya'an tangdande si ka'amin. A'a maghinangin pata' tinangdanan. <sup>8</sup> Kaluma'an antag-antag katekkahanbi, bang addatan me' a'ahin du ka'am, kakanun bi ine-ine bettadande ka'am. <sup>9</sup> Pakole'un bi me' masaki mala'ihin duk pa'inun bi si me' a'ahin, ‘Ta'abut ne pagbaya' Tuhan si ka'amin.’ <sup>10</sup> Saguwa' kaluma'an antag-antag katekkahanbi, bu ga'i ka'am addatan me' a'ahin, pī ka'am si me' kalsara duk pa'inun bi, <sup>11</sup> ‘Pagpagan kami amban bettis kami bisan leppug bulak kaluma'anbi inin, tanda' we' muwas ne kami si ka'am. Saguwa' subey kata'uhanbi we' asal ta'abut ne pagbaya' Tuhanin.’ <sup>12</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “we' pagta'abut ellew pangahukum Tuhan manusiya'in, pasōng te'ed bohat hukuman si me' a'a si kaluma'an miya'an amban hukuman si lahat Sodomīn, lahat mabawag sabab duse me' a'anen.”

### **Ka'ase'-ase' me' a'a mangga'i makahagadin**

*(Mateo 11.20-24)*

<sup>13</sup> “Ka'ase'-ase' ka'am me' a'a Korasinin. Ka'ase'-ase' ka'am me' a'a Betsaidahin. Pegge' bang la'i miya'an si lahat Tiros duk Sidon pangahinanganku me' hinangan balakatan tahinangku lu'u si ka'amin, tiggel ne miya'an me' a'a mala'ihin magsusun duk ngalebbahan duseden duk sa addatden magsemmek karut siye duk mandi duk abu



pamakitede pagsusunden. <sup>14</sup> Pagta'abut ellew paghukumin, pasōng te'ed bohat hukuman si ka'amin amban hukuman si me' a'a Tiros duk Sidonin. <sup>15</sup> Duk ka'am, me' a'a Kapernaumin,” pa'in si Isa, “we' kannalbi pinalangkew ka'am pī diyata' langit? Pinadiyawa' du ka'am pī dem narka'.” <sup>16</sup> Pa'in si Isa pe si me' tindeggen, “Sine-sine pakale si panolo'bin, kuwe' du aku pinakalenen. Sine-sine ga'i ngasip ka'am, kuwe' du aku mangga'i inasipnen. Duk sine-sine ga'i ngasip aku, hātinen ga'i du isab asipne Tuhanin, iye mamapitu aku si dunyahin.”

### **Pagbalik pitumpū' duk duwehin**

<sup>17</sup> Ga' du tiggel tekka ne balik pitumpū' duk duwehin la'i pu si Isa. Kēgan siye manamal. Pa'inde pu si Isa, “Tuan, bisan hati' me' seyitanin tuhutde panganda'akan kamihin basta ta'at kami ēnnun.” <sup>18</sup> Pa'in si Isa si siye, “Asal takiteku nakura' seyitanin labo' kuwe' lalat. Tada'ag ne basagnen. <sup>19</sup> Payamanun bi, ka'urungan ka'am we' ku balakat supaya bisan ka'am makadi'ik sawe atawa sipitkā', ga'i du maka'ine ka'am. Duk ga'i isab ka'am tada'ag we' bantaten bi nakura' seyitanin. Ga' isab niya' makapagka'at ka'am bisan ine. <sup>20</sup> Da'a iye kasinnahanbin pegge' me' seyitanin nuhut panganda'akanbin, saguwa' subey kasinnahanbin pegge' tasulat ne ēnbin we' Tuhanin si surga'.”

### **Magkēg si Isa**

*(Mateo 11.25-27; 13.16-17)*

<sup>21</sup> Manjari waktu miya'an, pinakēg te'ed si Isa we' Niyawa Sutsihin duk pa'inne, “O Amma', ka'u magbaya' si langit duk bulakin, pudjite kew te'ed pegge' urungannu kata'u me' a'a ma'awamin duk tapukannu kata'u inin amban me' a'a malangkew pangadji'nen duk amban me' makasabutin. Awe', Amma', asal pudjite kew pegge' kuwe' inin kinabaya'annun.” <sup>22</sup> Duk pa'in si Isa pe, “Bakas pinangandel ne si aku kēmon-kēmonin we' Samaku, Tuhanin. Ga' niya' ngata'uhan bang sine ku, aku Anak Tuhanin, luwal hadja Samakun, Tuhanin. Duk ga' isab niya' ngata'uhan bang sine Samakun, luwal hadja aku, anaknen duk sine-sine pinene'kun, iye pamakilalehanku Samakun.”

<sup>23</sup> Manjari paharap si Isa si me' tindeggen duk pa'inne si siye hadja, “Asal hāp pe ka'am pegge' takitebi kēmon me' takitebi inin. <sup>24</sup> Akahante ka'am, ekka me' nabi duk me' sultan awwalley mabaya' te'ed ngite takitebi kuwe'itu inin, saguwa' ga' inin takitede. Mabaya' te'ed isab takalede me' takalebi kuwe'itu inin saguwa' ga' takalede.”

### **Dalilan sabab a'a hāp amban Samariyahin**

<sup>25</sup> Manjari niya' dambuwa' guru pandey si sara' āgama pī pu si Isa. Niya' tilewne panuleyanne si Isa. Pa'inne, “Tuan, ine subey hinangku supaya ku pinasuku'an umul

ga' niya' tamananne?"<sup>26</sup> Nambung si Isa, pa' inne, "Ine te' tasulat dem sara' Tuhan inambanan si Musahin? Ine tabatsanun la'i?"<sup>27</sup> Nambung iye, pa'inne, "Pa'in sara'in: Subey kalasahannu Tuhanin, Panuhutannun, dambūs-būs ateynun duk pikilannun duk basagnun. Duk subey kalasahannu sawe'nun kuwe' pangalasanu dinun."<sup>28</sup> "Tewwa' sambungnun," pa'in si Isa. "Hinangun iyan duk pinasukuhan du kew umul ga' tamananne."

<sup>29</sup> Manjari guru miya'an ga'i baya' tada'ag, hangkan pa'inne pu si Isa, "Sine te' sawe'ku subey kinalasahankun?"<sup>30</sup> Nambung si Isa magdalilan, pa'inne, "Niya' dambuwa' Yahudi padurul amban Awrusalam hap puweblo Ariha. Sābune si lān, ila'ugan iye we' me' mundu. Pinapeddi'an iye we' de duk ineddō' we' de me' kēmonnen sampay semmek si barannen. Sōng matey iye ubus bu inambanan iye we' de."<sup>31</sup> Duk magsāta', niya' dambuwa' imam Yahudi nuhut lān miya'an. Pagkitene a'ahin, palibuwad iye amban dambiya'.<sup>32</sup> Damikkiyan isab niya' seddili a'a lumabey si antag miya'an. A'a inin Yahudi isab, tubu' si Libi duk hinangnen nabangan imam si langgalin. Pagkitene a'ahin, palibuwad isab iye.<sup>33</sup> Ga' du tiggel niya' dambuwa' a'a bangsa Samariya, si paglengngananne tapī iye la'i si antag miya'an. Pagkitene a'ahin, ma'ase' te'ed iye.<sup>34</sup> Patapit iye pī duk tambalanne bakatnen duk isellan duk bohe' ubas, ubus bu pinekkes we' ne. Ubus binengket we' ne bu pinasakey si hayepne duk bino'o we' ne pī si luma' paghegpa'-hegpa'an duk inuntul we' ne la'i.<sup>35</sup> Pagsasumuhin, ngurung iye sīn si dapu' luma'in duk pa'inne si iye, 'Ipatun aku a'a inin. Bang kagastu kew labi amban sīn inin, bayedante sa' kew pagbalik ku pitu.' "

<sup>36</sup> Manjari pa'in si Isa si guruhin, "Na, si a'a tellungan miya'an, inggehin pikilnu asal bennal mapasawe' si a'a ila'ugan we' me' munduhin?"<sup>37</sup> Nambung iye, pa'inne, "Mama'ase' si iyehin duk manabang iyehin." Manjari pa'in si Isa si iye, "Pī kew, hinangun sa hininang a'a miya'an."

### **Panindew si Isa si Marta duk Mariyamin**

<sup>38</sup> Palanjal disi Isa duk me' tindeggen duk tekka siye si dambuwa' kaluma'an. Niya' la'i dambuwa' dende inēnan si Marta. Inaddatan si Isa la'i si luma'ne.<sup>39</sup> Niya' pungtina'i si Marta dende inēnan Mariyam. Si Mariyam inin ningkolo' si antag bettis si Isa pakale-kale si me' binissānen.<sup>40</sup> Si Marta sasew te'ed we' hinangne ma'ekkahin magpanyap para pu disi Isa. Hangkan patapit iye pu si Isa duk pa'inne, "Tuwan, ga'i ke hinangnu ine bisan ku tiya' pasagadan pungtina'ikun maghinang dendang-dendangan? Da'akun be iye nabangan aku."<sup>41</sup> Saguwa' sambungan si Isa iye, pa'inne, "Ka'u Marta, suse kew duk ekka makasasew ka'u bu ga' du niya' tantu kagunahanne."<sup>42</sup> Dambuwa' du hadja mahadje

kagunahannen. Duk tapene' we' Mariyam mahāp inin duk ga'i inin ka'ānan amban iye.”

## 11

### **Pagtolo' si Isa sabab pangampunin**

*(Mateo 6.9-13; 7.7-11)*

<sup>1</sup> Dambuwa' ellew ngampun si Isa. Pagubus iye ngampun, pa'in dangan me' tindeggen si iye, “Tuwan, tolo'anun ko' kami bang sa'ingge pangampunin, sa Yahiyahin tinolo'an we' ne me' tindeggen.” <sup>2</sup> Nambung si Isa, pa'inne, “Bang ka'am ngampun subey kuwe' inin. Pa'inun bi,

‘O Amma', karayaw ēnnun pinagaddatan we' kēmon manusiya'in. Karayaw we' ga'i tiggel, magbaya' ne kew si kēmon manusiya'. <sup>3</sup> Urunganun kami kinakan ellew-ellew. <sup>4</sup> Ampunun me' duse kamihin kuwe' du isab pangampun kami me' makaduse si kamihin. Patalahun kami amban sassat.’ ”

<sup>5</sup> Pa'in si Isa pe si siye, “Sa'upama niya' ka'am taga bagay duk pī ka'am si iye tenga' bahangi duk pa'inbi, ‘O bagay, pasambi'un ko' ku tellu kayu' pan, <sup>6</sup> pegge' ī' niya' bagayku bahu tekka amban paglengngananne, bu ga' niya' pamakanku iye.’ <sup>7</sup> Manjari nambung iye amban diyalem, pa'inne, ‘Da'a ku sasewun. Bagat ne gawangin duk tiya' ne ku duk me' anakkun pabāk. Ga'i ku makasagga' donga' ngurungan ka'u ine-ine.’ <sup>8</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “sudda donga' du bagaybi iyan duk urunganne ka'am kēmon sukalbin, duma'in pegge' magbagay ka'am saguwa' pegge' ga'i ka'am padeheng māku. <sup>9</sup> Hangkan pa'inku si ka'am: Māku-māku ka'am, ubus bu inurungan du ka'am. Miha ka'am, ubus bu ngasuwa' du ka'am. Makipadiyalem ka'am, ubus bu ilukahan du ka'am. <sup>10</sup> Pegge' kēmon mamākuhin, inurungan du, mamihahin ngasuwa' du, duk makipadiyalemin, ilukahan du. <sup>11</sup> Ka'am me' taga anakin, bang māku anakbin kenna, urunganbi ke iye sawe? <sup>12</sup> Atawa bang māku iye pugad, urunganbi ke iye sipitkā'? <sup>13</sup> Ka'am, bisan ka'am dusehan, ta'u du ka'am ngurungan anakbin me' bayu'-bayu'an mahāpin. Pasōng pe te'ed Tuhanin, Samabi si surga'in, pangurungne si ka'am Niyawa Sutsihin bang ka'am māku si iye.”

### **Si Isa duk Belsebul**

*(Mateo 12.22-30; Markus 3.20-27)*

<sup>14</sup> Mintedde isab, magpaluwas si Isa seyitan maka'umew. Pagluwas seyitanin, a'a ma'umewin kapamissā ne. Ulali' te'ed me' a'ahin. <sup>15</sup> Saguwa' pa'in me' sinduwehin, “Ka

'urungan iye balakat we' Belsebul, nakura' me' seyitanin, hangkan iye kapagpaluwas me' seyitan.”<sup>16</sup> Me' sinduwehin isab, panuleyande si Isa, makipakite hinangan maka'ulali' duk kata'uhande bang bennal iye amban Tuhan.<sup>17</sup> Saguwa' kata'uhan si Isa bang ine dem pikilanden hangkan pa'inne si siye, “Sa'upama bang niya' pagsultanan bu magbono' me' a'anen, suddanen magka'at pagsultanan miya'an. Duk bang magtewtey-anakin magkuntara, magka'at du isab.<sup>18</sup> Hangkan, bang nakura' seyitanin maluwas tindegne seyitanin, hātinē we' magkuntara ne siye duk ga'i layun pagbaya'an seyitanin. Pa'inbi we' magpaluwas ku seyitan pegge' ka'urungan ku balakat we' Belsebul, nakura' seyitanin.<sup>19</sup> Bang bennal inin, na me' tindegbin, amban balakat sine pagpaluwasde seyitanin? Siye ne iyan magpa'inin we' sala' pamikilbin.<sup>20</sup> Saguwa' iye mato'ohin, asal amban Tuhan balakatku magpaluwas seyitanin. Hātinē inin, Tuhanin magbaya' ne tu'u si ka'am.

<sup>21</sup> “Sa'upama bang niya' a'a basag duk diyalem bessi manteyan luma'nen, ga'i siya-siya me' alata'nen.<sup>22</sup> Saguwa' bang niya' pasōng basag amban iye hap pī nekka iye bu tada'ag iye, ineddo' amban iye me' bessi pangandelannen, duk binahagi'-bahagi' me' alata'nen we' manganda'agin pangurung pī si me' sawe'nen.”<sup>23</sup> Pa'in si Isa pe, “Mangga'i mamēbbegan akuhin, nguntarahan aku. Duk mangga'i manabangan aku magtipunin, nganat-nganat du.”

### **Pabalik seyitanin**

*(Mateo 12.43-45)*

<sup>24</sup> “Bang niya' seyitan,” pa'in si Isa, “pa'luwas amban a'a, maglengngan-lengngan iye dem lahat makagindew-gindew miha pahalianne. Bang ga'i iye ngasuwa', pa'inne dem pikilanne, ‘Tiya' ku balik pī si bakas patenna'ankun.’<sup>25</sup> Pagtekkane la'i, takitene we' bakas pinahidan ne duk memes ne.<sup>26</sup> Ubus pī iye ngeddo' pitu' me' seyitan seddili, pasōng pe la'atden amban iye duk pa'asek siye kēmon pī dem baran a'ahin patenna' la'i. Ka'ujudan a'a miya'an, pasōng pe la'atan ma'umantag si iye kuwe'ituhin amban tagna'in.”

### **Pagkēgan mabennalin**

<sup>27</sup> Manjari, pagubus hadja miya'an bissā si Isa, niya' dambuwa' dende amban dem ka'ekkahinan missā papales, pa'inne, “Asal kēgan manamal dende manganakan ka'uhin duk mamasusu ka'uhin.”<sup>28</sup> Saguwa' nambung si Isa, pa'inne, “Pasōng pe te'ed kēgan a'a mapakale si lapal Tuhanin duk manuhut me' panganda'akannen.”

### **Me' a'ahin miha tanda'**

*(Mateo 12.38-42)*

<sup>29</sup> Pagmagkatamba ne pa'in me' a'a mapaliput pu si Isahin, pa'inne si siye, “Ka'am me' a'a kuwe'itu inin, la'at ka'am. Makapakite tanda' ka'am pangilalehanbi aku bang sabennal-bennal ku amban Tuhan. Saguwa' ga' niya' tanda' pinakitehan si ka'am luwal hadja tanda' Nabi Yunus awwalley. <sup>30</sup> Pegge' kuwe' si Nabi Yunus hininang we' Tuhanin tanda' para si me' a'a Ninibahin awwalley, damikkiyan isab aku, Anak Manusiya'in, hinang tanda' ku para si ka'am me' a'a kuwe'itu inin. <sup>31</sup> Bang tekka ellew pangahukum Tuhan me' manusiya'in, pī iyan nengge sultan dende amban lahat Seba masa awwalley duk taksilne ka'am. Pegge' iye, pitu iye amban higad dunya pegge' baya' pakalene me' bissā Sultan Sulaimanin, a'a lalem te'ed kata'unen masaley. Akahante ka'am, kuwe'itu niya' tu'u si ka'am pasōng kata'unen amban Sulaiman, saguwa' ga'i tayima'bi panolo'nen. <sup>32</sup> Bang tekka ellew pangahukum Tuhan me' manusiya'in, pī iyan nengge me' a'a si lahat Niniba awwalley duk taksilde ka'am. Pegge' siye, pagsusunande duk lebbahande duseden sakali' takalede usihat Nabi Yunusin. Akahante ka'am, kuwe'itu niya' tu'u si ka'am pasōng langkew amban Nabi Yunus, saguwa' ga'i tayima'bi panolo'nen duk ga'i pagsusunanbi dusebin.”

### **Dalil payita'an si baran**

*(Mateo 5.15; 6.22-23)*

<sup>33</sup> Pa'in si Isa pe, “Ga' niya' a'a mekktan payita'an ubus bu tapukanne atawa lekkebanne laga'. Saguwa' bettadne diyata' tengenanne supaya me' mapadiyalemin kitede danta'in. <sup>34</sup> Mataten dalil payita'an si barante. Bang pasti' pamayamten, hātinen bentel hinanganten, kuwe' danta' tibu'ukan baranten, saguwa' bang labut pamayamten, hātinen la'at hinanganten, kuwe' lindem tibu'ukan baranten. <sup>35</sup> Hangkan pahatul ka'am supaya ga'i sala' pamikilbin. Kaw pa'inbi we' danta' dem baranbin, ine kew lindem hati'. <sup>36</sup> Bang tibu'ukan barannun danta' duk ga' niya' bisan kuwe'ahat lindem, tibu'ukan barannun danta' du manamal, kuwe' niya' payita'an ninaganne.”

### **Inamāhan we' si Isa me' Pariseohin duk me' guru si sara' āgamahin**

*(Mateo 23.1-36; Markus 12.38-40)*

<sup>37</sup> Pagubus si Isa missā, bino'o iye we' dambuwa' Pariseo hap luma'ne mangan. Pī iye duk ningkolo' sōng mangan. <sup>38</sup> Ulali' Pariseohin pegge' ga' si Isa ngoso' tangan meke mangan. <sup>39</sup> Pa'in si Isa si iye, “Ka'am me' Pariseohin, kinoso'an we' bi tikungin duk laleyin, saguwa' dem ateybin penno' we' napsu duk la'at. <sup>40</sup> Babbal pahāp ka'am iyan. Ga' i ke kata'uhanbi we' duma'in hadja pinapanjari Tuhanin me' takite si bukutin saguwa'

pinapanjari isab we' ne diyalemin, me' mangga'i takitehin. <sup>41</sup> Saguwa' pangurungun bi si me' mamiskinin me' diyalem tikungbin duk laleybin, manjari gī ne kēmon si ka'am.

<sup>42</sup> “Ka'ase'-ase' ka'am me' Pariseohin. Magjakat ka'am bisan sampay me' bawing duk saley duk me' bayu'-bayu'an pagpā-pā, saguwa' ga'i tapikilbi maghinangan bentel si pagkasibi duk ga'i tapikilbi malasa si Tuhan. Hāp bang ka'am magjakat saguwa' subey ga'i tayikutanbi me' hinangan pina'inku miya'an.

<sup>43</sup> “Ka'ase'-ase' ka'am me' Pariseohin. Bang ka'am dem langgal, kabaya'anbin ningkolo' si kōkan. Bang ka'am dem tabu'an, sinna te'ed ka'am bang ka'am sinalam we' a'a.

<sup>44</sup> “Ka'ase'-ase' ka'am. Pegge' kuwe' ka'am dalil me' kubul pasad ne, hangkan me' a'ahin magbutasan diyata'ne bu ga' kata'uhande we' makabatal siye.”

<sup>45</sup> Manjari dangan me' guru si sara' āgamahin nambungan si Isa, pa'inne, “Tuwan, bang kew missā sa iyan, pa'iyā'nu isab sampay kami.” <sup>46</sup> “Awe',” pa'in si Isa. “Ka'ase'-ase' isab ka'am, me' guru si sara' āgamahin. Pegge' pinabohatan we' bi me' a'ahin duk me' sara' ga'i takole'de, bu ga'i ka'am nabang mo'one bisan kuwe'ahat.

<sup>47</sup> “Asal ka'ase'-ase' ka'am. Pegge' ka'am mahāpan kubul me' nabi - bu siye me' nabi pinapatey we' me' kapapu'anbi ley. <sup>48</sup> Pakitehanbi we' pa'uyun ka'am si me' hinangan me' kapapu'anbin. Siye mamapatey me' nabihin duk ka'am mahāpan kubulden. <sup>49</sup> Hangkan hep Tuhanin, iye malalem kata'unen, pa'inne, ‘Nganda'ak du ku pī si bangsa Isra'il me' nabi duk me' a'a kawakilanku. Saguwa' sinduwe pinapīkun, papateyde du duk sinduwehin binasade.’ <sup>50</sup> Hangkan hep, ka'am me' a'a kuwe'itu inin, ilegga du ka'am sabab duse me' kapapu'anbin, pamono'de me' kanabi-nabihanin kemuwe tagna' dunyahin pinapanjari. <sup>51</sup> Asal ilegga du ka'am sabab kamatey me' kanabihan ī'en, tinagna'an amban si Habil anak Apu' Adamin sampay Jakariya, iye pinapateyde si ellet pagkuluban-kulubananin duk langgal hadjehin. Awe', akahante ka'am, kēmon me' hininangde miya'an mole' si ka'am, me' a'a ma'ellum kuwe'ituhin.

<sup>52</sup> “Ka'ase'-ase' ka'am me' guru si sara' āgamahin. Binembelan we' bi me' a'ahin supaya ga'i kata'uhande lān mabennal tudju Tuhanin. Ga'i du tuhutbi lān miya'an duk pagesbi pe sasuku mabaya' manuhut lān miya'an.”

<sup>53</sup> Pagtahala' si Isa amban luma' miya'an, ka'astelan te'ed iye we' me' guru si sara' āgamahin duk me' Pariseohin duk ekka tilew-tilewde, <sup>54</sup> panguhi-nguhide iye kaw niya' sala' ujud tabissāne, manjari katuntutande iye.

## 12

### Panessa' si Isa sabab pagkamā-māhin

*(Mateo 10.26-27)*

<sup>1</sup> Sābu miya'an, ibuhan me' a'a mapatipunin hangkan maglewaray siye. Manjari missā si Isa dehellu si me' tindegnen, pa'inne, “Pahatul-hatul ka'am kaw ka'am katimbo'ohan we' hinangan me' Pariseohin. Maghinang hadja siye duk siye takite we' a'a. Addatde iyan kuwe' pasulig palatag. <sup>2</sup> Ga' niya' dinebbunan we' ga'i ujud paguwa', ga' niya' tinapukan we' ga'i ujud kata'uhan. <sup>3</sup> Ine-ine pagsuwi-suwibi sangem, takale du bang ellew ne. Ine-ine pagkematbi dem bilik, pinalata' du si me' a'a si tabu'an.”

### **Sine subey katalewanin**

*(Mateo 10.28-31)*

<sup>4</sup> “Akahante ka'am, me' bagay, da'a ka'am tinalew si me' makapapatey baranbin duk ubus ga' du niya' tahinangde namba. <sup>5</sup> Saguwa' akahante ka'am bang sine subey katalewanbin. Iye subey katalewanbin, Tuhanin, pegge' duma'in hadja baran tapapateynen, saguwa' taga balakat iye ngalakasan niyawabin pī dem narka'. Awe', asal iye subey katalewanbin.” <sup>6</sup> Pa'in si Isa pe, “Niya' me' manuk-manuk diki' tabellite lime kayu' duwe sīn. Bisan mura du halga'den saguwa' ga' niya' siye bisan dambuwa' takayipat we' Tuhanin. <sup>7</sup> Na, pasōng ne ka'am, ga'i ka'am takayipat we' Tuhanin. Bisan kōkbin kata'uhanne bang piye lamba ekkahannen. Hangkan da'a ka'am tinalew. Mahalga' pe ka'am si iye amban me' manuk-manuk ma'ekkahin.”

### **Magbennal nuhut Almasi**

*(Mateo 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

<sup>8</sup> “Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “we' sine-sine magbennal si harapan a'a we' patuhut iye si aku, Anak Manusiya'in, asal magbennal du ku isab si harapan me' mala'ikat Tuhanin we' patuhut iye si aku. <sup>9</sup> Saguwa' sine-sine masuwey si harapan a'a we' ga'i iye patuhut si aku, Anak Manusiya'in, masuwey du ku isab si harapan me' mala'ikat Tuhanin we' ga'i iye patuhut si aku. <sup>10</sup> Sine-sine missā la'at si aku, Anak Manusiya'in, makajari du iye inampun. Saguwa' bang Niyawa Sutsihin binissā-bissāhannen asal ga'i te'ed iye inampun. <sup>11</sup> Bang si pasōngan siggew me' a'a ka'am bu bo'ode pī si me' langgalde hinukum, atawa bo'ode ka'am pī si harapan me' nakura'de duk me' magbaya' si lahatin, da'a ka'am magsuse bang sa'ingge pamēbbegbi dibin atawa bang ine binissābin. <sup>12</sup> Pegge' panolo'an Niyawa Sutsihin du ka'am si waktu miya'an bang ine subey binissābin.”

### **Dalilan sabab a'a madupangin**

<sup>13</sup> Manjari niya' dangan amban me' a'a mabanesin missā. Pa'inne pu si Isa, “O Tuwan, da'akun be sakakun ambat ku bahagi'anne pusaka' amban sama kamiley.” <sup>14</sup> Saguwa' pa'in si Isa si iye, “Oy lella. Ga' ku ka'urungan kapatut ngahukum ka'am duk ga' niya' kapatutku mahagi' alata'bin.” <sup>15</sup> Manjari pa'in si Isa si me' a'ahin, “Pahatul-hatul ka'am. Halli'anun bi kēmon bayu'-bayu'an napsu, pegge' bisan a'ahin dayahan manamal, duma'in alata' ma'ekkahin maka'ellum iyehin.”

<sup>16</sup> Ubus inakahan siye we' ne dambuwa' dalilan, pa'inne, “Niya' dambuwa' a'a dayahan taga me' bulakan. Manjari te'ed kēmon me' tinanemnen. <sup>17</sup> Manjari pa'inne dem ateyne, ‘Ine ente' hinangku pegge' ga' ne niya' pangenna'anku jari me' tinanemkun? <sup>18</sup> A, kata 'uhanku bang ine subey hinangku,’ pa'inne. ‘Larakku me' kamaligkun bu matengge ku hadje pe amban taga'in, duk enna'ku la'i kēmon jari tinanemkun duk kēmon alata'kun. <sup>19</sup> Ubus pa'inku si diku: Asal hāp sukudkun. Ekka ne ta'enna'ku para si me' tahun ma'ekka si pasōnganin. Pahali-hali ne ku. Mangan ku, ngingum ku duk magadjak-adjak ku.’ <sup>20</sup> Saguwa' pa'in Tuhanin si iye, ‘Asal dupang kew iyan! Sangem inin du, ineddo' ne amban ka'u umulnun. Manjari, pu sine ne me' alata' pinanyapnun?’ ” <sup>21</sup> Ubus miya'an pa'in si Isa, “Na, asal sa iyan du isab a'ahin bang nipun iye alata' para si dine bu miskin iye si matahan Tuhan.”

### **Sabab sandel si Tuhan**

*(Mateo 6.25-34)*

<sup>22</sup> Manjari missā si Isa si me' tindeggen, pa'inne, “Hangkan hep pa'inku si ka'am, da'a ka'am maggagal sabab ka'ellumanbin, bang ine kinakanbin atawa sabab baranbin, bang ine panemmekbin. <sup>23</sup> Pegge' mahalga' pe hep umulin amban kinakan duk mahalga' pe hep baranin amban semmek. <sup>24</sup> Payamanun bi me' owakin. Ga' siye magtanem atawa magpagani duk ga' niya' pagenna'-enna'ande kinakan. Saguwa' pakan Tuhanin du siye. Pasōng te'ed ka'am mahalga' amban me' manuk-manukin. <sup>25</sup> Sine ka'am tapataha'bi umulbin bisan da ora bang ka'am magsuse? <sup>26</sup> Bang ga'i du tahinangbi bisan kuwe'ahat inin, we'ey pe pagsusehanbi sinduwehin? <sup>27</sup> Payamanun bi me' sumpingin bang sa'ingge panuligden. Ga' siye maghinang, ga' siye magtennun. Bu pa'in akahante ka'am, bisan Sultan Sulaiman madayahan awwalley, ga' bakas makapagsemmek hāpnen kuwe' dambuwa' me' sumping inin. <sup>28</sup> Bang Tuhanin tapasemmekanne pahāp-hāp me' sumping sabetin bu ga'i du siye natas, ellum siye kuwe'itu, pagsumu ineggas, na, ka'am pe ga'i tapasemmekanne? Asal kulang sandelbi si Tuhanin. <sup>29</sup> Da'a ka'am suse duk da'a iye luwal pinikilbin bang ine kinakanbin atawa ininumbin. <sup>30</sup> Me' a'a mangga'i mangata'uhan Tuhanin, iye hep inin luwal pinikilden. Saguwa' ka'am, subey ka'am ga' i magsuse pegge'



kata'uhan Samabi Tuhanin we' iye inin me' sukalbin. <sup>31</sup> Saguwa' iye subey pinikilbin, sabab pagbaya'an Tuhanin duk sabab panuhut kinabaya'annen. Manjari urunganne du ka 'am kēmon sukalbi inin.”

### **Alata' la'i si surga'**

*(Mateo 6.19-21)*

<sup>32</sup> “Ka'am, me' tindegkun,” pa'in si Isa, “da'a ka'am tinalew bisan ka'am kulang. Pegge ' sinna Samabi Tuhanin we' magbaya' ka'am kuwe' iyehin. <sup>33</sup> Pabellihanun bi alata'bin duk pangurungun bi ulinen si me' mamiskinin. Bang hinangbi inin, kuwe' du ka'am dalil ngenna' alata'bin dem pitaka ga'i nga'andang, hātinen alata'bin ga' niya' ka'ubusne la'i si surga'. Duk la'i ga' niya' a'a nangkewne duk ga' niya' aney maka'atanne. <sup>34</sup> Pegge' antag-antag pangenna'anbi alata'bin, la'i isab patetegan ateybin.”

### **Me' dara'akan magjagahin**

<sup>35-36</sup> Manjari pa'in si Isa pe, “Subey ka'am luwal memes ngagadan pabalikkun, kuwe' me' dara'akan ngagadan amuden bang mole' amban pagkawinan. Magsemmek siye paghinang duk ga'i palemde payita'anin. Pagtekka amuden bu ngalingan amban bukut, magtawus iye lukahande. <sup>37</sup> Asal kēgan me' dara'akan miya'an bang pagtekka amuden ngape pe siye duk andang siye panyap. Sabennal akahante ka'am, we' patingkolo' amuden siye si lamisahan duk tāgadne siye. <sup>38</sup> Bisn tenga' bahangi atawa subu-subu katekkanen, bang kitene pe siye magjaga, bugtu' ne kēg me' dara'akan miya'an. <sup>39</sup> Saguwa' esebun bi inin, we' bang kata'uhan dapu' luma'in bang lisag piye katekka panangkewin, tapagjaga iye duk ga'i tapasagadanne luma'nen ilangkat duk inasek. <sup>40</sup> Damikkiyan isab ka'am, subey ka'am luwal panyap pegge' aku, Anak Manusiya'in, tekka du ku pitu balik baytu ga'i ku ase-asebi.”

### **Dara'akan kapangandelan duk dara'akan ga'i kapangandelan**

*(Mateo 24.45-51)*

<sup>41</sup> Manjari tilew si Petros iye, pa'inne, “Tuwan, dalilan inakanu miya'an, para si kami ke hadja atawa para si kēmon?” <sup>42</sup> Nambung si Isa magdalilan balik, pa'inne, “Bang niya' ' dara'akan tapangandelan, duk hantap maghinang, iye iyan tahinang amunen nakura' me' ' dara'akanne sinduwehin. Bang ta'abut ganta' pagurung-urungin, iye mangurung bānya' si me' dara'akanin. <sup>43</sup> Pagtekka amunen balik, sinna manamal dara'akan miya'an bang kite amunen we' tuntutne kēmon panganda'akan iyehin. <sup>44</sup> Sabennal akahante ka'am, we' pangandel amunen du si iye kēmon alata'nen. <sup>45</sup> Saguwa' bang sa'upama pa'in dara'akan

miya'an dem ateyne, we' tiggel pe du tekka amunen, ubus bu papeddi'anne me' pagkasine dara'akanin sampay me' dendehein, duk iye bahannen, magkakan duk maginuman duk maglangohan,<sup>46</sup> ubus bu bessuwang tekka amunen ellew ga'i ase-asene duk waktu ga'i kata'uhanne. Na, manjari bininasa te'ed iye we' amunen duk pinatuhut iye pī si lugal pinasuku' si me' mangga'i makahagad si Tuhanin.

<sup>47</sup>“Bang dara'akanin kata'uhanne bang ine kinabaya'an amune hininangnen, bu ga'i iye magmemes duk hinangne, ilagutan iye manamal. <sup>48</sup>Saguwa' bang dara'akanin awam sabab kinabaya'an amunen, bu niya' tahinangne pata' pangaleggahan iye, ilagutan isab iye saguwa' ga'i du kuwe' ingge. Sine-sine ka'urungan ekka, ekka isab inase-ase si iyehin. Duk bang pasōng pe ekka pinangandel si iyehin, pasōng pe isab ekka inase-ase si iyehin.”

### **Si Isa jān pagsagga'an**

*(Mateo 10.34-36)*

<sup>49</sup>Pa'in si Isa pe, “Pitu ku mo'o ebbut si dunya duk kabaya'ankun we' asal kayat ne si'.<sup>50</sup> Niya' me' kabinasahan subey talabeyku. Kabohatan ku te'ed samanta'an ga'i pe inin puwas. <sup>51</sup>We' kannalbi pitu ku mo'o kasanyangan si dunya? Duma'in kasanyangan, saguwa' akahante ka'am, pitu ku mo'o jān pagsagga'an. <sup>52</sup>Pegge' tinagna'an ma'in, bang niya' lime magdambuwa' luma', magsagga' du siye, tellungan kuntara duwangan duk duwangan kuntara tellungan. <sup>53</sup>Magsagga' siye, samahin kuntara anakne lellahin, duk anak lellahin kuntara samanen; sa'ihin kuntara anakne dendehein, duk anakne dendehein kuntara sa'inen; mato'a dendehein kuntara eyu'anne dendehein, duk eyu'an dendehein kuntara mato'ane dendehein.”

### **Ta'u ngaka hāti me' ma'umantagin**

*(Mateo 16.2-3)*

<sup>54</sup>Pa'in si Isa isab si me' a'a mabanesin, “Tu'u si lahatte bi inin, bang maglindem langitin si tampal seddepan, magtawus pa'inbi, ‘Sōng ulan;’ ubus ujud ulan du. <sup>55</sup>Duk bang nihup sātanin, pa'inbi, ‘Sōng panas te'ed ellewin;’ duk ujud panas du. <sup>56</sup>Ka'am iyan, magmā-mā awam ka'am. Kata'uhanbi hati' bang ine hāti me' tapandogabi si bantuk langit duk bulakin, we'ey managhā' ga'i kata'uhanbi hāti me' ma'umantag si waktu kuwe' itu inin?”

### **Bo'ohun maghāp manuntutan ka'uhin**

*(Mateo 5.25-26)*

<sup>57</sup> “We'ey ka'am ga'i ta'u magpikil dihananbi bang ine patut hinangbi? <sup>58</sup> Bang sa 'upama niya' a'a nuntutan ka'u sabab utangnu bu bino'o kew we' ne pī si paghukuman, iye mahāpin si ka'u, bang sābubi pe si lān, bo'onu ne maghāp manuntutan ka'uhin. Pegge' bang ga'i inin hinangnu, kaw kew lalane pī si hukum, bu kew sōngan hukumin pī si pulis, duk isi pulisin kew dem kalabusu. <sup>59</sup> Akahante kew, we' ga'i te'ed kew lumuwas billa'i samanta'an ga'i tapuwasannu kēmon pinamulta si ka'uhin. Bisan dambuwa' sīn ga'i kakulangan.”

## 13

### **Pagsusunanun duk lebbahanun dusenun**

<sup>1</sup> Sābu miya'an, niya' me' a'a tekka pī magaka-aka pu si Isa sabab me' a'a Jalil, dina'ak ko' siye pinapatey we' Gubnul Pilatus sasangde magsumbali' hayep pagkulubande si langgal mahadjehin. <sup>2</sup> Sambungan si Isa siye, pa'inne, “Kannalbi ke pasōng duseden amban kēmon me' a'a matu'u si Jalilin pegge' kuwe' miya'an ma'umantag si siyehin? <sup>3</sup> Duma'in! Saguwa' akahante ka'am, bang ga'i du pagsusunanbi duk lebbahanbi dusebin, kēmon ka'am matey du isab. <sup>4</sup> Duk me' a'a sampū' duk walu' mamatey la'i si Siluwamin, pegge' kahebban' siye we' luma' malangkewin, kannalbi ke pasōng duseden amban kēmon me' a'a sinduwe mapatenna' si Awrusalamin? <sup>5</sup> Duma'in! Saguwa' akahante ka'am, bang ga'i du pagsusunanbi duk lebbahanbi dusebin, kēmon ka'am matey du isab.”

### **Dalilan sabab kayu mangga'i mabuwa'in**

<sup>6</sup> Manjari aka si Isa si siye dalilan inin. Pa'inne, “Niya' dambuwa' a'a taga likus ubas duk la'i dem likus miya'an niya' dam po'on kayu igira. Dambuwa' ellew pī iye la'i miha buwa' igira saguwa' ga' niya' kasuwa'ne. <sup>7</sup> Hangkan pa'inne si tunggu' likusin, ‘Payamanun, tellun tahun ne pagpitu-pituku si po'on igira inin miha buwa'ne, saguwa' ga' niya' kasuwa'ku. Tebbenganun ne. Iyu' hadja makasimbel me' jambangan sinduwehin.’ <sup>8</sup> Saguwa' nambung tatunggu' bulakin, pa'inne, ‘Da'a kew dahu', Tuwan. Ambat tahun inin bungkalu bulakin duk papihanku pagpalemmek bulak. <sup>9</sup> Bang buwa' iye tahun mapasōng inin, hāp. Saguwa' bang ga'i du buwa', da'akun sa' tinebbengan.’ ”

### **Dende bongkok kawuli'an si ellew li'i**

<sup>10</sup> Dambuwa' ellew Sabtu', ellew li'i, la'i si Isa magusihat si langgal me' Yahudihin. <sup>11</sup> Niya' dende la'i saki we' seyitan dem sampū' duk walun tahun ne. Bongkok iye duk ga' i tapatiludne barannen. <sup>12</sup> Pagkite si Isa iye, ilingan an iye we' ne duk pa'inne, “Dende, lumuwas ne kew amban sakinu iyan.” <sup>13</sup> Duk binettad we' si Isa tangannen si iye.

Magtawus iye tumilud duk pinudji we' ne Tuhanin.

<sup>14</sup> Saguwa' astel manamal nakura' langgal miya'an pegge' magpakole' si Isa si ellew li'i. Duk pa'inne si me' a'ahin, “Ennem ellew dem da simanahin subey kite bi maghinang. Pitu ka'am me' ellew miya'an magpakole', da'a bang ellew li'i.” <sup>15</sup> Sambungan si Isa iye, pa'inne, “Magmā-mā hadja ka'am iyan. We' ga'i ka'am dangan-dangan lekkahanbi sapi 'bin atawa kura'bin amban pangingketanbi iyehin bu bo'obi pina'inum bisan si ellew li'i?” <sup>16</sup> Dende inin tubu' Ibrahim du kuwe' ka'amin. Iningketan iye we' nakura' seyitanin dem sampū' duk walun tahun. Ga'i ke iye sukat ilekkahan si ellew li'i?” <sup>17</sup> Pamissā si Isa miya'an, ka'iyā'-iya'an te'ed me' kuntaranen. Saguwa' kēmon me' a'ahin kēgan te'ed sabab me' hinangan maka'ulali' hininangnen.

### **Dalilan sabab bigi madiki'-diki'in**

*(Mateo 13.31-32; Markus 4.30-32)*

<sup>18</sup> Missā pe si Isa namba, pa'inne, “Ine pamasali'ante bi pagbaya' Tuhan si me' a'anen? Ine pangandalilku iyehin?” <sup>19</sup> Pagbaya' Tuhan si me' a'anen,” pa'in si Isa, “kuwe' dalil da bayu' bigi diki'-diki' te'ed tinanem we' a'a dem likusne. Tomo' inin duk manjari kayu. Duk me' manuk-manukin ngahinang sabakande diyata' me' pangene.”

### **Dalilan sabab pagpasulig addunin**

*(Mateo 13.33)*

<sup>20</sup> Duk pa'in si Isa balik, “Ine pangandalilku pagbaya' Tuhan si me' a'anen?” <sup>21</sup> Pagbaya' Tuhan si me' a'anen kuwe' dalil pasulig ineddo' we' dende bu pinasaget we' ne pī dem tirigu duwempuk-lime kilu. Ubus inaddun we' ne. Ubus nulig ne kēmon addunin.”

### **Gawang makiputin**

*(Mateo 7.13-14, 21-23)*

<sup>22</sup> Palanjal si Isa tudju Awrusalam duk pabutas iye amban me' puweblo duk me' kaluma'an magtolo' si me' a'ahin. <sup>23</sup> Niya' dangan nilew iye, pa'inne, “Tuwan, kulang du ke me' a'a matimbulin?” Nambung si Isa duk pa'inne si siye, “Pagbaya'an Tuhanin kuwe' dalil luma' gawangnen kiput. <sup>24</sup> Tuyu'anun bi te'ed pa'asek amban gawang makiputin. Pegge' akahante ka'am, we' ekka iyan nuley pa'asek, saguwa' ga'i siye umasek. <sup>25</sup> Pagkumuwat ne dapu' luma'in duk tabagatne ne gawangin, manjari la'i ne hadja ka'am si bukut nuttuk si gawang duk ngalingan, ‘O Tuwan, lukahanun kami.’ Sambunganne ka'am, pa'inne, ‘Ga'i kata'uhanku bang amban ka'am.’ <sup>26</sup> Manjari pa'inbi iyan, ‘Ga'i ta'essebnu? Matu'uhin magtuhut du kite mangan duk magusihat kew la'i si

puweblo kami.’<sup>27</sup> Saguwa' pa'inne iyan si ka'am, ‘Akahante ka'am, asal ga'i kata'uhanku bang amban ka'am. Tahala' ka'am amban aku, kēmon ka'am maghinangan mala'atin.’

<sup>28</sup> Manjari magmatey ka'am iyan la'i duk magtage'ot me' impenbin bang kitebi la'i diyalem kapapu'anbin disi Ibrahim duk si Isahak duk si Yakub duk kēmon me' kanabi-nabihanin, bu ka'am la'i hadja si bukut.<sup>29</sup> Duk tekka du iyan pī me' a'ahin amban ampat pidjū alamin magtipun, duk ningkolo' siye la'i magkakanan dem pagbaya'an Tuhanin.

<sup>30</sup> Duk payamanun bi, niya' me' a'a dumambuli kuwe'ituhin, dumehellu du si pasōngan, duk niya' me' a'a dumehellu kuwe'ituhin, dumambuli du si pasōngan.”

### **Lasa si Isa si me' a'a Awrusalamin**

*(Mateo 23.37-39)*

<sup>31</sup> Manjari niya' tekka pī me' Pariseo duk pa'inde pu si Isa, “Palanjajal ne kew, pegge' batang ko' kew papatey Sultan Herod.”<sup>32</sup> Pa'in si Isa si siye, “Pī ka'am, akahanun bi si Herod ma'akkalan miya'an we' ma'in duk sumu palanjalku hinangkun magpaluwas seyitan duk magpakawuli' me' masakihin, duk si katellu ellewne ubus ne hinangkun.

<sup>33</sup> Saguwa' subey ku palanjajal si palumengngananku ma'in, duk sumu, duk sampay sumudde. Ga' du niya' umantag si aku tu'u. Pegge' me' nabi ma'ekkahin pinapatey la'i si Awrusalam.”

<sup>34</sup> Manjari dukka si Isa sabab hinangan me' a'a si Awrusalamin duk pa'inne, “O me' a'a Awrusalam, suse ku sabab ka'am. Luwal papateybi me' nabihin duk pagtibaganbi me' dina'ak Tuhan mapiyu si ka'amin. Mimpiye ne ka'am batang pagtipunku duk ipatku kuwe' dalil bukaran magtipun me' usuynen diyawa' peppikne, saguwa' ga'i ka'am ngatu.

<sup>35</sup> Payamanun bi, tinayikutan ne lahatbin we' Tuhanin. Duk akahante ka'am we' ga'i ne ku te'ed kitebi samanta'an ga'i tekka ellew pagpa'inbin, ‘Pudjite bi pinapitu Tuhanin!’ ”

## **14**

### **Pinakole' we' si Isa a'a masakihin**

<sup>1</sup> Dambuwa' ellew li'i, pī si Isa mangan si luma' dambuwa' nakura' me' Pariseohin. Pagla'i iye, pinateng-patengan iye we' me' a'a mala'ihin. <sup>2</sup> Niya' la'i a'a saki, baha' lengngennen duk pusu'nen. <sup>3</sup> Tinilew we' si Isa me' guru si sara' āgamahin duk me' Pariseohin, pa'inne, “Ngalanggalan sara' ke magpakole' si ellew li'ihin atawa ga'i?”

<sup>4</sup> Saguwa' ga' siye nambung. Manjari inantan we' si Isa a'a masakihin duk pinakole' we' ne, ubus bu pinapole' ne we' ne. <sup>5</sup> Ubus miya'an, tilewne me' a'ahin, pa'inne, “Ine hinangbi bang upama niya' anakbi atawa sapi'bi labo' dem kupung baytu ellew li'i? Ara'-

ara'ku asal magtawus ka'am pī nabang iye bisan ne ellew li'i.”<sup>6</sup> Ga' ne siye kapanganjawab.

### **Panolo' si me' tabatikin duk magbatikin**

<sup>7</sup> Tapandoga si Isa me' a'a tabatikin, we' pene'de me' paningkolo'an para si me' mabangsahanin. Hangkan inakahan siye we' ne dambuwa' dalilan, pa'inne, <sup>8</sup> “Bang kew tabatik pī si pagkawinan, da'a kew ningkolo' si paningkolo'an para si me' mabangsahanin. Kaw-kaw pe niya' bangsahan amban ka'u tabatik. <sup>9</sup> Bu ne pī dapu' pagkādja'anin duk magpa'in si ka'u, ‘Palinda be kew. Ambat a'a inin ningkolo' lu'u.’ Manjari iya' kew bu subey ne kew ningkolo' si tindakan. <sup>10</sup> Saguwa' bang kew tabatik, ningkolo' kew si tindakan, duk pagpī dapu' pagkādja'anin, pa'inne du si ka'u, ‘Bagay, da 'a kew ningkolo' lu'u. Pī kew pakōkan.’ Manjari takite du we' me' sinduwe tabatikin we' pinahadje kew. <sup>11</sup> Pegge' sine-sine mahadje dine, pinadiyawa' du. Duk sine-sine madiyawa' dine, pinahadje du.”

<sup>12</sup> Manjari pa'in si Isa si a'a makabatik iyehin, “Na, ka'u isab, bagay, bang kew ngahinang pagjamu-jamuhan, da'a iye batikun me' bagaynun atawa me' pungtina'inun atawa me' usbanun, atawa me' sawe'nu magtapit luma' madayahanin. Pegge' bang siye binatiknun, batikde du kew isab iyan bang siye magkādja'an. Manjari tatumbasande hininangnu si siyehin. <sup>13</sup> Saguwa' bang kew ngahinang pagjamu-jamuhan, iye batikun me' a'a mamiskinin, makuku'in, mapengka'in, duk mapessekin. <sup>14</sup> Bang inin hinangnu, kēgan du kew iyan manamal pegge' ga'i kew katumbasande. Tuhanin manumbasan ka 'uhin si ellew dambuli bang pinakellum ne balik me' a'a mabentelin.”

### **Dalilan sabab pagjamu-jamuhan mahadjehin**

*(Mateo 22.1-10)*

<sup>15</sup> Dangan me' mamangan mala'ihin, pagkalene me' binissā si Isa miya'an, pa'inne, “Asal kēgan pa'in a'a mamangan si pagjamu-jamuhan dem pagbaya'an Tuhanin.”

<sup>16</sup> Manjari inakahan iye we' si Isa dambuwa' dalilan, pa'inne, “Niya' a'a bakas magpanyap pagjamu-jamuhan hadje duk ekka tabatiknen. <sup>17</sup> Pagtekka ellew pagjamu-jamuhin, dina'ak we' ne dara'akannen pī si me' tabatiknen mo'o bissā, pina'in, ‘Dayi' ne ka'am, panyap ne kēmon.’ <sup>18</sup> Saguwa' sali'-sali' siye kēmon magtubad. Pa'in tagna' papihannen, ‘Ga'i ku tapī pegge' bakas ku makabelli bulak duk subey dahu' payamanku pī. Da'a ku puggutanun.’ <sup>19</sup> Duk pa'in dambuwa'in, ‘Bakas ku makabelli sapi' sampū' kayu' duk tiya' ku dahu' pī nginaman siye bang kapagbadja'an ke. Da'a ku hadja puggutanun.’ <sup>20</sup> Duk pa'in dambuwa'in, ‘Ba'ahu du ku bakas kinawin, hangkan ga'i ku

tapiyu.’<sup>21</sup> Manjari hap luma' ne dara'akanin duk inakahan we' ne amunen. Astel te'ed amunen pagkalene miya'an duk pa'inne si dara'akannen, ‘Pakale kew, pī kew palakkes si me' kalsara duk si me' kalān-lānan tu'u si lahat inin, duk bo'ohun pitu me' mamiskinin, me' makuku'in, me' mapessekin, duk me' mapengka'in.’<sup>22</sup> Ga' tiggel tekka ne balik dara'akanin duk pa'inne si amunen, ‘Bakas hinangku ne panganda'akannun, Tuwan, saguwa' niya' pe lugal.’<sup>23</sup> Manjari pa'in amuhin si dara'akannen, ‘Pī kew si me' kalān-lānan mapadiyata'in duk si me' lahat diyalemin duk buyu'-buyu'un me' a'ahin nuhut pitu supaya penno' luma'kun.’<sup>24</sup> Pegge' akahante ka'am, pa'inne, ‘ga' niya' me' a'a tabatikku dehelluhin makakinam kinakan pinanyapkun.’ ”

### **Kahunitan patindeg pu si Isahin**

*(Mateo 10.37-38)*

<sup>25</sup> Palanjat ne isab si Isa si palengngananne duk banes te'ed a'a nuhut iye. Manjari paharap iye si siye duk pa'inne, <sup>26</sup> “Bang niya' a'a pitu mabaya' patindeg si aku, subey lasane si akuhin hadje amban lasane si sa'i-samanen, duk si anak-andanen, duk si me' pungtina'inen lella-dende. Duk bisan lasane si dinen subey ga'i pahadje amban lasane si akuhin. Bang ga'i du kuwe' inin, ga'i iye makajari tindegku. <sup>27</sup> Duk subey iye maglilla' nandal kabinasahan duk bisan pe pinapatey sabab panuhutne akuhin. Dalilnen, kuwe' iye mo'o olom pamapateyan iyehin. Bang ga'i iye maglilla' bu nuhut aku, ga'i iye makajari tindegku. <sup>28</sup> Bang niya' ka'am mabaya' matengge luma' hadje, ningkolo' dahu' ka'am ngalkulane bang piye gastubin, supaya kata'uhanbi bang ara'-ara' takole'bi du ke ngagastuhan sampay ubus atawa ga'i. <sup>29</sup> Pegge' bang ga'i kalkulabi dahu', pagtumengge ne me' olomnen bu ga' niya' pangubusbi, ujudnen kēmon mangite miya'an ngahinang ka'am hadja dagey. <sup>30</sup> Pa'inde, ‘A'a inin takole'ne nagna'an luma'nen matengge saguwa' ga'i ta'ubusne.’ <sup>31</sup> Atawa bang sa'upama niya' sultan sōng pī magbono' duk sultan seddili, ningkolo' iye mikil-mikil dahu' bang ara'-ara' maka'atu ke iye duk tindegne sampū' ngibuhin magbono' duk sultan duwempū' ngibu tindeggen. <sup>32</sup> Bang ara'-ara' ga'i iye maka'atu, na, tala pe kuntaranen, nganda'ak ne iye me' a'ane pī pasampang mo'o bissā we' mabaya' ne iye maghāp. <sup>33</sup> Damikkiyan isab ka'am,” pa'in si Isa, “pikil-pikilun bi dahu' pegge' bang ga'i du ka'am maglilla' nayikutan kēmonbin, ga'i ka'am makajari tindegku.”

### **Asin ga' niya' gunane**

*(Mateo 5.13; Markus 9.50)*

<sup>34</sup> Magdalilan ne isab si Isa, pa'inne, “Kata'uhanbi du we' asinin asal hāp. Saguwa'

bang asinin ga' ne niya' lessane, ga'i ne ma'asin balik. <sup>35</sup> Ga' ne niya' kagunahanne. Ga'i bisan taguna pagpalemmek bulak. Saguwa' ilakasan hadja we' a'a. Na,” pa'in si Isa, “amey-amey pakalehun bi bang niya' pina'in si ka'am.”

## 15

### **Bili-bili masumape'in**

*(Mateo 18.12-14)*

<sup>1</sup> Dambuwa' ellew ekka me' a'a magpāku-pāku sukey para si gubelno duk me' a'a sinduwehin ga'i nuhut sara' āgama, pī siye patapit pu si Isa pegge' baya' siye pakale si usihatnen. <sup>2</sup> Manjari me' Pariseohin duk me' guru si sara' āgamahin ngunub-ngunub, pa'inde, “A'a inin magtuhut-tuhut duk me' a'a dusehanin duk sampay mangan magsawu siye.” <sup>3</sup> Hangkan inaka we' si Isa si siye dalilan inin, pa'inne,

<sup>4</sup> “Sa'upama, bang niya' ka'am taga bili-bili dahatus ekkahannen bu ne niya' dambuwa' sumape', ine ente' hinangbi? Bugtu' ambananbi siyampū' duk siyamin la'i si kahayanan duk pī ka'am miha dambuwa' masumape'in tiggelan ga'i takasuwa'bi. <sup>5</sup> Duk pagtakasuwa'bi ne, sinna te'ed ka'am hangkan pinippi we' bi bino'o hap luma'. <sup>6</sup> Pagtekka si luma', ilinganane we' bi me' bagaybin duk me' sawe'bi magtapit luma'in dina'ak magtipun la'i si luma'bi, duk pa'inbi si siye, ‘Magkēg kite bi pegge' takasuwa'ku ne bili-biliku masumape'in.’ <sup>7</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “damikkiyan du isab pasōng magkēg mala'i si surga'in bang niya' dambuwa' a'a dusehan magsusun duk ngalebbahan dusenen amban magkēg siye sabab siyampū' duk siyam me' a'a magpa'in we' bentel siye duk ga'i siye subey magsusun.”

### **Dublun malepasin**

<sup>8</sup> “Atawa,” pa'inne, “sa'upama niya' dende taga sampū' dublun bu ne lepas dambuwa' in, ine ente' hinangne? Bugtu' mekhet iye payita'an bu pahidanne dem luma'in duk pihane pahāp-hāp tiggelan ga'i takasuwa'ne. <sup>9</sup> Duk pagtakasuwa'ne ne, linganne me' bagaynen duk me' sawe'ne magtapit luma'in dina'ak magtipun si luma'ne. Duk pa'inne si siye, ‘Magkēg kite bi, pegge' takasuwa'ku ne dublunku malepasin.’ <sup>10</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “damikkiyan magkēg du isab me' mala'ikat Tuhanin bang niya' dambuwa' a'a dusehan magsusun duk ngalebbahan dusenen.”

### **Anak lella matahala'in**

<sup>11</sup> Manjari pa'in si Isa pe, “Niya' dambuwa' a'a taga anak lella duwangan. <sup>12</sup> Dambuwa' ellew pa'in salihin si samanene, ‘Amma', bahagi'un ne alata'nun duk pangurungan ne aku



bahagi'kun.' Na, iye ne miya'an, binahagi' ne we' a'ahin alata'nen si duwangan anaknen.<sup>13</sup> Ga' tiggel, pinabellihan we' salihin bahagi'nen, eddo'ne sinnen, ubus bu lumengngan iye pī si lahat tala. Pagla'i iye, inubus we' ne sinnen si me' bayu'-bayu'an ga' niya' kagunahanne.<sup>14</sup> Pagubus ne tagastune kēmon, bessuwang isab inunus te'ed lahat miya'an. Manjari kasukalan te'ed iye.<sup>15</sup> Hangkan pī iye si dambuwa' a'a si lahat miya'an duk manjari dara'akanne. Dina'ak iye pī we' a'ahin si bulakne ngipat me' bawi.<sup>16</sup> Hawal kawugtu'nen, mabaya' ne kakanne bisan kinakan bawihin, saguwa' ga' niya' ngurungan iye bisan ine.<sup>17</sup> Manjari bahune makapikil kadupangannen duk pa'inne dem ateyne, 'Kēmon dara'akan samakun, maglabi-labi kinakanden. Bu aku inin tiya' ne ku sōng matey tu'u we' kawugtu'in.<sup>18</sup> Hāp pe ku mole' pī pu si Amma' duk pa'inku si iye: Amma', kapagduse ku si Tuhan duk si ka'u.<sup>19</sup> Ga' i ne ku pata' ēnannu anaknu. Kimmatanun ne ku hadja kuwe' dambuwa' me' dara'akannun.'<sup>20</sup> Ubus bu tahala' ne iye duk lumengngan ne iye pī balik si samanen.

"Saguwa' tala-tala pe iye, takite ne iye we' samanen. Ma'ase' te'ed samanen si iye duk magubas iye pī ngalipunesan anaknen.<sup>21</sup> Pa'in anaknen si iye, 'Amma', kapagduse ku si Tuhan duk si ka'u. Ga' i ne ku pata' ēnannu anaknu.'<sup>22</sup> Saguwa' ilinganan we' samanen me' dara'akanin duk pa'inne si siye, 'Palakkes ka'am, bo'ohun bi pitu semmek tamanan mahāp lu duk pasemmekanun bi iye. Pasinsimanun bi isab duk patehomp'a'anun bi.<sup>23</sup> Ubus pī ka'am, eddo'un bi anak sapi' pinalemmekante bi ley bu sumbali'un bi. Magjamu-jamu kite bi duk maglami-lami.<sup>24</sup> Pegge' anakku inin kuwe' bakas matey, bu ellum du balik. Kuwe' iye bakas lepas, bu tapole' du.' Manjari nagna' ne siye maglami-lami.

<sup>25</sup> "Saguwa' anakne sakahin baytu la'i miya'an si tana'. Pag hap luma' ne iye duk sakali' iye tapit, niya' takalene magkulintang duk magpansak la'i diyalem luma'den.

<sup>26</sup> Ilinganan we' ne dangan me' dara'akanin duk tinilew we' ne bang ine paglami-lamihanin.<sup>27</sup> Pa'in dara'akanin si iye, 'Tekka ne salinun duk dina'ak sinumbali' we' samanun sapi' pinalemmekanin pegge' salinu inin ga' niya' baya-bayane.'<sup>28</sup> Saguwa' astel iye duk ga' i iye baya' padiyalem. Paluwas samanen pī muyu'-muyu' iye bino'o padiyalem.<sup>29</sup> Saguwa' sambunganne samanen, pa'inne, 'Payamanun Amma', piyen tahun ne paghinangku si ka'uhin kuwe' dambuwa' banyaga'nu. Ga' niya' panganda'akannu aku we' ga' i hinangku. Saguwa' ga' ku bakas ka'urungannu bisan dambuwa' anak kambing duk ku kapagjamu-jamu duk me' bagaykun.<sup>30</sup> Saguwa' pagtekka pitu anaknu iyan, pagubus paka'atanne alata'nun si me' dende dupang, sinumbali' ne we' nu para si iye sapi' pinalemmekannun.'<sup>31</sup> 'Toto', pa'in samanen, 'luwal du kew tu'u si aku duk kēmon maniya' si akuhin, si ka'u du.<sup>32</sup> Talep kite maglami-lami duk magkēg, pegge' salinu iyan

kuwe' bakas matey, bu ellum du balik. Kuwe' iye bakas lepas, bu tapole' du.' ”

## 16

### Tatunggu' malalem akkalnen

<sup>1</sup> Manjari inakahan we' si Isa me' tindeggen dalilan seddili. Pa'inne, “Niya' dambuwa' a'a dayahan, hininang we' ne dambuwa' me' dara'akannen tatunggu' si me' alata'nen kēmon. Manjari tasumbang si iye tatunggu' miya'an we' luwal ko' ngakkal duk paka 'atanne alata' amunen. <sup>2</sup> Hangkan pinasan iye we' ne duk pagtekka iye, pa'in amunen si iye, ‘Ine te' takaleku sabab ka'u inin? Sōnganun ne si aku listahan me' bayu'-bayu'an si antanannun duk sīn mapal'asek duk sīn mapaluwasin pegge' ga'i ne kew hinangku tatunggu'.’ <sup>3</sup> Pa'in dara'akanin si dine, ‘Ine ente' hinangku kuwe'itu? Tiya' ne ku patahala' amukun. Ga'i ne ku basag maghinang si bulak duk leman ku isab māku-māku sīn. <sup>4</sup> A, kata'uhanku ne,’ pa'inne, ‘bang ine subey hininangkun, duk bang pinatahala' ne ku amban hinangkun, niya' du me' a'a makajari papīhanku.’ <sup>5</sup> Manjari ilinganan we' ne dangan-dangan kēmon me' taga utang si amunen. Pa'inne si dehellu mapīhin, ‘Piye utangnun si amukun?’ <sup>6</sup> ‘Dahatus mital isellan,’ sambungnen. Manjari pa'inne si iye, ‘Tiya' disibunun. Ningkolo' kew padayi' bu sulatun lu'u limempū' mital hadja.’ <sup>7</sup> Duk pa'inne si dambuwa'in, ‘Ka'u, piye utangnun?’ Pa'inne, ‘Dahatus karut paley.’ Manjari pa'inne si iye, ‘Tiya' disibunun, sulatun lu'u walumpū'.’ <sup>8</sup> Pagkale amunen hininang dara'akanne mangakkal miya'an, sinanglitan pe iye we' ne pegge' akkalan iye. Ta'u ko' iye mikil para si pasōngannen.” Manjari pa'in si Isa, “Me' a'a mangga'i manuhut Tuhanin akkalan te'ed amban me' a'a manuhut Tuhanin, pegge' ta'u siye ma'untungan sawe'den para si di kahāpenden.

<sup>9</sup> “Hangkan akahante ka'am,” pa'in si Isa, “gunahun bi alata'bi tu'u si dunyahin paghinang hāp, supaya bang ta'abut ka'am matey duk ga'i ne tagunabi alata'bin, tinayima' du ka'am la'i si lahat patenna'anbi salama-lamahin. <sup>10</sup> Bang kapangandelan a'ahin si alata' kuwe'ahat, kapangandelan du isab iye si alata' ekka. Damikkiyan isab bang a'ahin ga'i kapangandelan si alata' kuwe'ahat, ga'i du isab iye kapangandelan si alata' ekka. <sup>11</sup> Na, bang ka'am pinasuku'an alata' tu'u si dunya inin bu ga'i ka'am kapangandelan, asal ga'i pinangandel si ka'am alata' mabennalin. <sup>12</sup> Duk bang ga'i ka'am kapangandelan ngantan alata' duma'in si ka'amin, ga'i pinangurung si ka'am suku' si ka'amin.

<sup>13</sup> “Ga' niya' dara'akan makajari magbanyaga' si duwe amu. Pegge' kalasahanne iyan dambuwa'in duk kabunsihanne dambuwa'in. Atawa tuhutne te'ed dambuwa'in duk ga'i asipne dambuwa'in. Bang pilakin mamahalgā' si ka'amin, ga'i ka'am makajari

maghinang isab si Tuhan.”

### **Me' panolo' si Isa sinduwehin**

*(Mateo 11.12-13; 5.31-32; Markus 10.11-12)*

<sup>14</sup>Takale we' me' Pariseohin me' pina'in si Isa miya'an. Pinagsayehan si Isa we' de pegge' sinna siye si pilak. <sup>15</sup>Saguwa' pa'in si Isa si siye, “Ka'am iyan magpakite si a'a we' bentel ka'am, saguwa' kata'uhan Tuhanin du dem ateybin. Me' kinimmatan mahalga' we' me' a'ahin, ga' du niya' kagunahanne bang si Tuhan.

<sup>16</sup>“Masa ga' pe pitu si Yahiya magpandi-pandi me' a'ahin, iye minahalayakin sabab sara' si Musahin duk me' tasulat kanabihanin. Saguwa' kemuwe pitu Yahiya duk sampay ma'in iye minahalayakin aka-aka hāp sabab pagbaya'an Tuhanin duk me' a'ahin magtuyu' te'ed duk siye umasek pī si pagbaya'an Tuhanin. <sup>17</sup>Saguwa' sara' si Musahin asal ga' du pinda kapatutnen. Mura pe ilūnan bulak duk langitin amban dambuwa' balis si sara'in ginanti'an.”

<sup>18</sup>Pa'in si Isa pe, “Sine-sine nimanan andanen bu maganda seddili, magjina iye. Duk sine-sine maganda si dende bituwanan, magjina iye.”

### **A'a dayahanin duk si Lasarus**

<sup>19</sup>Ubus pa'in si Isa, “Niya' dambuwa' a'a dayahan, luwal magsemmek mahalga' manamal duk kahaba' ellew hāp hadja kinakannen. Ga' niya' kulang si iye. <sup>20</sup>Duk niya' isab a'a miskin, ēnnen si Lasarus. Lapat puhu'nen we' dugsal. Kahaba' ellew bino'o iye pī si tarangka luma' a'a madayahan miya'an. <sup>21</sup>Pegge' kabaya'annen bang du si' iye ka'urungan me' lebbi-lebbi kinakan a'a dayahanin duk iye maka'akan. Bisan me' asuhin pī ngandelatan me' dugsalnen. <sup>22</sup>Manjari matey a'a mamiskin miya'an duk bino'o iye we' me' mala'ikatin pī si pala'ihan Ibrahimin si surga'. Ubus matey du isab a'a dayahanin duk kinubul iye. <sup>23</sup>La'i si ahilat kapeddi'an manamal a'a dayahanin. Pahangad iye duk takitene la'i si katalahan Ibrahim. Takitene isab si Lasarus la'i si bihing Ibrahim.

<sup>24</sup>Magtawus iye ngalingan pu si Ibrahim. ‘O Apu' Ibrahim,’ pa'inne. ‘Ma'ase' ne kew si aku. Da'akun Lasarus pitu. Ambat patottokne timbō'nen dem bohe' bu pettakanne della 'kun pegge' peddi'an ku te'ed tu'u dem ebbut inin.’ <sup>25</sup>Saguwa' pa'in Ibrahim, ‘Bagay, essebun we' tasangkanu ne kēmon bayu'-bayu'an mahāpin ka'ellumnun, bu si Lasarus tasangkanen mala'atin. Saguwa' kuwe'itu hāp ne pāsahannen tu'u, bu ka'u magsandal peddi'. <sup>26</sup>Duk duma'in hadja inin, saguwa' si ellette bi niya' kongkong luha pinapī, supaya matu'u mabaya' mapiyuhin ga'i tapiyu, duk damikkiyan malu'uhin ga'i tapitu.’

<sup>27</sup>Manjari pa'in a'a dayahanin, ‘Bang sa iyan, Apu', ga' dapatku. Saguwa' pabuyu'-buyu'

ku si ka'u, da'akun si Lasarus pī si luma' samakun,<sup>28</sup> pegge' niya' la'i lime pungtina'iku lella. Da'akun siye sinessa'an pu Lasarus subey pindahande kawul-pi'ilden supaya siye ga'i tapitu si lahat pagsandalan peddi' inin.'<sup>29</sup> Saguwa' pa'in Ibrahim, 'La'i du si siye me' tasulat si Musahin duk tasulat me' kanabihan sinduwehin. Ambat pakalede.'<sup>30</sup> 'Ga'i be pakalede, Apu' Ibrahim,' pa'inne. 'Saguwa' bang niya' dambuwa' a'a matey ellum balik bu pī si siye, asal pagsusunande iyan duseden duk lebbahande ne.'<sup>31</sup> Saguwa' pa'in Ibrahim si iye, 'Bang ga'i pakalede me' tasulat si Musahin duk me' kanabihan sinduwehin, ga'i du siye iyan tasege' bisan pe niya' a'a bakas matey bu ellum balik hap pī si siye ngakahan siye.' ”

## 17

### Magduse

*(Mateo 18.6-7, 21-22; Markus 9.42)*

<sup>1</sup> Manjari pa'in si Isa si me' tindeggen, “Bugtu' niya' te'ed me' sassat tekka si manusiya ' makapaduse siye. Saguwa' ka'ase'-ase' a'a manassat sawe'nen duk iye makaduse, pegge' asal legga Tuhanin te'ed iye. <sup>2</sup> Hāp pe si' iye miya'an tapatowengan dahu' batu hadje si kelongne bu ilabo' iye pī dem tahik duk hadja ga'i tasassatne magduse dangan me' madiyahawa' ateynen duk masandel si akuhin. <sup>3</sup> Hangan pahatul-hatul ka'am. Bang sawe' nun kapagduse si ka'u, bo'ohun magbissā duk tolo'anun. Bang pagsusunanne dusenen duk lebbahanne dusenen ampunun iye. <sup>4</sup> Bang dem da ellewin kapagduse iye mimpitu' si ka'u duk mimpitu' isab iye piyu si ka'u māku ampun, subey iye ampunnu.”

### Sandel

<sup>5</sup> Manjari pa'in me' tindeg si Isa bakas kawakilannen si iye, Panuhutanden, “Tuwan, pabasagun sandel kami si Tuhanin.” <sup>6</sup> Nambung Panuhutanden, pa'inne, “Bang sandel ka'am si Tuhan bisan hadja kuwe'ahat, dalilnen kuwe' hadja hadjehan bigi mustasa, makajari pa'inbi si po'on kayu mahadje miya'an, 'Pabeddut kew duk palinda kew pī dem tahik,' ubus bu tuhutne du pina'inbin.”

### Suku' hininang dara'akanin

<sup>7</sup> Pa'in si Isa pe, “Bang sa'upama dangan ka'am taga dara'akan duk hinangnen magbadja' si tana' atawa magipat hayepbi. Bang tekka iye amban paghinangannen, pa'inbi ke si iye, 'Na, mangan ne kew?' <sup>8</sup> Asal ga'i. Saguwa' iye pa'inbi si iye, 'Magsayin ne kew bu panyapun kinakankun duk ku maka'akan. Bang ku ubus, meke ne kew mangan.' <sup>9</sup> Magsampū'-sāmat pe ke ka'am si dara'akanbin pegge' hinangne panganda

'akanbin? Ga'i du. <sup>10</sup> Damikkiyan ka'am isab, bang tahinangbi ne kēmon panganda'akan si ka'amin, pa'inun bi, 'Kite bi inin me' dara'akan ga'i pata' sinanglitan, pegge' iye du hadja tahinangten, suku' hininangten.' ”

### **Sampū' a'a inipul kawuli'an we' si Isa**

<sup>11</sup> Palumengngan si Isa hap Awrusalamin, palabey iye amban ellet lahat Samariya duk lahat Jalil. <sup>12</sup> Pagtapit ne iye si kaluma'an, niya' pī si iye sampū' a'a inipul. Nengge siye patala-tala, <sup>13</sup> duk ngalingan siye, pa'inde, “O Isa! Tuwan! Ma'ase' ne kew si kami.”

<sup>14</sup> Pagkite si Isa siye, pa'inne si siye, “Pī ka'am si me' imamin, ambat lilingde baranbin we' kawuli'an ne.” Duk sasangde mapihin, kawuli'an ne siye. <sup>15</sup> Dangan siye, pagkitene we' kawuli'an ne iye, magtawus iye balik duk pinudji we' ne Tuhanin pinapales.

<sup>16</sup> Pasujud iye si antag bettis si Isa magpasalamat si iye. A'a inin bangsa Samariya. <sup>17</sup> Pa'in si Isa, “Duma'in ke sampū' a'a kawuli'anin? Antag ne siyamin? <sup>18</sup> We'ey a'a liyu-liyu inin du hadja mabalik mapitu magpasalamat si Tuhanin?” <sup>19</sup> Manjari pa'in si Isa si iye, “Nengge kew, bagay, duk palanjat ne kew. Kawuli'an kew pegge' sandel kew.”

### **Pasal pagbaya' Tuhanin**

*(Mateo 24.23-28, 37-41)*

<sup>20</sup> Dambuwa' ellew tinilew si Isa we' me' Pariseohin bang sumiyang ne Tuhanin magbaya' si me' a'ahin. Sambunganne siye, pa'inne, “Ga' niya' takite bang nagna' ne Tuhanin magbaya'. <sup>21</sup> Ga' iyan niya' magpa'in, 'Payamanun bi, tiya' tu'u pagbaya'an Tuhanin!' atawa, 'Ī la'i!' Pegge' pagbaya'an Tuhanin lu'u diyalembi.” <sup>22</sup> Manjari pa'in si Isa si me' tindeggen, “Niya' du iyan me' ellew si pasōngan asal baya' te'ed kitebi we' aku, Anak Manusiya'in, magbaya' ne. Baya' takitebi bisan da ellew hadja, saguwa' ga'i pe takitebi. <sup>23</sup> Niya' iyan magpa'in si ka'am, 'O, i' iye la'i!' atawa, 'Tiya' iye tu'u!' Da'a ka'am pī miha aku. <sup>24</sup> Pegge' aku, Anak Manusiya'in, bang ne ku pitu, keddut papitukun duk takite me' a'ahin kēmon, kuwe' lalat bessuwang ninagan dunyahin amban dengkepak pī si dengkepak. <sup>25</sup> Saguwa' meke inin umantag, subey ku dahu' magsandal kabinasahan duk ga'i ku tinayima' we' me' a'a kuwe'ituhin. <sup>26</sup> Si pasōngan, bang ne ku pitu balik si dunya, me' hinangan me' a'ahin kuwe' du hinangan me' a'a masa si Nu ley. <sup>27</sup> Masa miya'an mangan siye duk nginum, maganda siye duk magella sampay ta'abut ellew pa'asek si Nu dem kappalin. Manjari ilaseyan we' Tuhanin dunyahin duk magmula siye kēmon. <sup>28</sup> Damikkiyan du isab kuwe' masa si Lot ley. Mangan siye duk nginum, magbelli duk magdagang, magtanem duk magpatengge me' luma'. <sup>29</sup> Saguwa' pagtekka ellew patahala' si Lot amban puweblo Sodom, labo' kuwe' ulan ebbutin duk

meylangin amban diyata' langit duk magmula siye kēmon.<sup>30</sup> Damikkiyan du isab kuwe' miya'an hinangan me' a'a si dunyahin bang tekka ne ellew pamakite akuhin, aku Anak Manusiya'in.

<sup>31</sup>“Pagtekka ellew miya'an, bang niya' a'a si luwasan luma'ne bu me' kēmonnen la'i diyalem luma', subey ne iye ga'i padiyalem ngeddo'ne saguwa' subey ne iye lahi. Damikkiyan isab a'a mala'i si tana'nen subey ne ga'i balik pī si luma'ne.<sup>32</sup> Essebun bi bang ine ma'umantag si anda si Lot masa awwalley.<sup>33</sup> Sine-sine ngelleg umulne, ga' niya' umulne salama-lama. Saguwa' sine-sine ga'i ngelleg umulne sababku, bisan iye matey, niya' du umulne salama-lama.<sup>34</sup> Akahante ka'am, bang ne ku pitu balik, niya' iyan duwangan magulid sangem, dambuwa'in ineddo' duk dambuwa'in ta'amban.<sup>35</sup> Niya' iyan duwangan dende magtabang maggiling, dambuwa'in ineddo' duk dambuwa'in ta'amban. (<sup>36</sup>Niya' iyan duwangan lella maghinang si tana', dambuwa'in ineddo' duk dambuwa'in ta'amban.)”<sup>37</sup> Manjari tilew me' tindeggen iye, pa'inde, “Tuwan, antag inin umantag?” Sambungan si Isa siye duk eli'an, pa'inne, “Antag-antag kaniya'an bangkeyin, la'i magtipun me' owakin.”

## 18

### Dalilan sabab dende baluhin duk hukumin

<sup>1</sup>Manjari inakahan we' si Isa me' tindeggen dambuwa' dalilan pamintangande supaya siye luwal ngampun si Tuhan duk ga'i jumu'.<sup>2</sup> Pa'inne, “Si dambuwa' lahat niya' hukum ga'i tinalew si Tuhan duk ga'i magaddat si pagkasine manusiya'.<sup>3</sup> Niya' isab si lahat miya'an dende balu taga palkala'. Dende inin luwal pī si hukum miya'an māku tabang si iye duk pabuyu'-buyu' duk tapakitene kabennalannen. Pa'inne, ‘Tabanganun be ku duk ga'i nganda'ag kuntarakun.’<sup>4</sup> Tagna' ga'i ngatu hukum miya'an nabangan dendehin saguwa' pagtiggel-tiggel ne, pa'inne si dine, ‘Aku inin ga'i talew si Tuhan duk ga'i magaddat si manusiya',<sup>5</sup> saguwa' pegge' tiya' makasasew aku balu inin, tabanganku iye. Jumu' ne ku luwal papituhanne.’ ”

<sup>6</sup>Manjari pa'in si Isa, “Na, pakalehun bi pina'in hukum mangga'i mabentel miya'an. Tinabangan du we' ne dendehin.<sup>7</sup> Na, ga'i ke isab tabangan Tuhanin me' a'a tapene'nen, mamāku-māku si iye ellew-sangemin? Magdayan-dayan pe ke iye nabangan siye?

<sup>8</sup>Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “asal palakkes Tuhanin nabangan siye. Saguwa' si pasōngan bang aku, Anak Manusiya'in, balik pitu si dunya, ngasuwa' ente' ku me' a'a sandel si aku?”

### Dalilan sabab Pariseohin duk a'a magpāku-pāku sukeyin

<sup>9</sup> Niya' isab dalilan inaka we' si Isa si me' a'a pangimmatde si diden we' bentel siye duk diniyawa'an we' de me' a'a sinduwehin. <sup>10</sup> Pa'inne, “Niya' duwangan a'a pataked pī si langgal hadje ngampun. Dambuwa'in Pariseo duk dambuwa'in a'a magpāku-pāku sukey. <sup>11</sup> Pagla'i ne siye dem langgal, nengge Pariseohin duk ngampun iye diyalem ateyne. Pa'inne, ‘O Tuhan, magpasalamat ku si ka'u we' duma'in ku kuwe' me' a'a sinduwehin napsuhan duk ngaliba duk magjina. Duk magpasalamat ku isab we' duma'in ku kuwe' a'a magpāku-pāku sukey miya'an. <sup>12</sup> Kahaba' simana minduwe ku magpuwase duk jakatanku kēmon usahakun.’ <sup>13</sup> Saguwa' a'a magpāku-pāku sukeyin, nengge patalata-tala duk ga'i bisan mayam padiyata' saguwa' patondok hadja iye. Tineppak-teppak we' ne dākannen hawal susenen duk pa'inne, ‘O Tuhan, ma'ase' kew si aku, dusehan ku.’ <sup>14</sup> Akahante ka'am,” pa'in si Isa, “we' a'a inin hap luma' kinimmatan ne bentel we' Tuhanin duk duma'in Pariseohin mabentelin. Pegge' sine-sine mahadje dine, pinadiyawa' du, duk sine-sine madiyawa' dine, pinahadje du.”

### **Si Isa malasa si me' mākanak diki'**

*(Mateo 19.13-15; Markus 10.13-16)*

<sup>15</sup> Na, niya' me' a'a mo'o me' anakde diki' pī pu si Isa supaya siye antananne. Pagkite inin we' me' tindeggen, pinagamāhan siye we' de. <sup>16</sup> Saguwa' ilingan an we' si Isa me' mākanakin duk pa'inne si me' tindeggen, “Ambat pitu si aku me' mākanakin duk da'a siye sagga'un bi. Pegge' a'a kuwe' me' mākanakin ngatu du pinagbaya'an we' Tuhanin. <sup>17</sup> Sabennal akahante ka'am,” pa'in si Isa, “bang pangandel a'a si Tuhanin duma'in kuwe' pangandel mākanakin, na, a'a iyan asal ga'i sumakup dem pagbaya'an Tuhanin.”

### **A'a dayahanin**

*(Mateo 19.16-30; Markus 10.17-31)*

<sup>18</sup> Dambuwa' ellew niya' Yahudi bangsahan pī pu si Isa nilew iye, pa'inne, “Tuwan, a'a hāp kew. Ine subey hinangku duk ku pinasuku'an umul salama-lama?” <sup>19</sup> Sambungan si Isa iye, pa'inne, “We'ey pa'innu we' hāp ku? Ga' niya' hāp luwal Tuhan dambuwa'-buwa' . <sup>20</sup> Kata'uhannu du me' panganda'akan Tuhanin: Da'a kew magjina. Da'a kew mono'. Da'a kew nangkew. Da'a kew naksi' ga'i bennal. Pagaddatanun sa'i-samanun.” <sup>21</sup> Pa'in lellahin si iye, “Kēmon iyan, Tuwan, tinuhut we' ku kemuwe nakanak pe ku.” <sup>22</sup> Pagkale si Isa inin, pa'inne si iye, “Niya' pe dambuwa' ga' tahinangnu. Pī kew, pabellihanun kēmon alata'nun bu pangurungun ulinen si me' mamiskinin. Manjari niya' du iyan alata'nu la'i si surga'. Pagubus, balik kew pitu bu nuhut kew aku.” <sup>23</sup> Pagkalene bissā si Isa miya'an, suse te'ed iye pegge' dayahan iye manamal. <sup>24</sup> Takite si Isa we' suse a'ahin, duk

pa'inne, “Asal hunit te'ed me' madayahanin ngatu pinagbaya'an we' Tuhan.”<sup>25</sup> Mura pe unta'in palabey si lowang dalum amban a'a dayahanin ngatu pinagbaya'an we' Tuhan.”<sup>26</sup> Pagkale me' a'ahin pina'in si Isa miya'an, pa'inde, “Na, sine ne tapī si surga'in bang kuwe' iyan?”<sup>27</sup> Saguwa' pa'in si Isa, “Me' mangga'i tahinang manusiya'in, tahinang du we' Tuhanin.”

<sup>28</sup> Manjari missā si Petros. “Payamanun kami inin,” pa'inne, “ubus ne ambanan kami me' luma' kamihin duk nuhut ne kami ka'u.”<sup>29</sup> “Awe',” pa'in si Isa si siye, “sabennal akahante ka'am, bang niya' a'a ngambanan luma'nen, andanen, me' pungtina'inen, sa'i-samanen atawa me' anaknen basta sumakup iye dem pagbaya'an Tuhanin,<sup>30</sup> asal tumbasan Tuhanin iye tiggelanne tu'u si dunya labi pe te'ed amban inambanannen, duk inurungan du iye umul ga' tamananne la'i si ahilat.”

### **Kamintellune pina'al we' si Isa sabab kamateynen**

*(Mateo 20.17-19; Markus 10.32-34)*

<sup>31</sup> Manjari bino'o we' si Isa tindegne sampū' duk duwehin patala-tala duk pa'inne si siye, “Pakale ka'am, kite bi inin pataked hap Awrusalam. Pagla'i ne kite bi, tinumanan du kēmon bakas tasulat me' kanabihan sabab aku, Anak Manusiya'in.”<sup>32</sup> Sinōngan du ku pī si antanan me' a'a duma'in Yahudi, duk hinangde du ku dagey duk pa'iyade ku duk paglura'ande.<sup>33</sup> Lubakande ku ubus bu papateyde ku. Saguwa' puwas tellum bahangi, ellum du ku balik.”<sup>34</sup> Saguwa' ga' tahāti me' tindegne binissāne miya'an. Ga' pasti' si siye duk ga' kata'uhande bang ine hāti pina'innen.

### **Kawuli'an we' si Isa a'a pessekin**

*(Mateo 20.29-34; Markus 10.46-52)*

<sup>35</sup> Sakali' ne siye tapit si puweblo Ariha, niya' la'i ningkolo' si higad lān palabeyanden a'a pessek magpāku-pāku sīn.<sup>36</sup> Pagkale a'a mapessekin me' a'a ma'ekka mapalabeyin, tilewne bang we'ey miya'an.<sup>37</sup> Inakahan iye, pa'inde, “Si Isa, a'a amban Nasaretin mapalabeyin.”<sup>38</sup> Pagkalene inin magtawus iye ngalingan papales, pa'inne, “O Isa, tubu' Sultan Da'ud, ma'ase' ne kew si aku.”<sup>39</sup> Inamāhan iye we' me' a'a si dehelluhanin, ga'i iye dina'ak magbukag. Saguwa' namba ne papalesne paglingannen. “O tubu' Sultan Da'ud,” pa'inne, “ma'ase' ne kew si aku.”<sup>40</sup> Manjari padeheng si Isa duk da'akne a'ahin bino'o pī si iye. Pagtapit ne a'ahin, tilew si Isa iye, pa'inne,<sup>41</sup> “Ine kabaya'annu hininangku si ka'uhin?” “Tuwan,” pa'inne, “kabaya'ankun makakite ne ku.”<sup>42</sup> Pa'in si Isa si iye, “Makakite ne kew. Kawuli'an kew pegge' sandel kew si aku.”<sup>43</sup> Magtawus iye makakite duk nuhut ne iye si Isa lumengngan. Pinudji ne pa'in we' ne Tuhanin. Duk



me' a'a mangite miya'an, pinudji isab we' de Tuhanin.

## 19

### Si Isa duk si Sakkiyas

<sup>1</sup> Pa'asek si Isa dem puwebo Ariha duk pabutas iye dem tengnga' puweblohin. <sup>2</sup> Niya' a' a maglahat la'i, ēnnen si Sakkiyas. Iye nakura' me' a'a magpāku-pāku sukeyin duk dayahan iye. <sup>3</sup> Batang te'ed kitene si Isa, bang sa'ingge bantuknen, saguwa' ga'i takitene pegge' ekka te'ed a'a bu pandak iye. <sup>4</sup> Hangkan magubas iye padehellu amban me' a'ahin duk mana'ik iye diyata' kayu sikamol si higad lān, supaya takitene si Isa bang palabey la'i. <sup>5</sup> Pagtekka si Isa si antag kayu miya'an, padeheng iye duk pahangad duk pa'inne, "O Sakkiyas. Duwa'i kew palakkes, pegge' subey ku pahali si luma'nu ellew inin."

<sup>6</sup> Hangkan magdayi'-dayi' si Sakkiyas duwa'i duk kēgan iye mo'o si Isa si luma'ne.

<sup>7</sup> Pagkale me' a'ahin pina'in si Isa pu si Sakkiyasin, ngunub-ngunub siye, pa'inde, "Na, we'ey dang iye nuhut pī si luma' a'a dusehan miya'an?" <sup>8</sup> Ubus nengge Sakkiyas duk pa'inne pu si Isa, "Tuwan, dan tenga' alata'kun pangurungku si me' mamiskinin. Duk bang niya' bakas tapalelongku, pabalikku si iye sīnnen ilapisan minampat." <sup>9</sup> Pa'in si Isa si iye, "Ellew inin timbul ne kew duk me' anak-andanun, pegge' ka'u hep isab tubu' Ibrahim. <sup>10</sup> Aku, Anak Manusiya'in, akaku mapitu si dunyahin miha me' a'a matala amban Tuhanin duk nimbul siye."

### Dalilan sabab sīn pinangandelin

*(Mateo 25.14-30)*

<sup>11</sup> Sasang me' a'ahin pakale si me' binissā si Isahin, inakahan isab siye we' ne dambuwa' dalilan pegge' tapit ne siye si Awrusalam duk kannalde we' pagtekkade la'i, tagna'an Tuhanin ne pagbaya'ne si me' a'ahin. <sup>12</sup> Hangkan pa'in si Isa magdalilanin, "Niya' dambuwa' a'a bangsahan. Hap pī iye si lahat tala duk iye tagellal sultan la'i, ubus bu balik du iye si lahatne magsultan. <sup>13</sup> Sōng patahala'nen, ilinganan dahu' we' ne sampū' me' dara'akannen, duk inurungan siye dangan-dangan we' ne dublun. Pa'inne si siye, 'Paglituhun bi iyan tiggelanku ga'i tekka.' <sup>14</sup> Saguwa' kabunsihan a'a miya'an we' me' a'a si lahatnen hangkan paglumikut ne iye, dina'ak sinduwehin we' de pī paturul si iye magaka we' ga'i siye mabaya' we' magsultan a'a miya'an si siye.

<sup>15</sup> "Saguwa' masi du iye ginellal sultan. Pagbalikne si lahatne, da'akne ilinganan pī si iye me' dara'akanne bakas inurunganne dublunin supaya kata'uhanne bang piye untungden dangan-dangan. <sup>16</sup> Pī dehelluhin si iye duk pa'inne, 'Tuwan, dublunnu

dambuwa'in maka'untung sampū' dublun.' <sup>17</sup> 'Hāp hininangnun,' pa'in amunen, sultanin. 'Dara'akan hāp kew. Tapangandelan kew si me' kuwe'ahat, hangkan urungante kew kapatut magbaya' si sampū' puweblo.' <sup>18</sup> Ubus pī isab kaduwe dara'akanin si iye duk pa'inne, 'Tuan, dublunnu dambuwa'in maka'untung lime dublun.' <sup>19</sup> Pa'in sultanin si iye, 'Hāp. Ka'u isab magbaya' kew si lime puweblo.' <sup>20</sup> Manjari pī isab dambuwa'in duk pa'inne, 'Tuan, o, tiya' du dublunnu. Pinutus we' ku pinahāp-hāp dem panyitu duk inenna' we' ku. <sup>21</sup> Tinalew ku si ka'u pegge' ga'i kew ma'ase' si a'a. Eddo'nu duma'in si ka'uhin duk paganinu mangga' bakas paglu'ugannun.' <sup>22</sup> Pa'in sultanin si iye, 'Ka'u iyan dara'akan la'at duk bulasan. Si me' bissānu miya'an hukumte kew. Kata'uhannu hati' we' ga'i ku ma'ase'. Kata'uhannu we' eddo'ku duma'in si akuhin, duk paganiku mangga' bakas paglu'ugankun. <sup>23</sup> Na, we'ey ga' papīnu sīnkun si bangku duk nganak? Manjari pagbalikku pitu, ta'eddo'ku si' sampay anaknen.' <sup>24</sup> Manjari pa'in sultanin si me' manengge matapitin, 'Eddo'un bi dublunin amban iye duk pangurungun bi pī si manguntung sampū'in.' <sup>25</sup> 'Saguwa' Tuan,' pa'inde, 'niya' ne sampū' dublunnen.' <sup>26</sup> Pa'in sultanin, 'Akahante ka'am, we' a'a tapangandelanin, inurungan pe namba. Saguwa' mangga'i tapangandelanin, bisan kuwe'ahat bakas pinangandel si iyehin, ineddo' du amban iye. <sup>27</sup> Na, me' bantaku miya'an,' pa'in sultanin, 'me' a'a mangga'i mabaya' we' aku magsultan si siyehin, bo'ohun bi siye pitu duk papateyun bi tu'u si matahanku.' ”

### **Pamahadjede si Isahin papīne si Awrusalamin**

*(Mateo 21.1-11; Markus 11.1-11; Yahiya 12.12-19)*

<sup>28</sup> Pagubus inin bissā si Isa, lumengngan iye padehellu amban siye tudju Awrusalam. <sup>29</sup> Pagtapit ne iye si me' kaluma'an Betpage duk Betani, la'i si kūd Jaitun, nganda'ak iye duwangan tindegne padehellu. <sup>30</sup> Pa'inne si siye, “Pī ka'am si kaluma'an si dehelluhanbi miya'an, duk pagtekkabi la'i ngite ka'am iyan anak asnu dinagtel, ga' pe bakas kasakeyan. Lekkahanun bi duk bo'ohun bi pitu. <sup>31</sup> Bang niya' nilew ka'am bang we'ey lekkahanbi, pa'inun bi, 'Niya' kagunahan Panuhutanin si iye.' ”

<sup>32</sup> Manjari hap pī ne me' dina'aknen si kaluma'an miya'an duk takitede kēmon sa pangaka si Isa si siyehin. <sup>33</sup> Sasangde mangalekkahan anak asnuhin, pa'in me' dapu'nen si siye, “Hoy, we'ey lekkahanbi anak asnu iyan?” <sup>34</sup> Nambung siye, pa'inde, “Niya' guna Panuhutanin si iye.” <sup>35</sup> Manjari bino'o ne we' de asnuhin pu si Isa duk ilampiruhan we' de duk me' semmekde, ubus bu pasakey ne si Isa. <sup>36</sup> Sasangne mapihin, binellat we' me' a'ahin me' semmekden si lān palabeyannen.

<sup>37</sup> Pagtapit ne si Isa si Awrusalam, la'i ne si padurulan kūd Jaitun, kēmon me' tindegne mabanesin magsukul si Tuhan duk pinudji iye we' de pinapales sabab me' hinangan

balakat bakas takitede hininang si Isahin. <sup>38</sup> Pa'inde, “Pudjite bi sultan inin, iye pinapitu we' Tuhanin! Sanyang la'i si surga' duk pinudji te'ed Tuhanin!” <sup>39</sup> Niya' me' Pariseo la'i dem ka'ekkahen me' a'ahin. Pa'inde pu si Isa, “Tuwan, pagesun me' tindegnum. Da'akun siye padeheng nanglitan ka'u.” <sup>40</sup> Nambung iye, pa'inne, “Akahante ka'am, we' bang ga'i siye inin mabehe, me' batu si lān inin asal ngellang mudji aku.”

### **Magtangis si Isa sabab puweblo Awrusalamin**

<sup>41</sup> Pagtapit-tapit ne si Isa si puweblo Awrusalam duk takitene ne me' kaluma'anin, magtangis iye hawal ase'ne si me' a'a puweblo miya'an. <sup>42</sup> Pa'inne, “Bang si' hadja tahātibi bisan ellew inin bang ine subey hininangbin supaya ka'am ngasuwa' kasanyangan. Saguwa' asal ga'i tahātibi. <sup>43</sup> Maka'ase'-ase' te'ed ka'am pegge' niya' du iyan me' ellew tekka, iliput lahatbin we' me' bantabin. Ngahinang siye iyan kuta' bulak liputde ka'am inelletan duk ka'am ga'i lumahi. <sup>44</sup> Lubude iyan kēmon kaluma'anbin hangkan ga' iyan niya' nengge me' batu pinagbangkat-bangkat in dem puweblobi iyan. Duk kēmon ka'am maglahat lu'u diyalemin, papateyde du. Umantag du inin si ka'am pegge' ga' pegmasibi waktu pamakite Tuhan ase'ne si ka'amin.”

### **Pi si Isa dem langgal hadjehin**

*(Mateo 21.12-17; Markus 11.15-19; Yahiya 2.13-22)*

<sup>45</sup> Manjari pagtekka si Isa dem puweblo Awrusalam, pa'asek iye pi dem langgal hadjehin duk binudjew we' ne me' a'a magdagang-dagang mala'ihin <sup>46</sup> duk pa'inne si siye, “Tasulat dem kitab, pa'in Tuhanin, ‘Luma'kun inēnan du luma' pangampunan.’ Saguwa' ka'am,” pa'in si Isa, “hininang we' bi luma' Tuhanin kuwe' luma' patapukan me' a'a panangkew.” <sup>47</sup> Magtolo' si Isa ellew-ellew dem langgal hadjehin. Me' nakura' me' imamin duk me' guru si sara' āgamahin duk sampay me' a'a mabangsahanin miha-miha lān supaya si Isa tapapateyde. <sup>48</sup> Saguwa' ga' niya' tahnangde pegge' kēmon a'ahin sinna te'ed pakale si me' bissānen.

## **20**

### **Tinilew we' de si Isa bang amban kapatutnen**

*(Mateo 21.23-27; Markus 11.27-33)*

<sup>1</sup> Dambuwa' ellew la'i si Isa magtolo' si me' a'ahin dem langgal hadjehin duk magmahalayak isab aka-aka mahāpin si siye. Manjari patapit pi si iye me' nakura' imamin duk me' guru si sara' āgamahin duk me' kabahi'anin. <sup>2</sup> Pa'inde si iye, “Ine

kapatutnu ngahinang me' hininangnu ellew miya'an? Sine mangurungan ka'u kapatutin?"<sup>3</sup> Sambungan si Isa siye, pa'inne, "Niya' isab tilewku si ka'am. Akahanun bi ku,<sup>4</sup> pamandi Yahiya me' a'ahin, amban Tuhan ke atawa amban manusiya' hadja?"<sup>5</sup> Manjari magisun-isun siye. Pa'inde, "Bang sa'upama pa'inte bi we' kapatut Yahiya pamandine me' a'ahin amban Tuhan, pa'inne iyan, 'Na, we'ey Yahiya ga' kahagadbi?"<sup>6</sup> Saguwa' bang pa'inte bi, 'Amban manusiya', na, pagtibagan kite bi iyan we' me' a'ahin kēmon, pegge' kahagad siye we' Yahiya asal nabi Tuhanin."<sup>7</sup> Hangkan nambung siye, "Ga'i kata'uhan kami bang amban kapatut Yahiyahin."<sup>8</sup> Manjari pa'in si Isa si siye, "Na, ga'i isab ka'am akahanku bang amban kapatutku maghinang me' hininangku miya'an."

### **Dalilan sabab likus ubasin duk me' tatunggu'nen**

*(Mateo 21.33-46; Markus 12.1-12)*

<sup>9</sup> Manjari inakahan we' si Isa me' a'ahin dalilan inin. "Niya'," pa'inne, "a'a maglikus bāhan ubas duk pinatunggu' we' ne si me' a'a, pagbahagi'an uli tinanemnen. Ubus bu tahala' iye pī si lahat tala duk tiggel iye la'i."<sup>10</sup> Pagta'abut pagbuwa' ubasin, dina'ak we' dapu' likusin dambuwa' dara'akanne pī si me' a'a tatunggu'nen māku bahagi'ne si me' buwa' ubasin. Saguwa' pinapeddi'an dara'akanin we' de duk pinapole' iye ga' niya' tabo'one."<sup>11</sup> Ubus nganda'ak ne isab dapu' likusin seddili dara'akanne pī si siye. Pinapeddi'an du isab we' de duk pina'iyā' duk pinapole' ga' niya' tabo'one."<sup>12</sup> Ubus nganda'ak ne isab iye dara'akanne pī kamintellunen. Inin bakat-bakat du isab we' de, ubus bu sinōgadan we' de pī si bukut birang likusin."<sup>13</sup> Manjari pa'in dapu' likusin, 'Ine ente' hinangku? Gam pe da'akku pī anakku kinalasahanku te'edin. Bugtu' pagaddatande iye.'<sup>14</sup> Saguwa' pagkite me' tatunggu' likusin anakne miya'an, magisun siye, pa'inde, 'Iye hep inin pinusaka'anin. Dayi' ka'am, papateyte bi duk likus inin tepe si kite bi.'<sup>15</sup> Manjari siniggew iye we' de duk sinōgadan pī si bukut birang likusin duk pinapatey we' de. Na," pa'in si Isa, "ine ente' hinang dapu' likus miya'an si siye?"<sup>16</sup> Hap pī iye duk papateyne me' tatunggu' miya'an duk patunggu'anne likusnen si seddili." Pagkale me' a'ahin inin, pa'inde, "Karayaw patala Tuhanin!"<sup>17</sup> Saguwa' pinayaman siye we' si Isa duk pa'inne, "Na, ine pa'inbi hāti ayat inin, tasulat dem kitab, pina'in,

'Batu tinayikutan we' me' pandey maghinang luma' batuhin, pegge' kannalde ga'i taguna, kuwe'itu iye ne miya'an batu tamanan maniya' kagunahannen.' "

<sup>18</sup> Pa'in si Isa pe, "Kēmon malabo' diyata' batu inin posak-posak barannen. Duk sasuku kalabo'an batu inin, pipis iye."

## **Bang magbayed sukey ke si Sultan Nakura'in atawa ga'i**

*(Mateo 22.15-22; Markus 12.13-17)*

<sup>19</sup> Me' guru si sara' āgamahin duk me' nakura' imamin, batang ne siggewde si Isa du 'un-du'un, pegge' tahātide we' siye inandigne si dalilan sabab likus miya'an. Saguwa' ga' iye siggewde pegge' talew siye si me' a'a ma'ekkahin. <sup>20</sup> Hangkan miha-miha siye lān supaya iye tasōngande pī si antanan gubnulin. Nangdan siye me' a'a dina'ak pī pakale pu si Isa, magmā-mā we' siye me' a'a asal nuhut sara', supaya iye takuhide si me' bissānen. <sup>21</sup> Manjari pa'in me' a'a tinangdanan miya'an pu si Isa, “Tuwan, kata'uhan kami we' patut me' binissānun duk pamanolo'nun. Ga'i pagbidda'nu a'ahin duk bennal me' panolo'nu sabab kahandak Tuhanin. <sup>22</sup> Ine pa'innu. Patuhut ke si sara'te bi bang kite bi magbayed sukey si Sultan Nakura' bangsa Romahin atawa ga'i.” <sup>23</sup> Saguwa' kata'uhan si Isa pangakkalden. Pa'inne si siye, <sup>24</sup> “Pakitehanun bi ku sīn tuwas.” Pagla'i ne sīnin, pa'inne, “Patta' sine te' duk sulat sine si sīn inin?” Pa'inde, “Patta' Sultan Nakura'in duk sulatnen.” <sup>25</sup> “Na,” pa'in si Isa, “pangurungun bi si Sultan Nakura'in suku' si iyehin, duk pangurungun bi si Tuhan suku' si Tuhanin. (Hātinen, magbayed ka'am sukey duk pangurungun bi dibin dambūs-būs si Tuhan.)” <sup>26</sup> Ga' iye takuhide si me' binissāne si harapan me' a'ahin. Saguwa' ulali' te'ed siye si sambungnen, hangkan ga' ne niya' bissāde.

## **Panilew sabab pagellum balik me' pateyin**

*(Mateo 22.23-33; Markus 12.18-27)*

<sup>27</sup> Puwas miya'an, niya' pī pu si Isa me' Sadduseo. Siye inin ga'i kahagad we' ellum balik me' pateyin si ellew dambuli. <sup>28</sup> Pa'inde pu si Isa, “Tuwan, niya' sara' pangurung si Musa kite bi, pa'inne, ‘Bang niya' lella bu matey iye ga' niya' anakne, subey ne maganda salinen si balu miya'an duk niya' tubu' sakanen.’” <sup>29</sup> Na manjari, niya' miya'an pitu' lella magpungtina'i. Sakahin maganda, manjari matey iye ga' anakde. <sup>30</sup> Ubus mapasunu'in maganda si baluhin, duk matey iye ga' du isab niya' anakde. <sup>31</sup> Ubus bu katelluhin paganti' nganda baluhin, sampay kēmon siye kapitu' magpungtina'ihin magganti' nganda baluhin, duk matey siye ga' niya' anak ambanande. <sup>32</sup> Si kakapusannen matey isab dendeihin. <sup>33</sup> Na, Tuwan,” pa'inde, “si ellew pagellum balik me' pateyin, anda sine iye? Bu pitu' magpungtina'ihin maka'anda iye.”

<sup>34</sup> Nambung si Isa, pa'inne, “Me' a'a si dunya inin maganda duk magella. <sup>35</sup> Saguwa' me' a'a kinimmatan we' Tuhan mapata' pinakellum balik amban me' pateyin duk maglahat la'i si surga'in, ga'i ne siye maganda atawa magella. <sup>36</sup> Pegge' ga' i ne siye matey saguwa' kuwe' ne siye me' mala'ikatin. Me' anak Tuhanin ne siye pegge' bakas

pinakellum ne siye balik amban kamateyden.<sup>37</sup> Na, pasal me' a'a mamateyin we' pinakellum balik, pinapasti' inin we' si Musa dem kitab. Sinulat hep we' ne la'i sabab po 'on puhung makayatin. Pangēne Tuhanin la'i, 'Tuhan pagtuhanan disi Ibrahim duk si Isahak duk si Yakubin.'<sup>38</sup> Tuhanin Tuhan me' ma'ellumin duma'in Tuhan me' mamateyin. (Hātinen bisan disi Ibrahim duk Isahak duk si Yakub tiggel ne matey, ellum siye la'i si surga' pegge' inisbat pe we' de Tuhanin.) Bang si bistahan Tuhan, ellum kēmon a'ahin."<sup>39</sup> Pa'in sinduwe me' guru si sara' āgamahin pu si Isa, "Tuwan, hāp sambungnu miya'an."<sup>40</sup> Ga' ne siye makatawakkal nilew iye namba.

### **Panilew sabab Almasihin**

*(Mateo 22.41-46; Markus 12.35-37)*

<sup>41</sup> Manjari pa'in si Isa si siye, "We'ey me' a'ahin magpa'in we' Almasihin tubu' Sultan Da'ud ko'.<sup>42</sup> Pegge' si Da'ud ne te'ed magpa'inin dem kitab Jabur, pa'inne, 'Missā Tuhanin si Panuhutankun.

Pa'in Tuhanin:

Dayi' kew, ningkolo' kew tu'u si kanawananku, tu'u si paningkolo'an mabangsahanin.

<sup>43</sup> Bettadku du me' bantanun diyawa' pat bettisnu.'

<sup>44</sup> Na," pa'in si Isa, "bang Almasihin inēnan Panuhutan we' si Da'ud, sa'ingge kajارينen we' tubu' Sultan Da'ud iye?"

### **Paghalli'anun bi me' guru si sara' āgamahin**

*(Mateo 23.1-36; Markus 12.38-40)*

<sup>45</sup> Duk sasang me' a'ahin kēmon pakale, pa'in si Isa si me' tindeggen,<sup>46</sup> "Paghalli'-halli 'anun bi me' guru si sara' āgamahin. Sinna siye lumengngan magsemmek taha' duk sinna siye sinalam si me' tabu'an. Bang dem langgal, mabaya' siye ningkolo' si me' paningkolo'an para si me' a'a pinagaddatanin. Damikkiyan bang siye si me' pagjamu-jamuhan, kabaya'anden ningkolo' si me' paningkolo'an mabangsahanin.<sup>47</sup> Sinigpitan we' de me' dende baluhin supaya ta'eddo'de me' luma'den, duk panapakde hinangande mala 'at inin, magsambahayang siye pataha', magmā-mā we' a'a hāp siye. Bugtu' hukuman hadje tasangkaden si ahilat."

(Markus 12.41-44.)

<sup>1</sup> Manjari mayam si Isa duk takitene me' a'a dayahanin ngalabo' me' sīn pangurungde si Tuhanin pī dem pangisi-ngisihan sīn la'i dem langgal hadjehin. <sup>2</sup> Niya' isab takitene dambuwa' dende balu miskin ngalabo' duwe sīn peyat. <sup>3</sup> Pa'in si Isa, “Sabennal akahante ka'am, dende balu mamiskin inin, labi pe sīn talabo'nen amban kēmon siye. <sup>4</sup> Pegge' siye kēmon,” pa'in si Isa, “ngurung siye amban alata'de maglabi-labihin. Saguwa' dende inin, bisan iye miskin, pinangurung we' ne kēmon sīnnen, bisān didda' panabangne sukalnen.”

### **Pina'al we' si Isa pamagka'at langgal hadjehin**

(Mateo 24.1-2; Markus 13.1-2)

<sup>5</sup> Niya' me' tindegne sinduwehin magbissā-bissā sabab langgal hadje miya'an. Pa'inde we' makasinna-sinna ko' me' batu ginuna pangahinang langgal miya'an duk makasinna-sinna isab ko' me' bayu'an alat-alatne pinangurung we' me' a'ahin. Pagkale si Isa pina'inde miya'an, pa'inne, <sup>6</sup> “Kēmon takitebi inin, si pasōngan pinagka'at du. Niya' ellew, ga' du iyan niya' talebbi tu'u me' batu magbangkat-bangkit iyan, saguwa' kēmon kinanat-kanat du.”

### **Me' kasasewan duk kabinasahan**

(Mateo 24.3-14; Markus 13.3-13)

<sup>7</sup> Manjari tinilew si Isa we' de, pa'inde, “Tuwan, sumiyam umantag me' pina'innu iyan? Duk ine tanda' mapaguwa'in bang sōng ne umantag me' kēmon miya'an?” <sup>8</sup> Nambung iye, pa'inne, “Pahatul-hatul ka'am duk ka'am ga'i ka'akka'an. Pegge' ekka iyan pitu magēnan ēnkun duk magpa'in we' siye ne Almasihin. Duk pa'inde isab iyan, ‘Kiyamat ne.’ Saguwa' da'a ka'am nuhut siye. <sup>9</sup> Duk bang ka'am makakale sabab magbono' duk sabab me' sasew, da'a ka'am tinalew. Kēmon inin subey umantag dahu', saguwa' duma'in pe inin ellew kiyamat.”

<sup>10</sup> Manjari pa'inne si siye, “Dambuwa' bangsa magbono' duk bangsa seddili, duk dambuwa' pagsultanan magbono' duk pagsultanan seddili. <sup>11</sup> Duk tekka iyan me' linug mabasagin duk me' unusin duk me' saki mala'atin si me' kalahat-lahatan tu'u si dunya. Niya' isab iyan takite me' a'ahin me' tanda' diyata' langit maka'ulali' duk makatalew-talew. <sup>12</sup> Saguwa' meke inin umantag kemōn, siggewde ka'am duk binasade ka'am. Bo'ode ka'am pī si me' langgalde hinukum duk kalabusude ka'am. Bino'o du isab ka'am iyan si harapan me' sultan duk me' gubnul duk hukumde ka'am pegge' nuhut ka'am aku. <sup>13</sup> Bang la'i ne ka'am si harapande, ta'akabi ne si siye aka-aka mahāp sabab akuhin.

<sup>14</sup> Kimmatanun bi te'ed dem ateybi we' ga'i pikilbi andang bang ine panambungbin bang ka'am binistiga. <sup>15</sup> Pegge' urunganku du ka'am kata'u duk ka'am ta'u nambungan siye. Duk ga' iyan niya' me' kuntarabin makasagga' binissābin atawa makajawab ka'am. <sup>16</sup> Bisan me' matetto'abin, me' punggina'ibin, me' ba'anbin, duk me' bagaybin, sōngande du ka'am iyan si kuntarabin. Duk niya' ka'am papateyde du. <sup>17</sup> Duk ka'am, me' tindegkun,” pa'in si Isa, “kabunsihan du ka'am we' kēmon a'a pegge' nuhut ka'am aku. <sup>18</sup> Saguwa' ga' du iyan niya' lepas bisan da lamba kōkbin. <sup>19</sup> Bang ga'i usa' sandelbin taga umul du ka'am si surga' ga' niya' tamananne.”

### **Pina'al we' si Isa pamagka'at puweblo Awrusalamin**

*(Mateo 24.15-21; Markus 13.14-19)*

<sup>20</sup> “Bang takitebi ne puweblo Awrusalamin liput we' me' sundalu, na, kata'uhanbi we' sōng tekka ne bala'nen. <sup>21</sup> Manjari me' a'a mala'i si Yahudiyahin subey ne lahi pī si me' kapunuhan. Me' mala'i diyalem puweblo Awrusalamin subey ne paluwas magdayi'-dayi', duk me' andang mala'i si luwasanin subey ne ga'i padiyalem pī dem puweblo. <sup>22</sup> Pegge' miya'an ne me' ellew pangalegga Tuhan me' a'ahin, duk tinumanan ne kēmon tasulat dem kitabin. <sup>23</sup> Andū', maka'ase'-ase' te'ed me' mabettengin duk me' maganak diki'in la'i si me' ellew ī'. Pegge' niya' iyan kasigpitan hadje tekka tu'u si lahat inin duk me' a'anen tewwa' mulka' Tuhanin. <sup>24</sup> Niya' siye matey binono' we' me' sundaluhin, duk sinduwehin siniggew duk bino'o hinang pilisu si kēmon kalahatan si dunya. Duk puweblo Awrusalam inin pinagka'at du we' me' kabangsahan seddili, duk ga'i siye usa' bittu'u samanta'an ga'i pe jukup ganta'an pagbaya' me' bangsa seddilihin.”

### **Papitu Anak Manusiya'in**

*(Mateo 24.29-31; Markus 13.24-27)*

<sup>25</sup> “Duk niya' iyan me' tanda' takite si mata ellewin duk si bulanin duk si me' pote'anin. Duk tu'u si dunya ka'umagadan iyan me' kabangsa-bangsahanin duk ga'i siye magkata'u-ta'u sabab begeddu tahikin duk me' goyak mahadjehin. <sup>26</sup> Duk me' a'ahin agen matey hawal talewden duk hawal pagsusede sabab me' bala' inase-asede sōng matekka si dunyahin. Pegge' me' bayu'an diyata' langitin tahala' amban lugalden. <sup>27</sup> Manjari pagubus inin,” pa'in si Isa, “kitede du ku, Anak Manusiya'in, pitu dem inalak. Takite me' a'ahin du sahayakun duk balakatku mahadjehin. <sup>28</sup> Na, bang nagna' ne umantag me' pina'inku inin, nengge ka'am duk patongas, pegge' ga'i ne tiggel tinimbul ne te'ed ka'am.”

### **Pamintangan si po'on kayuhin**



*(Mateo 24.32-35; Markus 13.28-31)*

<sup>29</sup> Ubus magdalilan si Isa si siye, pa'inne, "Pandogahanun bi kayu igirahin duk me' kayu sinduwehin. <sup>30</sup> Bang takitebi numbu' me' dawennen, kata'uhanbi we' sōng baytu panas ne. <sup>31</sup> Damikkiyan isab bang takitebi ne me' pina'inku ensini' miya'an umantag, na, kata'uhanbi we' tapit ne pagbaya' Tuhan tu'u si dunyahin. <sup>32</sup> Sabennal akahante ka'am," pa'in si Isa, "ga'i pe ubus matey kēmon a'a kuwe'itu inin, tekka ne me' bakas pina'inku inin. <sup>33</sup> Palabey hadja langitin duk dunyahin, saguwa' bang bissākun asal ga'i usa'."

### **Subey papateng-pateng**

<sup>34</sup> "Subey ka'am papateng-pateng," pa'in si Isa. "Kaw iye luwal tapikilbin magadjak-adjak duk maginuman duk magsuse sabab ka'ellumanbin. Bu bessuwang tekka ellew pabalikkun, manjari tasa'ut ka'am si kadupangan. <sup>35</sup> Pegge' asal bessuwang tekka ellew miya'an, kuwe' dalil tagen tabekkas, duk tewwa' kēmon a'a si babew dunya inin.

<sup>36</sup> Papateng-pateng ka'am te'ed. Subey ka'am luwal ngampun we' karayaw pabasag Tuhanin ateybin supaya tasandalbi du kēmon miya'an. Ngampun ka'am karayaw ga' niya' ka'iyahanbi bang ka'am nengge si harapanku, Anak Manusiya'in."

<sup>37</sup> Kahaba' ellew magtolo' si Isa dem langgal mahadjehin, saguwa' bang sangem, paluwas iye amban puweblo miya'an duk la'i iye patenna' si antag kūd Jaitun. <sup>38</sup> Duk salung-salung pe, pī ne kēmon a'ahin si langgal hadje pakale si usihatnen.

## **22**

### **Pagisun la'at para pu si Isahin**

*(Mateo 26.1-5; Markus 14.1-2; Yahiya 11.45-53)*

<sup>1</sup> Tapit ne pagkādja'an me' Yahudihin pamangande pan ga'i sinagetan pasuligin. Pagkādja'an miya'an inēnan Kādja'an Pangesseban. <sup>2</sup> Me' nakura' imamin duk me' guru si sara' āgamahin, pinikil-pikil we' de bang sa'ingge si Isa tapapateyde duk ga'i kata'uhan me' a'ahin. Pegge' talew siye si me' a'ahin.

### **Pa'isun si Judas muddihan si Isa**

*(Mateo 26.14-16; Markus 14.10-11)*

<sup>3</sup> Manjari pa'asek nakura' seyitanin pu si Judas. Iye inin si Judas Iskariyot, dambuwa' me' tindeg si Isa sampū' duk duwehin. <sup>4</sup> Tahala' iye duk pī iye si me' nakura' me' imamin duk si me' kapitan me' guwaldiya si langgal hadjehin mo'o siye magisun bang sa'ingge pamuddine si Isahin duk tasōnganne si siye. <sup>5</sup> Sinna te'ed siye duk nanggup siye

ngurungan iye s̄in. <sup>6</sup> Magawe' ne si Judas. Manjari kemuwe miya'an, miha ne iye waktu h̄ap panōngne si Isa supaya iye tasiggeuwe duk ga'i kata'uhan me' a'ahin.

### **Magpanyap disi Isa para si pagjamu-jamuhan Pangessebanin**

*(Mateo 26.17-25; Markus 14.12-21; Yahiya 13.21-30)*

<sup>7</sup> Manjari ta'abut ne k̄adj'a'an pamangande pan ga'i sinagetan pasuligin. Duk si ellew miya'an subey me' a'ahin numbali' anak bili-bili kakande pangessebande masa pamaluwas Tuhan bangsaden amban kamatey la'i si lahat Misil awwalley. <sup>8</sup> Dina'ak we' si Isa si Petros duk Yahiya, pa'inne, "P̄i ka'am magpanyap kinakanten bi para si pagjamu-jamuhan Pangesseban inin." <sup>9</sup> Pa'inde si iye, "Tuwan, antag kami kabaya'annu magpanyapin?" <sup>10</sup> Pa'inne si siye, "Pagdiyalembi si puweblo, niya' iyan a'a tasampangbi magbo'o kombo' isihan bohe'. Nuhut ka'am iye p̄i si luma' padiyalemannen, <sup>11</sup> duk pa' inun bi si dapu' luma'in, 'Dina'ak kew tinilew we' guruhin bang antag ko' bilik pagjamu-jamuhanne duk me' tindeggen para si K̄adj'a'an Pangessebanin.' <sup>12</sup> Manjari niya' iyan pakitehanne ka'am bilik luha la'i diyata' luma', pa'in si Isa. "Andang ne panyap bilik miya'an. La'i ka'am maghatul kinakanten bi." <sup>13</sup> Manjari hap p̄i ne siye duk takitede la'i sa pangaka si Isa si siyehin. Duk maghatul ne siye la'i kinakande para si pagjamu-jamuhan Pangessebanin.

### **Magjamu-jamu si Isa duk me' tindeggen**

*(Mateo 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinto 11.23-25)*

<sup>14</sup> Pagtekka ne waktu pagjamu-jamuhin, ningkolo' ne si Isa duk me' kawakilannen mangan. <sup>15</sup> Manjari pa'in si Isa si siye, "Asal iye hep te'ed kinabaya'ankun kapagtuhut kite bi mangan kinakan para si pagjamu-jamuhan Pangesseban inin meke ku nandal kabinasahan. <sup>16</sup> Pegge' akahante ka'am, puwas inin ga'i ne ku mangan inin balik. Meke ku mangan inin balik bang Tuhanin ne magbaya' si me' a'ahin duk tuman ne bang ine asal h̄ati pagjamu-jamuhan inin."

<sup>17</sup> Manjari ngeddo' iye sawan duk pagubus iye magpasalamat, pa'inne si siye, "Eddo 'un bi inin duk inumun bi magganti'-ganti'. <sup>18</sup> Pegge' akahante ka'am, tinagna'an ma'in, ga'i ne ku nginum balik bohe' ubas samanta'an ga'i pe Tuhanin magbaya' si me' a'ahin." <sup>19</sup> Ubus, ngeddo' iye pan duk pagubus iye magpasalamat si Tuhan, kinepak-kepak we' ne bu pinangurung we' ne si siye. Pa'inne, "Pan inin barankun, paglilla'ku sabab ka'am. Hinangun bi inin supaya ku luwal ta'essebbi." <sup>20</sup> Damikkiyan isab ubus siye mangan, pinangurung we' ne sawanin duk pa'inne, "Ininum inin tanda' janji' Tuhan si ka'am maba'ahuhin. Bugtu' janji' Tuhan inin sabab bu'us laha'kun para si ka'am. <sup>21</sup> Saguwa',

payamanun bi,” pa'in si Isa, “a'a sōng mamuddihan akuhin, sawe'te bi du magtingkolo' tu'u si lamisahan.”<sup>22</sup> Aku inin, Anak Manusiya'in, matey du ku pegge' inin pangaganta' Tuhan akuhin. Saguwa' maka'ase'-ase' te'ed a'a mamuddihan akuhin.”<sup>23</sup> Manjari magtilew-tilew siye bang sine ente' siye magsakap mamuddihan iyehin.

### **Pagsuweyande bang sine subey pinalangkewin**

<sup>24</sup> Na, magsuweyan me' tindeg si Isahin bang sine siye subey pinalangkewin. <sup>25</sup> Saguwa' pa'in si Isa si siye, “Tu'u si dunya, me' sultanin magbaya' te'ed si me' a'aden. Duk me' a'a taga kapatutin, kabaya'anden pina'in we' siye mangurung kahāpan si lahatin.

<sup>26</sup> Saguwa' ka'am subey ga'i magsa miya'an. Tamanan mabangsahan si ka'amin subey bo'ohannen kuwe' iye sali-salihin. Duk nakura'in subey tapikilne dinen kuwe' iye dara'akanin. <sup>27</sup> Sine te' bangsahan, maningkolo' mamanganin atawa manāgad iyehin? Duma'in ke maningkolo' mamanganin? Saguwa' aku inin tu'u ku si ka'am kuwe' dara'akan.

<sup>28</sup> “Ka'am ne iyan maneteg si akuhin bisan dem me' kasusehanku. <sup>29</sup> Aku inin ka'urungan kapatut we' Samaku Tuhanin magbaya' si pasōngan. Damikkiyan isab urungante ka'am kapatut magbaya'. <sup>30</sup> Magtuhut kite bi magkakanan la'i dem pagsultananku. Duk patingkolo'ku du ka'am si me' paningkolo'an bangsahan duk magbaya' ka'am si sampū' duk duwe bangsa tubu' Isra'ilin.”

### **Pina'al pamasuwey si Petrosin**

*(Mateo 26.31-35; Markus 14.27-31; Yahiya 13.36-38)*

<sup>31</sup> Manjari pa'in si Isa pu si Petros, “Simon, pakale kew. Bakas ka'am pāku nakura' seyitanin sinuleyan bang tabo'one ke ka'am si kala'atan. Panuleyannen kuwe' paley bang tinahapan duk pinagseddili buwasin duk apanen. <sup>32</sup> Saguwa' bakas kew ampunanku si Tuhan, Simon, karayaw teteg sandelnu si akuhin. Tayikutannu du ku, saguwa' pagbalik ne kew si aku, pahagetun sandel me' pungtina'inun.” <sup>33</sup> Pa'in si Petros, “Tuwan, ga'i kew tayikutanku. Bang kew kinalabusu nuhut ku ka'u. Bang kew pinapatey, maglilla' ku isab pinapatey basta magtuhut kite.” <sup>34</sup> Pa'in si Isa, “Akahante kew Petros, ga' pe makatingkowak manukin sangem inin, kapamasuwey ne kew mintellu we' ga'i ku kata'uhannu.”

### **Pitaka, bāg duk barung**

<sup>35</sup> Pa'in si Isa pe si siye, “Matu'uhin panganda'akku ka'am malumengnganin, ga'i magbo'o pitaka atawa bāg atawa tehompa', niya' ke kulang si ka'am?” “Ga',” pa'inde.

<sup>36</sup> Manjari pa'inne si siye, “Saguwa' kuwe'itu, bang niya' sīnbi duk semmek pagsayinanbi, bo'ohun bi si paglengngananbi. Duk mangga' niya' barungnen, ambat

pabellianne jaketnen pamelline barung. <sup>37</sup> Pegge' akahante ka'am, subey tinumanan tasulat dem kitab sabab akuhin. Pina'in hep la'i sabab aku, 'Pinalamud iye si me' a'a ngalanggalan sara'. Sōng ne ta'abut katumanne inin." <sup>38</sup> Manjari pa'inde, "Tuwan, payamanun, niya' tu'u duwe barung." "Sarang ne iyan," pa'inne.

### **Si Isa ngampun la'i si kūd Jaitun**

*(Mateo 26.36-46; Markus 14.32-42)*

<sup>39</sup> Manjari paluwas si Isa amban puweblo hap pī si kūd Jaitun sa hinangannen. Patuhut me' tindeggen si iye. <sup>40</sup> Pagtekkane la'i si lugal papihannen, pa'inne si me' tindeggen, "Māku-māku ka'am si Tuhan supaya ka'am ga'i tabo'o we' sassat." <sup>41</sup> Ubus patala-tala iye amban siye, talahannen niya' me' limempū' deppe duk la'i nengge iye si tu'utne ngampun si Tuhan. <sup>42</sup> Pa'inne, "O Amma'. Bang kew mabaya', da'a ku pasagadanun bininasa. Saguwa' duma'in tinuhutin kinabaya'ankun saguwa' kinabaya'annun." <sup>43</sup> Manjari niya' pabagala si iye dambuwa' mala'ikat amban surga' ngurungan iye basag. <sup>44</sup> Pegge' dukka te'ed ateynen, ngampun te'ed iye manamal, hangkan songotnen kuwe' laha' mettak-mettak si bulak. <sup>45</sup> Ubus iye ngampun, kuwat iye duk balik iye pī si me' tindeggen. Takitene siye kapatuli pegge' pannahan siye hawal dukkaden. <sup>46</sup> Pa'inne si siye, "We'ey ka'am tuli? Kuwat ka'am duk māku-māku ka'am si Tuhan supaya ka'am ga' i tabo'o we' sassat."

### **Paniggew pu si Isahin**

*(Mateo 26.47-56; Markus 14.43-50; Yahiya 18.3-11)*

<sup>47</sup> Sasangne pe mamissāhin, banes a'a tekka. Panuhutanden si Judas, dangan si me' sampū' duk duwe tindeg si Isahin. Patapit si Judas duk inūk we' ne si Isa. <sup>48</sup> Pa'in si Isā si iye, "Kuwe' inin ke, Judas, pamuddinu Anak Manusiya'in?" <sup>49</sup> Pagtahāti me' tindeg si Isa mapaliput si iyehin bang ine sōng hininang me' a'ahin, pa'inde pu si Isa, "Tuwan, guna kami ne ke barung kamihin?" <sup>50</sup> Duk dangan siye, pineddang we' ne dara'akan imam nakura'in duk butas tayingene kanawanin. <sup>51</sup> Saguwa' pa'in si Isa, "Sarang ne iyan." Manjari inantan we' ne tayinge dara'akanin duk kawuli'an we' ne. <sup>52</sup> Sinduwe me' a'a mapī maniggew si Isahin, me' nakura' me' imamin, duk me' kapitan guwaldiya si langgal hadjehin, duk me' bahi' me' Yahudihin. Pa'in si Isa si siye, "We' kannalbi mundu ku hangkan ka'am pitu niggew aku magbarung duk magbo'o me' kakakal?" <sup>53</sup> Ellew-ellew la'i ku si ka'am dem langgal hadjehin, bu ga' ku siggewbi. Saguwa' iye ne inin waktu pinasuku' si ka'amin duk ku tasiggewbi, duk inin isab waktu pagbaya' nakura' seyitanin."

### **Masuwey si Petros we' ga'i kata'uhanne si Isa**

*(Mateo 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yahiya 18.12-18, 25-27)*

<sup>54</sup> Manjari siggewde si Isa duk bo'ode tahala' hap pī si luma' imam nakura'in. Si Petros paturul pu si Isa saguwa' patala-tala. <sup>55</sup> Makellum me' sundaluhin ebbut si tengnga' lame luma' imam nakura'in duk magtingkolo' siye paliput. Ningkolo' isab si Petros patuhut si siye. <sup>56</sup> Manjari takite iye we' dambuwa' dende dara'akan sasangne maningkolo'-ningkolo' dem kasinagan ebbutin. Dinendengan iye we' dende hin duk pa'inne, “A'a inin sawe' si Isa du isab.” <sup>57</sup> Saguwa' masuwey si Petros, pa'inne, “Dende, ga'i iye kata'uhanku.” <sup>58</sup> Ga' du tiggel niya' dambuwa' lella ngite iye duk pa'inne, “Sawe'de du kew isab.” Saguwa' pa'in si Petros, “Duma'in, ella.” <sup>59</sup> Paglabey niya' da ora, niya' ne isab seddili makatik si Petros duk pa'inne, “Kata'uhanku a'a inin asal bennal sawe'ne du isab. Pegge' a'a Jalil du iye inin.” <sup>60</sup> Saguwa' pa'in si Petros, “Lella, ga'i kata'uhanku bang ine pina'innu iyan.” Magtawus tingkowak manukin sasangne pe mamissāhin. <sup>61</sup> Manjari pahaleng si Isa duk pinayaman we' ne si Petros, duk ta'esseb we' si Petros bakas pina'in si Isa si iyehin, “Ga'i pe makatingkowak manukin sangem inin, kapamasuwey ne kew mintellu we' ga'i ku kata'uhannu.” <sup>62</sup> Manjari tahala' si Petros duk magtangis te'ed iye.

### **Hinang dagey si Isa duk pinapeddi'an**

*(Mateo 26.67-68; Markus 14.65)*

<sup>63</sup> Hinang dagey si Isa we' me' a'a mamanteyan iyehin, duk pinapeddi'an we' de. <sup>64</sup> Binennesan pe we' de luwenen duk sinampak we' de duk tilewde iye, pa'inde, “Untukun ko', sine manampak ka'uhin?” <sup>65</sup> Duk ekka pe bissāde seddili pama'iyade iye.

### **Si Isa si harapan me' kakunsihalanin**

*(Mateo 26.59-66; Markus 14.55-64; Yahiya 18.19-24)*

<sup>66</sup> Pagsalung ne, magtipun me' kabahi'anin duk me' nakura' me' imamin duk me' guru si sara' āgamahin. Siye me' kakunsihalan mangahukumin. Bino'o si Isa pinaharap si siye. <sup>67</sup> Pa'inde pu si Isa, “Akahanun kami bang asal ka'u ne Almasihin.” Pa'in si Isa si siye, “Bisan ka'am akahanku, ga'i du ku kahagadbi. <sup>68</sup> Duk bang niya' tilewku si ka'am, ga'i du ka'am nambung. <sup>69</sup> Saguwa' tinagna'an kuwe'itu aku, Anak Manusiya'in, la'i du ku ningkolo' si kanawanan Tuhan Mabalakatanin.” <sup>70</sup> Pa'inde kēmon, “Bang sa ī', Anak Tuhanin kew?” Nambung si Isa, pa'inne, “Sa pina'inbin, aku ne.” <sup>71</sup> Manjari pa'inde, “We'ey pe kite bi subey miha saksi' seddili? Bu kite bi ne du makakale binissānen.”

## **Si Isa si harapan Pilatus**

*(Mateo 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yahiya 18.28-38)*

<sup>1</sup> Manjari kēmon kakunsihalanin kuwat duk bino'o we' de si Isa pī paharap pu si Pilatus. <sup>2</sup> Pagtekkade la'i, tinuntutan si Isa we' de. Pa'inde, “Takuhi kami a'a inin nimbo 'ohan bangsa kamihin nguntarahan gubelnohin. Ga'i da'akne me' a'ahin magbayed sukey si Sultan Nakura'in. Duk pa'inne pe we' iye ko' Almasihin, hātinin, tapene' Tuhan magsultanin.” <sup>3</sup> Tilew Pilatus iye, pa'inne, “Sultan me' Yahudihin ke kew?” Nambung si Isa, pa'inne, “Iye du pina'innu iyan.” <sup>4</sup> Pa'in Pilatus si me' nakura' imamin duk si me' a'a mabanesin, “Ga' niya' takasuwa'ku duse a'a inin.” <sup>5</sup> Saguwa' pasege' te'ed siye, pa'inde, “Magsasew iye si me' a'ahin sabab tolo'nen. Tinagna'an we' ne pagtolo'nen la'i si lahat Jalil, duk magtolo' isab iye si tibu'ukan Yahudiya, duk kuwe'itu tiya' ne isab iye tu'u si Awrusalam.”

## **Si Isa si harapan si Herod**

<sup>6</sup> Pagkale Pilatus inin, pa'inne, “A'a Jalil ke a'a inin?” <sup>7</sup> “Awe',” pa'inde. Pagkata'uhan Pilatus we' si Isa amban lahat diyalem pagsultanan si Herod, dina'ak we' ne si Isa bino'o pī pu Sultan Herod, pegge' sābu la'i iye si Awrusalam masa miya'an. <sup>8</sup> Pagkite si Herod si Isa, kēgan te'ed iye pegge' tiggel ne kabaya'ne mangite iyehin. Ekka aka-aka bakas takalene sabab si Isa duk baya' iye ngite hinangan balakat hinangne. <sup>9</sup> Hangkan tiggel panilew-nilewne si Isahin, saguwa' ga' si Isa nambung. <sup>10</sup> Manjari me' nakura' me' imamin duk me' guru si sara' āgamahin patapit pī duk pinabasag we' de panuntutde si Isahin. <sup>11</sup> Manjari hinang dagey si Isa we' si Herod duk me' sundalunen duk diniyawa'an we' de. Pinasemmekan iye we' de juba tanam manamal, ubus bu da'ak si Herod ne iye bino'o balik pī pu si Pilatus. <sup>12</sup> Ellew miya'an magbagay ne Pilatus duk si Herod. Matu 'uhin magbanta hep siye.

## **Si Isa ilabo'an hukuman pinapatey**

*(Mateo 27.15-26; Markus 15.6-15; Yahiya 18.39-19.16)*

<sup>13</sup> Manjari tinawag we' Pilatus patipun me' nakura' me' imamin duk me' bahi'in duk me' a'ahin. <sup>14</sup> Pa'inne si siye, “Bino'o we' bi a'a inin pitu si aku duk pa'inbi we' katimbo 'ohan we' ne me' a'ahin nguntarahan gubelnohin. Bakas ne iye paliksa'ku tu'u si pana 'ananbi, saguwa' ga' niya' kasuwa'ku duse a'a inin kuwe' panuntutanbi iyehin. <sup>15</sup> Duk bisan si Herod damikkiyan du isab, pegge' da'akne ne iye bino'o balik pitu si kite bi. Pasti' te'ed we' ga' niya' la'at tahinang a'a inin talep pamapateyan iye. <sup>16</sup> Hangkan da 'akku hadja iye ilubakan ubus bu paluwasku ne iye.” ( <sup>17</sup> Hangkan miya'an pa'in Pilatus,

pegge' iye addatnen, kahaba' tahun bang magkādja'an me' Yahudihin inēnande Kādja'an Pangessebanin, maluwas iye si me' a'ahin dambuwa' pilisu.)<sup>18</sup> Pagka'le me' a'ahin pina'in si Pilatus miya'an, magkalolop siye kēmon, pa'inde, “Papatayun a'a iyan! Barabbas kabaya'an kami pinaluwasin.” (<sup>19</sup>Si Barabbas inin tahan dem kalabusu pegge' bakas iye nuhut me' a'a nguntarahan gubelnohin la'i dem puweblo Awrusalam, duk makapapatey iye a'a.)<sup>20</sup> Baya' si Isa paluwas Pilatus hangkan ngalingan iye balik si me' a'ahin.<sup>21</sup> Saguwa' magkalolop siye, pa'inde, “Lansangun iye diyata' olom. Lansangun iye diyata' olom.”<sup>22</sup> Kamintellunen pa'in Pilatus si siye, “We'ey, ine la'at tahinangnen? Ga' niya' takasuwa'ku dusene talep pamapateyan iye. Hangkan da'akku hadja iye ilubakan ubus bu paluwasku ne iye.”<sup>23</sup> Saguwa' pasege' te'ed siye duk magkalolop ne pa'in we' subey si Isa ilansang diyata' olom. Ujudnen tatuhut du kinabaya'anden.<sup>24</sup> Hangkan ngalabo' hukuman Pilatus we' subey tinuhut kinabaya'anden.<sup>25</sup> Pinaluwas we' ne a'a pinākude pinaluwasin, a'a kinalabusu sabab pangatune si gubelnohin duk sabab pamapateyenen. Saguwa' si Isa sinōngan we' ne si me' sundalu duk tahinang kinabaya'an me' a'ahin.

### **Pangalansang si Isa diyata' olomin**

*(Mateo 27.32-44; Markus 15.21-32; Yahiya 19.17-27)*

<sup>26</sup> Manjari bino'o ne we' de si Isa lumengngan tudju pī si lugal pangalansangan iyehin. Sasangde si lān, niya' tasampangde a'a amban lahat Kirene, ēnnen si Simon. Bakas amban lahat diyata' iye balik pī si puweblo. Ginagahan iye we' me' sundaluhin duk dina'ak pinanangkit si iye olom sōng pangalansangan si Isahin, dina'ak bino'o si dambulihan si Isa.

<sup>27</sup> Banes te'ed a'a patuhut pu si Isa sampay niya' me' dende magtangis duk magmatey sababne.<sup>28</sup> Pahaleng si Isa duk pa'inne si siye, “O me' dende Awrusalam, da'a ku pagtangisanun bi. Iye pagtangisanun bi dibin duk me' anakbin.<sup>29</sup> Pegge' niya' iyan me' ellew tekka si pasōngan, pa'in me' a'ahin, ‘Hāp sukud me' dende mangga'i manganakin duk me' dende mangga' bakas manganak duk magpasusuhin.’<sup>30</sup> Duk sukna'an me' a'ahin iyan diden, pa'inde, ‘We'ey pe ku ga'i tahanan punu inin. We'ey pe ku ga'i lekkeban kūd inin.’<sup>31</sup> Pegge',” pa'in si Isa, “bang kuwe' inin hininangde si a'a mangga' niya' dusenen, pasōng pe iyan hininangden si me' a'a taga dusehin si me' ellew ī’.”

<sup>32</sup> Niya' isab duwangan a'a seddili amban si Isa bino'o we' de pinapatey. Duwangan miya'an bakas ngalanggalan sara'.<sup>33</sup> Pagtekkade la'i si lugal ēnande “Bungkug,” ilansang we' de si Isa diyata' olom bu pinatengge we' de olomin. Ilansang isab we' de duwangan ngalanggalan sara'in si olomde. Dambuwa' olomin patenggede si kanawanan si Isa duk dambuwa'in si bibanganne.<sup>34</sup> Ngampun si Isa si Tuhan para si me'

mangalansang iyehin, pa'inne, “O Amma', ampunun siye pegge' ga'i tahātide hininangde inin.” Me' sundaluhin maglegot pagbahagi'de me' semmek si Isahin. <sup>35</sup> Sasang me' a'a magtengge mala'ihin mayam-mayam, me' nakura' me' Yahudihin, pinagudji'an si Isa we' de duk binissāhan. Pa'inde, “Tatabangne me' a'a seddilihin, ambat tabangne dinen bang asal bennal iye Almasihin, tapene' Tuhan magsultanin.” <sup>36</sup> Hinang dagey isab iye we' me' sundaluhin. Patapit siye pī duk sinōngan iye we' de ininum pama'inum iye. <sup>37</sup> Duk pa'inde, “Bang sultan me' Yahudihin kew, tabangun dinun.” <sup>38</sup> Duk niya' sinulat si olom diyata'an kōkne pina'in, “Inin sultan me' Yahudihin.”

<sup>39</sup> Binissā-bissāhan isab si Isa we' dangan me' a'a ngalanggalan sara' ilansangin, pa'inne, “Duma'in ke kew Almasihin. Na, timbulun be dinun duk sampay kami isab.” <sup>40</sup> Saguwa' inamāhan iye we' sawe'nen, pa'inne, “We'ey kew missā sa iyan? We' ga'i kew talew si Tuhan? Sali'-sali' hep hukuman si kitehin bi tellungan. <sup>41</sup> Saguwa' kite duwangan patut kite pinapatey kuwe' inin pegge' inin tumbas me' hinanganten. Saguwa' a'a inin ga' niya' la'at tahinangne.” <sup>42</sup> Manjari pa'inne pu si Isa, “O Isa, da'a ku kayipatanun bang ne kew magsultan.” <sup>43</sup> Pa'in si Isa si iye, “Sabennal akahante kew, ellew inin du, la'i kite magtuhut si surga'.”

### **Kamatey si Isahin**

*(Mateo 27.45-56; Markus 15.33-41; Yahiya 19.28-30)*

<sup>44</sup> Paglettu ellew ne, ngalindem mata ellewin duk maglindem dem tibu'ukan lahat miya'an sampay lisag tellu kohapin. <sup>45</sup> Duk garet isab paduwe semmek subuk hinang ellig dem langgal hadjehin. <sup>46</sup> Manjari ngalingan si Isa papales, pa'inne, “O Amma', sōnganku niyawakun si antanannu.” Pagubus inin bissāne, bekkat ne napasnen. <sup>47</sup> Pagkite kapitan me' sundaluhin ma'umantag miya'an, pinudji we' ne Tuhanin duk pa'inne, “Asal a'a hāp te'ed a'a inin!” <sup>48</sup> Duk kēmon a'a mala'i magtipun mamayamin, pagkitede ma'umantag miya'an, hap luma' siye neppak-neppak dākanden pegge' dukka siye manamal. <sup>49</sup> Kēmon me' bagay si Isahin, sampay me' dende manuhut iye amban Jalilin, la'i siye nengge patala-tala duk takitede kēmon bakas ma'umantagin.

### **Pangubul si Isahin**

*(Mateo 27.57-61; Markus 15.42-47; Yahiya 19.38-42)*

<sup>50-51</sup> Niya' a'a la'i inēnan si Yusup amban puweblo Arimati, la'i si lahat Yahudiya. A'a hāp iye duk bentel kawul-pi'ilnen. Inagad-agad we' ne katuman me' pa'alan sabab pagbaya' Tuhanin. Dangan iye si me' kakunsihalanin, saguwa' ga' iye patuhut si me' pikilande duk hinangande pamapateyde pu si Isahin. <sup>52</sup> Si Yusup inin pī pu si Pilatus duk



pināku we' ne bangkey si Isahin. <sup>53</sup> Manjari ilebbes ne we' ne duk sinaput we' ne. Ubus bu pinabāk we' ne diyalem lingab ilowangan dem batu ga' pe bakas pangubulan. <sup>54</sup> Kohap Juma'at ne miya'an, duk seddep ne ellewin. Iye ne miya'an tagna'an ellew li 'ihin. <sup>55</sup> Me' dende manuhut si Isa amban Jalilin, paturul pu si Yusup duk takitede kubulin duk bang sa'ingge pamettadne si Isahin diyalem kubul. <sup>56</sup> Manjari hap luma' ne siye manyap me' laksi' duk me' isellan bengngi pangalaksi'de bangkey si Isahin. Pagellew li'i ne, pahali siye sa panganda'akan sara'in.

## 24

### Si Isa ellum balik

*(Mateo 28.1-10; Markus 16.1-8; Yahiya 20.1-10)*

<sup>1</sup> Subu-subu ellew Ahadin, hap pī me' dende miya'an si kubul mo'o me' laksi' pinanyapden. <sup>2</sup> Pagtekkade la'i, takitede we' ubus ne iligidan batu bakas panampeng lingabin. <sup>3</sup> Padiyalem siye saguwa' takitede we' ga' ne la'i bangkey si Isahin. <sup>4</sup> Ga'i siye magkata'u-ta'u sabab miya'an. Manjari bessuwang niya' nengge si bihingde duwangan lella, semmekden makasilew manamal. <sup>5</sup> Kadahitan te'ed me' dendehin duk pakusu siye. Saguwa' pa'in me' lellahin si siye, “We'ey pihabi a'a ma'ellumin tu'u si pangubulande me' a'a mateyin?” <sup>6</sup> Ga' ne tu'u si Isa. Ubus ne iye ellum balik. Essebun bi pina'inne si ka 'amin pala'ine pe si Jalilin. <sup>7</sup> Pa'inne hep we' iye, Anak Manusiya'in, sinōngan du pī si antanan me' a'a dusehan duk lansangde iye diyata' olom duk katellu ellewnen ellum du iye balik.” <sup>8</sup> Manjari ta'esseb we' me' dendehin me' bakas binissā si Isa miya'an. <sup>9</sup> Tahala ' siye amban kubulin duk hap luma' ne siye. Inaka we' de kēmon inin si me' tindeg si Isa sampū' duk dambuwa'in duk si kēmon me' tindeg si Isa sinduwehin. <sup>10</sup> Me' dende inin disi Mariyam, dende amban Magdalahin, si Jo'anna, duk si Mariyam isab, sa'i si Yakubin, duk niya' isab me' dende seddili sawe'de. Siye inin mangakahan me' tindeg kawakilan si Isahin sabab takiteden. <sup>11</sup> Saguwa' me' kawakilanin, ga' kinahagad we' de inaka me' dendehin pegge' pa'inde me' koto-koto hadja miya'an. <sup>12</sup> Saguwa' paghulangkad si Petros magubas pī si kubul. Pagtekkane la'i, pakokko' iye pasip diyalem lingabin. Luwal takitene mala'ihin me' saputin. Manjari tahala' iye hap luma', ulali' te'ed sabab bakas ma'umantagin.

### Si lān tudju Emmaus

*(Markus 16.12-13)*

<sup>13</sup> Ellew miya'an du isab niya' duwangan tindeg si Isa maglengngan hap pī si kaluma

'an inēnan Emmaus, niya' sampuk-dambuwa' kilumetro talahannen amban Awrusalam. <sup>14</sup> Magbissā-bissā siye si lān sabab me' bakas ma'umantag ba'ahu miya'an. <sup>15</sup> Sasangde magbissā-bissāhin, pī si Isa patapit duk patuhut iye si siye. <sup>16</sup> Takitede iye saguwa' ga' takilalede si Isa. <sup>17</sup> Pa'inne si siye, “Ine pagbissā-bissābi miya'an sasangbi malumengnanin?” Padeheng siye duk takite si bantuk luwe duwanganin we' suse siye.

<sup>18</sup> Manjari dangan siye, ēnnen si Kelopas, nambung, pa'inne, “We' ga'i kata'uhannu ma'umantag si Awrusalam ba'ahu miya'an, bu kēmon a'a la'i ngata'u?” <sup>19</sup> “We'ey, ine ma'umantagin?” pa'in si Isa. “Ma'umantag pu si Isahin be, a'a Nasaretin,” pa'inde. “Si Isa inin nabi balakatan si matahan Tuhan duk me' a'ahin kēmon. Taga balakat iye si me' bissānen duk si me' hinangannen. <sup>20</sup> Sinōngan iye we' me' nakura' me' imam kamihin duk me' nakura' lahat kamihin pī si gubnulin duk ilabo'an iye hukuman pinapatey, ubus bu ilansang iye we' de diyata' olom duk iye matey. <sup>21</sup> Bu asal ase-ase kami te'ed miya'an, we' iye ne pinapitu Tuhan mamaluwas me' tubu' Isra'ilin. Awe', duk duma'in hadja miya'an, saguwa' tellum bahangi ne kuwe'itu kemuwe pamapateyde iyehin. <sup>22</sup> Duk niya' isab me' dende sawe' kamihin, niya' inaka we' de si kami maka'ulali' kami te'ed. Ensini' salung, subu-subu pe, hap pī ko' siye si kabul si Isa. <sup>23</sup> Saguwa' ga' ne ko' la'i baran si Isahin, duk pa'inde we' niya' ko' takitede pabagala me' mala'ikat magpa'in si siye we' ellum ne ko' si Isa. <sup>24</sup> Manjari sinduwe me' sawe' kamihin hap pī si kabul, duk takitede sa pina'in me' dendehin. Saguwa' si Isa ga' du isab takitede.”

<sup>25</sup> Manjari pa'in si Isa si siye, “Babbal pahāp ka'am iyan. We'ey ga'i kahagadbi kēmon pina'in me' kanabihan dem kitabin?” <sup>26</sup> Pa'in me' kanabihanin hep we' Almasihin subey dahu' makalabey kabinasahan meke iye magsultan si kēmon-kēmonin.” <sup>27</sup> Manjari pinahāti we' si Isa si siye kēmon sinulat dem kitab sabab iyehin. Tinagna'an we' ne amban me' tasulat si Musahin hap pī si me' tasulat me' kanabihanin kēmon.

<sup>28</sup> Pagtapit ne siye si kaluma'an papihanden, si Isa magmā-mā kuwe' sōng patalus, <sup>29</sup> saguwa' inohotan te'ed iye we' de, pa'inde, “Tu'u ne kew dahu' si kami pegge' iyu' ne kohap te'ed. Sōng lindem ne.” Hangkan padiyalem ne si Isa nuhut siye. <sup>30</sup> Manjari inin, pagla'i siye magtingkolo' sōng mangan, ngeddo' si Isa pan duk magpasalamat iye si Tuhan, ubus bu kinepak-kepak we' ne duk pinangurung we' ne si siye. <sup>31</sup> Bessuwang hadja takilalede ne si Isa. Saguwa' magtawus iye lanyap amban bihingde. <sup>32</sup> Manjari magbissā-bissā siye duwangan, pa'inde, “Hangkan du hati' landu' kēgten sābune mamissā si kite si lānin, pagpahātine kitab si kitehin.”

<sup>33</sup> Kuwat siye du'un-du'un duk balik siye hap Awrusalam. Pagtekkade la'i, takasuwa'de tindeg si Isa sampū' duk dambuwa'in magtipun-tipun duk me' sinduwehin. <sup>34</sup> Pa'inde si duwanganin, “Asal ellum ne te'ed balik Panuhutanin duk bakas pakite iye pu si Simon.”

<sup>35</sup> Manjari magsuwi-suwi isab duwanganin sabab malumabey si siye si lānden, duk bang sa'ingge pakakilalede pu si Isahin. Pa'inde we' pangilalehande iyehin pangepak-ngepakne panin.

### **Pakite si Isa si me' tindegnen**

*(Mateo 28.16-20; Markus 16.14-18; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)*

<sup>36</sup> Sasang magsuwi-suwi pe duwanganin, bessuwang si Isa la'i nengge si tengnga'de. Duk pa'inne si siye, “Karayaw sanyang ka'am.” <sup>37</sup> Takeddut siye duk kadahitan siye pegge' kannalde panyata' takitede miya'an. <sup>38</sup> Saguwa' pa'inne si siye, “We'ey ka'am takeddut duk we'ey pe ka'am duwe-duwehan? <sup>39</sup> Payamanun bi me' tangankun duk me' bettiskun. Asal aku hep itu'. Antanun bi be ku duk kata'uhanbi we' duma'in ku itu' panyata'. Pegge' panyata'in ga' hep niya' baranne. Saguwa' aku inin takitebi du we' niya' baranku.” <sup>40</sup> Pa'inne inin duk pinakitehan we' ne si siye me' tangannen duk me' bettisnen. <sup>41</sup> Saguwa' kuwe' kahunitan siye kahagad we' asal to'o miya'an, pegge' kēgan te'ed siye duk ulali' siye. Manjari pa'inne si siye, “Niya' ke tu'u kinakan ine-ine?” <sup>42</sup> Sinōngan iye we' de dambuwa' kenna tinunu'. <sup>43</sup> Ineddo' we' ne duk kinakan we' ne si matahande.

<sup>44</sup> Puwas miya'an, pa'inne si siye, “Iye ne hep inin bakas pina'inku si ka'am matu'uhin, masa pagtuhut-tuhutten bi pe. Pa'inku hep we' subey du tinumanan kēmon bakas tasulat sabab akuhin, iye tasulat dem sara' si Musahin duk tasulat me' kanabihanin duk dem kitab Jabur. Na, me' ma'umantag si aku miya'an, katumanan ne me' tasulatden.”

<sup>45</sup> Manjari inurungan siye pikilan supaya tasabutde kitabin, <sup>46</sup> duk pa'inne si siye, “Iye inin tasulat dem kitabin, we' Almasihin subey nandalan kabinasahan sampay pinapatey duk katellu ellewnen puwas kamateynen ellum balik. <sup>47</sup> Tasulat isab la'i we' subey minahalayak si me' a'a amban kēmon kabangsa-bangsahan we' bang pagsusunande duk lebbahande me' duseden, ampun Tuhanin du siye sabab tahinang Almasihin. Duk subey nagna' minahalayak tu'u si Awrusalam. <sup>48</sup> Pegge' ka'am ne te'ed bakas mangite me' ma'umantag si akuhin, hangkan subey ka'am manaksi'in,” pa'in si Isa. <sup>49</sup> “Duk papituku du si ka'am,” pa'inne, “pananggup Samaku Tuhanin. Hangkan da'a dahu' ka'am usa' amban puweblo Awrusalam inin samanta'an ga'i pe ka'am pa'asekan balakat amban Tuhanin.”

### **Pa'angkat si Isa hap surga'in**

*(Markus 16.19-20; Hinangan 1.9-11)*

<sup>50</sup> Manjari bino'o siye we' ne paluwas amban Awrusalam hap pī si antag kaluma'an Betani. Pagtekkade la'i, pinadiyata' we' ne me' tangannen māku-mākuhan siye kahāpan

amban Tuhan. <sup>51</sup> Sasangne pe mamāku-māku si Tuhanin, tahala' ne iye amban siye duk pa'angkat iye hap surga'. <sup>52</sup> Pasujud siye pu si Isa la'i, ubus bu balik ne siye hap Awrusalam. Kēgan te'ed siye manamal, <sup>53</sup> duk luwal siye la'i dem langgal hadjehin mudji Tuhanin.